

GOVERNMENT OF INDIA.
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA.

Or.
Class No. 891.451
Book No. M268p2

N. L. 38.

MGIPC—S3—7 LNL/55—26.5.55—25.000.

ଭଞ୍ଜଗଡ଼ାଧୀଶ୍ଵର

U. S. Press, Cuttack, ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମାହେଶ୍ଵରୀସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଦେବ ।

ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

❧

ଅସ ଦେବ, କାବ୍ୟପ୍ରିୟ ଲଞ୍ଜଗଡ଼ନାଥ,
ମଣି-ଖଣି-ନାଗବନ୍ଧ-ବରକାନ୍ତ-ମଣି,
ଉତ୍କଳ-ହମାୟ-ଗିରି ନିୟାମବହାସୀ, ❧
ପୁଣ୍ୟଶ୍ଳୋକ ମାହେଶ୍ୱରୀ ପ୍ରସାଦ ରାଜର୍ଷି,
ଜାତୀୟ ଗୌରବରୂପା ଜାତୀୟଜୀବନ,
ବସ ସାରସ୍ୱତ ପୀଠେ,—ଆବନ ସୁଧାର୍ଥ ।
ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ଳୋକା ତୁମ୍ଭେ ମାତୃ ସାହାଯ୍ୟର,
ତେଣୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ସ୍ୱଳ୍ପକରେ, ସାମ୍ବନ୍ଧେ,—
ଶ୍ରବଣାର୍ଥେ ଏ ନାୟକ ପ୍ରଣୟ-ଚିନ୍ତା ।
ଏ ପଲଟି, ନୃପ । ତବ ଉତ୍ସାହ-ବୃକ୍ଷର,
ହେଲେହେଁ ବହାଦ, ତାହା ଗ୍ରହଣ ସାଗ୍ରହେ,
ଏହି ଅଶ୍ରୁ ଅଗ୍ରବର୍ତ୍ତୀ କରୁଛି ମୋ ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ, ଦୈନିକ-ଧନେ ମହାଧନ ମୁହିଁ,
କାହୁଁବା ପାଇବ ରାଜଦୋଷୀ ସୁଆସନ,
ଭବୁଛି ଏସନ ମନେ, ଏମନ୍ତ ସମୟେ
ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତା ଦେବୀ କଲ୍ଲିନା-ସୁନ୍ଦରୀ,

❧ ଲଞ୍ଜଗଡ଼ର ନିୟାମଗିରି ରାଜନୈତିକ ଉତ୍କଳର
ସବୋଇ ସଦ୍‌ବତ । ଏହାର ଉଚ୍ଚତା ୪୯୭୮ ଫୁଟ ।

କହିଲେ ମଧୁରେ, “ବନ୍ଧୁ, କିପାଁ ତୁ ଅଧୀର,
 ଚରସହାୟ ମୁଁ ତୋର, ନ କର ଭବନା,
 କି ରହୁ ଅଭାବ ମୋର ଅକ୍ଷୟ ଭଣ୍ଡାରେ ।
 ଭଜିଲେ ମୁଁ ସୁକ୍ଷ୍ମାବେଶେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ
 କୋଟି ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣହାସନ, କୋଟି ରାଜହର୍ମ୍ୟ,—
 ସୁନ୍ଦର ରାଜ୍ୟର ରମ୍ୟ ମଣି-ମୁକ୍ତା-ଶତୀ ।”
 କଥା ଅନୁରୂପ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସୁଖ ଦେବୀ,
 ତହିଁ ମୁଁ ସାହସ ଲଭି କଲି ଅମରଣ,
 କି ଅଛି ସମ୍ଭଳ ମୋର କଳ୍ପନା ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ।
 ହେ ସାହସ୍ୟରସଗ୍ରାହୀ, ସାରସ୍ଵତ ଯୋଗୀ
 ଉନ୍ନତ ତୁମ୍ଭର ହୃଦ, ଉନ୍ନତ ଯେସନ
 ତୁମ୍ଭ ତୁଙ୍ଗ ଯୋଗବେଦୀ—ନିୟାମଶିଖରୀ,
 କମଳାବିଳାସଭୂଷା—କମଳା-କୁନ୍ତଳ* ।
 ତୁମ୍ଭ ଦେବ ବ୍ୟବହାର, ନିର୍ମଳ ଶୀତଳ,
 ଯେସନ ତୁମ୍ଭର ନିତ୍ୟ ସ୍ଥାନ ତରଙ୍ଗିଣୀ
 ଅନନ୍ତ କଳ୍ପସହରା—ବଶଧାରା ଗାର † ।
 ନରମଣି, ସତ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ନରଦେହଧାରୀ,

* ନିୟାମଗିରିରେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କମଳା ତୋଟା ଅଛି ।

† ବଶଧାରୀ ନଦୀ ନିୟାମଗିରିରୁ ବାହାରି ଗଙ୍ଗାମ ଜଳର
 ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗରେ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଅଛି ।

ମାତ୍ର ତବ ଶିର, ନିଶ୍ଚୟ ଦେବଶିର ଦେବ ।
 କହୁଦେଲି ପଦେ, ମାତ୍ର ହୁଏ ଭୟ ଜାତ,
 ନିଜର ପ୍ରାଣପ୍ରାଣୀ ହୁଏ କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ।
 ମହାଜନ କର୍ଣ୍ଣେ, ତାଙ୍କ ଶାଶ୍ୱତ ଧାରା ଏ,
 ହୁଅନ୍ତି ବିରକ୍ତ ନିଜ, ହେ ନୃପ ଶ୍ରୀରାମ;
 ଅପଣା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆପେ ନ ଦ୍ରାଣେ ସୁମନ ।
 କହୁ ମୁଁ ଗାଈତ ନାହିଁ ବିଷୟ ପ୍ରଶଂସା,
 ଅଥବା ବାଈତ ନାହିଁ ବ୍ୟର୍ଥ-ସ୍ତୁତି-ବୀଣା,
 ତଥାପି ନିରସ୍ତ ହେଲି, ଗଣିଣ ଅଶଙ୍କା,
 ବିନେ ହୁଅ ଏବେ ଦେବ, କଲ୍ୟାଣ-ସିଂହାସନେ
 ମହାର୍ଘ-ମାଣିକ୍ୟ-ମଣ୍ଡି, ଶୁଣ ଏ ପଦିକା ।

ନରପୁର, ଭଦ୍ରାଣ ।
 ୧୫୫୫

} ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର
 ଚରଣେ ଦାନୁଗତ
 ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ମହାନ୍ତି ।

ସୂଚୀପତ୍ର ।

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
ବସନ୍ତପ୍ରତି ବସୁମତୀ	...	୧
ଭ୍ରମରପ୍ରତି କୃଷ୍ଣମୟଦେବୀ	...	୧୮
ଘନପ୍ରତି ଗୃତକିମ୍ବଦନ୍ତୀ	...	୩୭
ନିଶାନାଥପ୍ରତି ନିଶୀଥୁରୀ	...	୪୭
ଅଗସ୍ତ୍ୟ ପ୍ରତି ଦକ୍ଷିଣାଗା	...	୬୨
ମୃଗ ପ୍ରତି ମୃଗତୃଷ୍ଣା	...	୭୭
କୋକିଳପ୍ରତି ରସାଳକଳକା	...	୧୦

ପ୍ରଥମ ସର୍ଗ ।

(ବସନ୍ତ ପ୍ରତି ବସନ୍ତମଣି ।)

ସେନାଦେଉ ଭରୁରାଜ, ସୀନା ପ୍ରଭୁଦିର
ପ୍ରାଣର ପ୍ରଣୟ-ଅର୍ପଣ, ପୁଣ୍ୟ ଆମଳୀ,
ବିଭୀଷଣ-ଜେମା ମୁହିଁ ଅନନ୍ତବିଭବା,
ମାତ୍ର ଭବ ପଦମୂଳେ ବଜା ବଜା ପଣେ ।
ତବ ବିନା ପ୍ରିୟବର, ମୋ ନୟନେ ହାୟ,
ଶୃଙ୍ଗାର ଭୟ ପ୍ରାୟ ସେ ମହାବିଭବ,
ଭବେ ବସି ଦିବାସୀନୀ, କାହିଁ କି ବଧୂତା
ସୃଷ୍ଟିର ଅପର ଶକ୍ତି, ନ କଲ କାହିଁ କି
ଚରବସନ୍ତମା ମୋତେ, କାପାପେ ବା ଶାପେ ।
କେଉଁ ସୃଷ୍ଟିର ଅବା କେବଣ ମନ୍ଦରେ
ବୁଲଇ ତୁମ୍ଭକୁ ରଖେ ଦଶମାସ କାଳ

ସାଧୁବାକୁ ମୋ ସହିତ ସପତ୍ନୀବିବାଦ,
 ଅସପତ୍ନ ଅଭିଧା ମୋ ହର ମାୟାବଳେ ।
 ଭୁଲି ଏ ଦାର୍ଶିକ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରିୟ ରତ୍ନବର,
 କେଉଁ ସମୁଦ୍ଧୂଳ ରାଜ୍ୟ କର ଉତ୍ସବିତ ।
 ମୋ ପ୍ରାଣ-କଳ୍ପନାଧିନ—ଅଭୁରତାବେଳା,
 ନ ଶୁଭେ କି ତହିଁ, ସେ କି ନିବୀଡ଼ ପ୍ରଦେଶ ?
 କି କହିବି ପ୍ରାଣାଧିକ, ଅଧିକ ମୁଁ ଅବା,
 ତୁମ୍ଭ ବିନା ଯେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୁଝୁଛି ମୋ ଅସ୍ତ୍ର,
 ଦେଖାନ୍ତି ସମୀପେ ଥିଲେ ଫେଡ଼ି ହୃଦୟର
 ନିଭୁତ ନିକେତନର ବ୍ୟଥାବିଧି ହାର,
 ଦେଖନ୍ତି ତହିଁ ରେ ତୁମ୍ଭେ କେତେ ଭବି, ଚିନ୍ତା,
 ଅଛି ଅନୁସୂତ, ଯଥା ତନ୍ତ୍ରାତପେ ମୂର୍ତ୍ତି ।
 ତୁମ୍ଭ ବିନା ମୋର ମନ ହେଉ ନାହିଁ ମୋର,
 ବଡ଼ ଅବାଧ୍ୟ ସେ, କେବେ ନ ଦେନେ ସାନ୍ତ୍ବନା,
 ଭୁଲି ରୁଲେ ମହା ଶୂନ୍ୟ ଅଜ୍ଞାତ ରାଜ୍ୟରେ ।
 ବାକେ ବହୁ ଆଶା ମନେ, ମାତ୍ର ପ୍ରତିଦିନ
 ନୂତନ ଭାବରେ ହୁଏ ନିରାଶ ସବୁଆ,
 ନ ଧରେ ଆଶାର ରଙ୍ଗ ହୃତାଶାହୃଦୟେ ।
 ଦୁଃଖ ତାପ ଅଶ୍ରୁ ଶୋକ ଚରସଣା ମୋର ।
 ଧରଣୀ ନୟନମଣି ତୁମ୍ଭେ ରତ୍ନମଣି,

ଧରଣୀ-ତୁଳସୀ-ସରଃ-ସ୍ନାତ୍-ସରସିକ,
ଧରଣୀର ଆଶା-ନଦେ ଶରତପଦଶିଖି,
କି ଅଭୁତ ଶୈବ ତୁମ୍ଭେ, ଶୈବିକ ମୋ ମନ
ସ୍ଵଳ୍ପପଣେ, ଲୁଚି ଯାଇ ନନ୍ଦନକାନନେ,
ସାର୍ଥକ କରଣ ଶୈବ ବସନ୍ତ ଉପାଧି ।
କେଉଁ ଗୁଣେ ବଡ଼ ଭଲ ମୋ ତହିଁ ନନ୍ଦନ,
ବିଶେଷତଃ ପାରିଜାତ ତାର, କିନ୍ତୁ ତାହା
ମୋ ସକାଶେ ତୁଚ୍ଛ । ଦେବ, ନ ଜାଣ କି ତୁମ୍ଭେ
କୋଟି ରତ୍ନ ପାରିଜାତ ରହିଛି ବିଶିଷ୍ଟ
ତବାଶ୍ରିତା ଏ ଧରାର ପ୍ରଜା ଲୋକମୁଖେ ।

ନାମ ମୋର ଶରବତୀ, କଲେ କି ମୋ ଶରୁଁ
ଦେ ନନ୍ଦନକରୁ, ସ୍ଵର୍ଗ ପାରିଜାତ ଗନ୍ଧ ?
ବାସବ ମୁଁ, ପାରିଜାତ ଆକାଶକୁସୁମ,
ନ ଧରେ ସେ ଫୁଲ ମୁହିଁ, ନୁହେଁ ତାହା ବିଧି,
ପୁଣେ କି ବାସବ-ବୃନ୍ଦେ ଆକାଶକୁସୁମ ?
ମୁଁ ଅନନ୍ତ, ମାତ୍ର ସାତ୍ର ସେ ନନ୍ଦନବନ,
ଲଭିବି ସର୍ବାମ କାହିଁ ଅର୍ସୀମ ତୁଳନା,
ତେବେ କେଉଁ ଗୁଣେ ଅବା ରଖେ ସେ ଭୁଲ୍ଲଭ
ତୁମ୍ଭକୁ ? ବୁଝିଲି ଏବେ, ନୁହେଁ ସେ ମୋଠାରୁ
ଶୁଣେ ବଡ଼, ମାତ୍ର ବଡ଼ ଭଗ୍ୟେ, ଯେଣୁ ମେନ୍ଦୁ

ନେଇଛି ଛଡ଼ାଇ ବଳେ ସୌଭାଗ୍ୟ ମୋହର,
ହୋଇଛି ସେ ଭାଗ୍ୟଧର ମୋହୋ ଭାଗ୍ୟଯୋଗୁଁ ।

ତୁମ୍ଭ ଗଲ ପରେ ଖରେ ଅସିଲ ନଦୀର
ରତ୍ନବାଘ, ଦେଖି ତାକୁ ତୁମ୍ଭ ସଖା ସଖୀ
ଗଲେ ଶୁଭ ମୋତେ ସଙ୍ଗେ, ତବ ପ୍ରିୟ ପିଳ—
ବପସ ପ୍ରସମ ସ୍ଵରେ କରେ ଯେତୁ ଧ୍ବଜ,
ମଳୟ ଶ୍ୟାମ—ପୁଣ୍ୟ ବହୁଥିଲ ଯେତୁ
ସ୍ଵରର ପ୍ରସାସ ତବ; ରସାଳମଞ୍ଜରୀ—
ଦର୍ଶକ ନୟନମନ-ବିହଙ୍ଗ-ପଞ୍ଜରୀ,
ତବ ସହଚରୀ; ଶୋଭାଲକ୍ଷ୍ମୀ, ସୁଷଲକ୍ଷ୍ମୀ;
ପଳାଇଲେ କିଏ ବାହୁଁ ଛନ୍ଦିବିଳ ବୋଲି,
ପଳାନ୍ତି ଯେସନ ଦେଖି ଅରଣ୍ୟବାସିନୀ
ମହାବଳୀ ମହାବଳେ—ଜୀବନ୍ତଲ-ଜାଳ,
କିମ୍ବା ଯଥା ବ୍ୟାପେ ହେଉ ହାସେ ମୁଗମୁଥ ।
ବନ-ସର-ଶତଦଳ, ସଂଯତ ମରଳ,
ଲତନି କାନନକୁଞ୍ଜେ ପଳାଇ ସଜ୍ଜର ।
ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମଣିବକ, ସେ ଲତାମୁକୁଟ,
ପଞ୍ଜବ-ପ୍ରକାଳ-ମାଳ, ସେ ମହାକୁସୁମେ
ସଜାଇଣ ଥିଲ ମୋତେ ସାଦରେ ସୁକରେ,

ଶ୍ରଦ୍ଧା ନେଇ ତା କୁର ଉଦାସ ପିଣ୍ଡାତ,
 ସେ ମହିମା ସେ ଶକ୍ତିର ବାସନା ସେ ଶକ୍ତି ।
 ପେଣ୍ଡାବାରେ ଶୋଷି ଧୁଲି କାନ୍ଦଇ ପରା
 ହୁଏତ ସେ ଶକ୍ତି — ଲତାଳାପ, ହାସ୍ତ,
 ନଦୀର କ୍ରୋଧାନଳେ ଶଲ୍ୟ ସେ ଜଳ,
 ବରନେତ୍ରାନଳେ ଯଥା ପୁଷ୍ପମୁଖାନ୍ତି
 ପୁଷ୍ପମୁଖ, ଦୟାଶାନ୍ତ-ସାମ୍ରାଜ୍ୟ-ସମ୍ରାଟ,
 ତରୁଣ-ତରୁଣୀ-ଦୁଇ-ଅବ୍ୟର୍ଥ-ମର୍ଦ୍ଦିନୀ ।
 ରତ୍ନରଥେ ରତ୍ନିକାଥ ଲୁଗିଲେ ଲଗଲେ
 ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବିକ୍ରମେ, ଅହୋ, ତ ପରଶ୍ଚ ବେଳ,
 ମନେ ହୁଏ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ଜନନୀ ତାଙ୍କର
 ବଦାଳପୁଲେ ବା ବାଙ୍କୁ ସିଂହା ଦୁର୍ଗାଧାରଣେ ।
 ଅନଳଦୁହିତେ ଉଦା ଶୁଦ୍ଧିଲେ ପରଶ୍ଚେଷେ,
 ବିଦିଲ ସେ ବୁଦ୍ଧି ମୋର ଦେହେ ସୁକୁମାରୀ,
 ପ୍ରଜେ ଚକ୍ର ଯେତେ, ସୁଦା ସୁଦା ଅଗ୍ନି ବୁଦ୍ଧି
 ଦେଉଛି ଲେଖି କା ହାତ ଯଦିପଣେ ସଫଳ ।
 ଧୂଳିକଣା ଗଲ ଗଲା ଶୁଦ୍ଧିର ପରଶ୍ଚେଷେ
 ନ ପାଉ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ — ବଳବିଜାୟକର
 ରତ୍ନ-ସାଗରର ରୁଦ୍ଧ ଅନଳ ଚରଣେ
 ଲୁହେଇ ପାଦପତେକେ, ସମସ୍ତେକେ ।

ଅନନ୍ତସୌଦାମୀ ମୁହିଁ, କର ଦେଲା ଦୁଃଖ
 ଅକାଳ ଭରଣ ମୋତେ, ଶୋଷି ଉକ୍ତ ବେହୁ,
 ଯଥା ଉଦ୍‌ମଣ୍ଡ, ଶୋଷେ କଳକ୍ରମ-ରକ୍ତ
 ଅଧମଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡ, ଚିରଶୋଷଣ-ନୟନ ।
 ବେତେ ବଞ୍ଚାଣିକ ଘୋଡ଼ା ଦୁଃଖର କାହାଣୀ,
 ଦଳେ ଦଳେ ରକ୍ତ, ଶୁଦ୍ଧେ ଦାକାଳନ ଦହେ
 ମୋ ବନ-କୁହଳ, ଖେଳେ ଅବଶେଷେ ଅବା
 ବଳେ ମଣିକ୍ରମଣ ଅନଳପ୍ରଣିତ,
 କେନ୍ଦ୍ର ଖେଳେ ସନକାଳେ ସନ-ବନୋଦନ
 ସୌଦାମୀନ ସନକାଳେ, ଚନ୍ଦ୍ରହେମହାସୀ ।

ଦେଶର ସ୍ତବନେ ଚଳେ ପୁରୁଷରଜନ,
 ପୁଷ୍ପର ପିତୁଳା, ପୁଷ୍ପ-ବୃକ୍ଷେ ବୁଝିଲୁ,
 ପୁଷ୍ପ ପରୁଷ, ପୁଷ୍ପ ପ୍ରବଳାଂଶୁ,
 ଉଦାଳ ଦଳୁଳ ଚୁକା ଚରଣେ ଚଳେ,
 ପୁରୁଷ କାହାର ପୁରୁଷ, ପୁଷ୍ପ କାହା
 ବେତେ-କୁହଳରେ, ଅଗ୍ର-ରୁଦ୍ର
 ପୁରୁଷକୁ, ପୁଷ୍ପ କହି ଚିଲିମୁଖପତ୍ର ।
 ସେ ପୁରୁଷ କର୍ଣ୍ଣମୁଳେ ଦେଇଛି ଚିହ୍ନର
 କାହାର ପ୍ରକାଳନର ସରବ କୁଣ୍ଡଳ,

ସୁନାସ୍ତୁ ସୁଦର୍ଶନାଂ କାମାଦନ୍ତ୍ର ଶେଷ ।
 ପୁଣିଅଛି କେତେ ଫୁଲ ଲୋଚନେ ଗାର,
 ପୁଣି ଶେଷେ, ଗର୍ବି ପ୍ରଭବୁଷ ଗାର
 ସୁଦର୍ଶନ ସୁଦର୍ଶନ ଶେଷେ ଶେଷେ ।
 ଗର୍ବି ପ୍ରଭବୁଷ ଗର୍ବ ଲୋଚନେ କର୍ଣ୍ଣ
 ପିଣ୍ଡକାନ୍ତି ଶୁଣିଲେ, ଗର୍ବି ବା ମଦାର
 ଅନନ୍ତ ସୁଦର୍ଶନ ଗର୍ବ ପିଣ୍ଡକାନ୍ତି—
 ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ ।

ଗର୍ବି ସୁଦର୍ଶନ ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ
 ସୁଦର୍ଶନ ସୁଦର୍ଶନ ଶେଷେ ସୁଦର୍ଶନ, ଶ
 ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଅଳକା ପ୍ରଭେ
 ପ୍ରଭେ ପ୍ରଭେ, ପ୍ରଭେ ଶୁଣି ଶାନ୍ତିଶାନ୍ତି
 ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି ଅଳକା ।
 ଏହିପରି କେତେ ଫୁଲ ପୁଣି ଶେଷେ
 ସେ ସୁଦର୍ଶନ ଶେଷେ ଶାନ୍ତି, ସୁଦର୍ଶନ, ସୁଦର୍ଶନ,
 ଶାନ୍ତି ସୁଦର୍ଶନ ମିଶି ଶୁଦ୍ଧର ଶାନ୍ତି
 ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ ଶେଷେ ପ୍ରଭେ ।
 ଏବଂ ସେ ସୁଦର୍ଶନ ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତି,

ଶ ଶୁଦ୍ଧର ଶ ଶୁଦ୍ଧର ପ୍ରଭେ ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି ଏବଂ ସୁଦର୍ଶନ
 ଏବଂ ଶାନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-ଉତ୍ତର ।

ପାରିବ ତ କହ ? ତୁମ୍ଭ କହବା ଅଗାରୁ
 କହୁଛି ମୁଁ, ସେ ପୁରୁଷ ସ୍ୱାଧୀନତା
 ଦୁର୍ବଳତା, ତାର ଧ୍ୟାନର ଦେବତା,
 ଏଥିରେ ପଦାନ୍ତ ଲୁଗେ ନ ପାରିବ ଚାହିଁ,
 ଚନ୍ଦ୍ର ଦେବେ ଚନ୍ଦ୍ରାଭାସି, ତୁମ୍ଭେ ସେ ପୁରୁଷ ।
 ଭାବିଗଲା ସମ୍ଭବ, ହାୟ, କାହିଁକି ବା କାହିଁ
 ସୁଖରେ ସୁଖେ, କର ଅଳ୍ପାୟୁ ସୁସାବେ;
 ସଦାଶିବ ଦେବେ ଯୁବା ସୁଖ-ସୁଖ ମିଳା ।
 ମଧୁର ବାଣୀର ସୁବା ସୁର ସମ୍ଭାବନ ।
 କେବେ ସେ ଶୁଣିବା ସୁଦ୍ଧି ତୁମ୍ଭେ ଅବଦେ;
 ତ ଲେଖିବ ପ୍ରାଣଧନ ଏ ଶୁଭ ପର୍ବରେ;
 ଅପାରାଧର ଲଜ୍ଜା ଉପ ଅପାରାଧରେ
 ସୁଦୃଢ଼ ସେ ତଳେ ଶେବ କଳାସ ପ୍ରତି,
 ପୁରସ୍କାର-ପୁରସ୍କାର, ମଞ୍ଜୁ ତାଳର,
 ସେ କାଳେ ତୁମ୍ଭେ ସୁଖ ସୁଖ ମୁଁ ବାଞ୍ଛା ।
 ଅଳ୍ପକାଳ ଦେଖି ପୁଣି ଫେରିବ ତଳେ
 ଭାବିବା ଏ ସୁଦ୍ଧି ସୁଦ୍ଧି ପ୍ରାଣଧାନ ବଦନ
 ବୁଝାନ୍ତରେ, ସାପିବାକୁ ବିଚ୍ଛେଦକାଳ,
 କେବେ ହାୟ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ତୁମ୍ଭେ ଏହିପଥ
 ବାଟେ ଫେରି ସୁଦ୍ଧି ସୁଦ୍ଧି ସାବଧାନ ମୋତେ,

ନ ହୁଏ କେତେକ ମୋ ଦୃଷ୍ଟି ପରିଚୟରେ,
ହୁଏ ବଡ଼ ପରବେଶ ଶୋଭା ଦେଖା,
ବୁଦ୍ଧି-ବୁଦ୍ଧି, ଯଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହୁଏ !

ଅଗ୍ନିର ଗର୍ଜନରେ ଶିଠଳ ପ୍ରାୟ,
ସେହି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ, ବାହ୍ୟ ବାହ୍ୟେ ।
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଦେଖି ଦେଖିବାକୁ
ଦେଖିବା ବାହ୍ୟ ମତ ଦେଖିବାକୁ
ଦିଅଁ ଶାନ୍ତ, ଦେଖି ଚାଲି ରହିବ ପ୍ରଥମ
ଦେଖି ଦେଖି, ମାତ୍ର ଦେଖି ଅଗ୍ନି, ବାହ୍ୟ,
ସେ ଦୃଷ୍ଟିରେ କାହାକୁ ବା ବାହ୍ୟ, ଦେଖି
ଦେଖି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ହୁଏ,
ସେ ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ହୁଏ ।
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାହ୍ୟେ ଦେଖିବାକୁ ଦେଖିବାକୁ
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା, ଦେଖିବା ଦେଖିବା
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ।
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା,
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା,
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା,
ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା ଦେଖିବା,

ଦେବେ ତ ଅନଳତା, ଅସୁଖା, ଅସାଧୁ ।
 ଦେଲା ପୁଣି ନରୁ'ରାଜ୍ୟ, ଦେଲା ଯଦି ରାଜ
 ବହୁ'ଭିନ, ବହୁ'ରାଜି, ବହୁ'ପିଲାମୟ ।
 ଦଣ୍ଡକେ ଦେଲା ମୋ ମୁଣ୍ଡେ କୋଟି କରୁଣାତ,
 ଦେରି ମୋ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେବେ କାନ୍ଦିଲ ଗଗନ,
 କାନ୍ଦିଲେ ମୋ ଘିରି ଜଳ, କାନ୍ଦିଲ ସୁଁ ଅର୍ଥେ ।
 ଦେବେ ସେ ଲୋକେ ଥିଲ ଅଦାଶ ନୟନେ,
 ଦେବ ନାହିଁ କଲ, ଦେବ ଅବର୍ଣ୍ଣ ଚାଳ
 ଚାଟା, କଲ ଅଭିଷିକ୍ତ ମୋହେ ଅନୁଷ୍ଠ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଧାର ସବୁ ଗର୍ଭିଣ ମୋ ଶିରେ
 ବହୁ ଦୁଃଖ—ବହୁ ଦୀର୍ଘ ଦେବଦାସ ଧାର,
 ଚର୍ଚ୍ଚି ସଙ୍ଗେ ମୋ ନୟନୁ ଗର୍ଭି ଅସୁଧାର
 ବହୁ ଶୈବଳୀଗୁଣେ, ସୋଇ ପୃଷ୍ଠିକା—
 ଦୁଳ୍ଲବଣ, ଦୁର୍ଦ୍ଦାସ ସେ ସୋତେ, ଚର୍ଚ୍ଚି ବିଦେ
 ଦେବେ ସୁଁ ଅସୁରୁ—କିଏ ଗୋଷ୍ଠିକେ କୋଟେ
 ପଳ କରାଣନ, ହାୟ, ତ କରାଣ ସୁତ,
 ନେ ପ୍ରଜ୍ଞା, ସେ ତ ମାତୃବଳେ—ବହୁଦୟ ।
 ତୋ ମତ ଦେଖିଲ ଏ କରାଣଦୟ,
 ପଶିବି ସବୁ ପରିସର ଏ ମହାବିଦୟ,
 କହ ପ୍ରାଣେନ ଦୁଃଖ କ୍ଷୁଦ୍ର ନୟନେ,

[illegible]

ସେ ମୁରୁ ସୁଦର୍ଶନ ଠାଣି, ଦୁହେଁ ଦେଶେ ଉଦୁ
 ପ୍ରିୟା ଶ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡି, ଲେଖି ହାସ୍ୟକାବ୍ୟ ।
 ଫୁଲ ମିଳନକାଳେ ଚୁକ୍ତ-କାଳରେ
 ଶିବ କୁପ ଦେଖିବାର, ସେ ଶୁଭ ଶିବର
 ଜରଦ ଗୋର ଶମାନ ମଧୁର ସୁନିଶି,
 ସେ ରଜନୀ ହୁଅ, ଦେଖ ରୁଷ୍ଟ ଦେଖର ।
 ଶରଦାବତନ ଶ୍ରୀମେ ଶୁଣି ଅସେ ମୋର
 ଶେଷକ-କାଳେ ବଞ୍ଚି, ସୁଖଦ ଶିଖର
 ତାର, ସାଜି ତହିଁ ଆପ ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀବତ୍ସ,
 ନୁହେଁ ତା ଶାବନ ତୁମ୍ଭ ଶାବନସଦୃଶ
 ବୋଧାହାର, ଶୁଣି, ଶୁଣିର ଶାବନ
 ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ଶିବ, ତୋ ଚର ଶା
 ମଳୟ ଅଜଳ, ପ୍ରାଣନୟନରେ ।
 ଶରଦର ପୃଷ୍ଠା ସେ ଅର୍ପେ ମୋ ଅଞ୍ଚଳ ।
 ଶରଦ ଶାବନର ଶିବର, ଶରଦେ,
 ନାହିଁ ତହିଁ ଶୈବୀ, ଅରା ଅବଶ୍ୟକ ତାହା,
 ଦେଖଇ ମଧୁର ଶର ନୁହେଁ ବଞ୍ଚିବାର,
 ଶୈବୀରୁ ଶରଦର ଶରଦେଶର,
 ନୁହେଁ ତହିଁ ଶାବନର ଶରଦ ଶରଦ,
 ବଳ ଶାବନର ଅମୃତଶିବ ମଧୁର,

ଧୂବାରୁ ଅମୃତା ବିନା ପଦ୍ମରମ୍ୟରେ
କୃପା ତାହା ରୂପକର ପ୍ରସିଦ୍ଧିପ୍ରଦ ।

ଶରଦନ୍ତେ ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁଣ୍ୟ ଅମଳରେ
ଅସେ ହୃଦୟରୁ, ନବଅଧରରୁପେ ।
ପୁଷ୍ପାବଳ ଅସନ ସେ, ଶୀତଳ ମରଣେ
ମୋହନୀଏ ପଦ୍ମବନ—ମୋର ବରରୁପା,
ତହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ ତାକୁ କରେ ମୁଁ ବସନା—
ନୋହୁ ରେ ତୁମ୍ଭର ଅଟୁ କୁହନ ବନ୍ଦର ।
ବର୍ଣ୍ଣିତ ବାକର ରୁଚେ, ବର୍ଣ୍ଣିତ ତା ମନ୍ଦ
ବାଣ କୁର ଲସମୀଏ ବହୁଦେଶ ବ୍ୟସ୍ତ,
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତା ପଦରେ ନ ବାଟିଲା ଶୁଭ,
ହୃଦୟରୁ, ତହିଁ ମରେ ପାହାନ୍ତି ଶୀତେ
ସିନ୍ଧୁଦେବେ, ଯାସେ ସୁଦ୍ଧି ରୁଚି ଅର ଅର,
ପରେ ପଥା ପୁଷ୍ପ ରୁଚି ଅବଧାନ ଦଣ୍ଡେ ।
ପ୍ରକଟେ କାର୍ତ୍ତିକରୁପା ପୁଣ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ହେନେ
ରୁଚିଯାଏ ନିଦ୍ରା ମୋର, ମଣେ ମୁଁ ତାହାକୁ
ତକ ଅବମାନ ବାଦ୍ୟ, ମାତ୍ର ବୁଝା ଅସା,
ଅସା ବିନା ତାହା ଶୂନ୍ୟ ପାଦପର ଶୁଭା,
ଶୁଭାବୁପେ ସୁନେ ତା କେଉଁ କାଳେ ଯାଲେ ।

ଦେଖେ କିନ୍ତୁ ଯେହୁ, ଅଗ୍ରେ ଲହରୀ କରୁଛି
 ହେମନ୍ତ ଉପର କାନ୍ଦୁ, ପର୍ବେ ଜାଣି, ମାତ୍ର
 ହୁଏ ନାହିଁ ଆସା ଅର୍ପି କହିଁ, ନାହିଁ କହିଁ
 ମହମ୍ମଦ୍ ସୌଦର୍ଶନୀ ଚରଣ ଅବିଚାର,
 ନାହିଁ କୋଟିର କୁହୁ, କିନ୍ତୁ କେବଳ-କେବଳ;
 ହେ ମାଉସ କହମଣି, ତବ କାବ୍ୟ ସହ
 କି ଶୁଣେ ଯୋଗିବ ବଳ ସେ କାହିଁ କାବ୍ୟକୁ,
 ଅଳ୍ପକା ମହତ ସହ ଅଧ୍ୟାୟ ଉପମା,
 ବାହୁର କଣ୍ଠେ କରେ ଗାଢ଼ କାବ୍ୟ ଗୀତ ।

ଅନଳରୁ ଅସେ ଶିଳ, ଅଳ୍ପକା, ସେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ
 କି ଭାଷଣ ଗ୍ରାହ୍ୟକ, ପରମେ ଚାହାରି
 ଅଳ୍ପକା ପରମ ହୁଏ, ପରମ ଅଳ୍ପକା ।
 ଦିଶିଲା ଶବ୍ଦର ମୋର ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପାଣ୍ଡୁର,
 ଦଳକ କହ୍ନଳକର ଦିଶିଲା ଉତ୍କଳ
 କାଳକାନ୍ତ, ଅନ କାନ୍ତ ମଳଳ କହ୍ନର ।
 ତର-ଅବିଧା-ନୋଲ, ନୁହେଁ ନୁହେଁ
 ଧରଣ ଶିଖର ବେଶ ହାସ୍ତ ମୁଁ ଅହର ।
 ଘୋର ଶୀତେ ଦିଶିଲା ରକ୍ତ ଚଳି ନୋଲ,
 ପ୍ରବେଶ ଦେଲା ନିଶ୍ଚ ପଥା ଲୁଗାଳ ପ୍ରବେଶ,

ପାଦଗଣ ଅପ୍ତି କର୍ମ ହୋଇ ପିଣି ପିଣି,
 ଖିଲିପଦ ଦମ୍ଭପଦ ହେଲକ ଅପାଦ ।
 ପୁଣି ହେଲ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରାଣେ ଦନକୁଦହର୍ଷରେ,
 ପୁଣି ପଥା ଶୋଧା ଦୁକ ଶୋଧାନନଧୁନେ,
 ସେ ଧୂଳି-ସାଗରରେ ରୁଦ୍ଧ ଭେଦେ
 ଶୈବରେ ପଶିଲେ ଗଙ୍ଗେ ପ୍ରୋତ୍ସର୍ଜ୍ଜି ପଥା,
 ଚୁକ୍ତମଣି କୁକୁଡ଼ମର ଅଳସ୍ଥ ଅପାଦ,
 ହରତେ ସେ ଦମ୍ଭପଦ, ଦେଶର ପ୍ରାୟ
 ଦୋଷ ଶୋଭା କରେବେଦେ ଦଳକ-କେଶୁର
 ଧରଣ ତ ଯଜ୍ଞକୁଳ, ଗର୍ଜିତ ହୁନାମ ।
 ଶୈବେ ହୋଇ ଶୈବକୁଳ ଆଶ୍ରୟ ଶୈବରେ,
 ଏକତ୍ର ଏକତ୍ର ଆସି କୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀସୁଦେଶ
 ପ୍ରାୟଦର୍ଶି, ଯେ ଯେତେ ଅପାଦ ପ୍ରଦାନ,
 ଅପାଦେ ଶେଷେ ପ୍ରାଣେ ପୁଣ୍ୟଦାନ ଶାଫ
 ଚୁକ୍ତପିୟା ଶତ୍ରୁପଦ, ଶେଷ ଶୁଣା କୋ
 ସମୁଦ୍ରର ଦାୟାପୁଣି, ପାଦଦେଶ ।
 ଦେଖିଲେ ଶବର ଏକ ନିଜର କେବଳ—
 ଚୁକ୍ତକ ଅପଦ କର କୁକୁଡ଼ମର
 ଦାୟା ସୁଦେଶ, ସୁଦ୍ଧ ଦୈନନ୍ଦିନୀ,
 ଅପଦେ ଶୁଦ୍ଧର ପ୍ରତି । ଅଳସ୍ଥ,

ବାସୁରକ, ପିକରୁକ ଅଦ କେତେ କେତେ
 ବ୍ୟାଧନାମା ବ୍ୟାଧନାମା ବାଧା ମହାବାଧା,
 ବେଦିକାନ୍ତ ଦେଶାନ୍ତେ ଭାବ, ବନଭବେ,
 ବଳବାଦପ୍ରଭାଧୁ, ବାହନ ଦୁରୁକା—
 ବାଣାବାଣୀ, ପ୍ରସାଦୀ ବନ୍ୟା ପଶି ପ୍ରାୟ
 ଭବ୍ୟ ହୋଇ ବନ୍ୟା ପାଶେ ଅସୁର ଭାବକୁ
 ବୁଦ୍ଧବ୍ୟାଧାନ ଭୁଲ ଶୀଳ ପଦବେ—
 ଭବତ ମଧୁରସରେ—ପ୍ରଭବବ୍ୟାଧକ ।
 ମଧୁ, ତୁମ୍ଭେ ଅସିବ ଏ ମହାସୁନ୍ଦରରେ
 କଷ୍ଟ, ବାହ ଏ ଭରସା, ଅଳ୍ପ ପଥ ଗୁହ୍ୟ,
 ଗୁହ୍ୟ ଆବ ତାବ-ନେତ୍ରେ ଜଣିଥାନ୍ତ ଯଥା
 ଜଣାନାଥ ପଥ, ବାଗ୍ର ବ୍ୟାକୁଳ ନୟନେ,
 ପ୍ରବେଶିଲେ ଅସି ତୁମ୍ଭେ ରହୁକୁଳନାଥ,
 ଧୋଇ ଶୁଦ୍ଧ ପଦ ତବ ବିହେବ-ଲେଖକେ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ପର୍ବ ।

(ବ୍ରହ୍ମର ପ୍ରତି ରୂପମୟତା)

ପ୍ରଣମେ ପଦ୍ମରେ ତବ ଅଳଙ୍କାରଣା,
 ତରୁବାଳା ଏ ରୂପମ—ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ତାରଣା,
 ପ୍ରଣମେ ପାଦପଦ୍ମେ ନିଜପିରେ ଯଥା
 ଯୋର ଲଜା-ମାତା, ଧୀର ସମୀପରେ ବୋହଣ ।
 ଦେନ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ, ଦାନା ବଳବତ୍ସିନ୍ଧୁ
 ଲୋଭକ ଲକ୍ଷ୍ମୀତ ଲୋକ—ବିଭବଦାୟକ,
 ଶୈଳି ସୁ, ଲୁହବାନ, ମତି—ଦୁଃଖ ହାତେ,
 ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଲୁହ-ବରହ-ବଧୂର
 ଲୁହପ୍ରାଣାୟନା ସଖୀ ସଖିନୀ ଗୋପିନୀ
 ଲେଖକେତୁ ଲଳିତାକୁ, ଅନ୍ତରାତ୍ମକତା,
 (କହା ରୂପ-ସୁଖପାପେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶଳିତା)
 ଲୁହ ପାଶେ, ରୁଦ୍ଧିବିଶିଷ୍ଟ ସୁଧାକ୍ଷୟ ।
 ଦେଖିଲେ ବେଳୁଁ ନାଥ, ଅନ୍ଧାର—ଅନ୍ଧାର
 ବସାର ରୂପକୁ ହାୟ ସମୀରଣ—ରଥେ,
 ବସନ୍ତ—ବସନ୍ତରେ, ଅନ୍ଧାର ସୁ ଅନ୍ଧ,
 ହେ ବଂଶୀବାଦକ, ଭାବ ମୋହନ ସୁରଭୀ,

ରଖ କହ ଏ କୁଣ୍ଡଳ—ସୁଧା ଜୀବନ ।
 ପାଦପର ନେତ୍ର ସୁଧୁଁ, ହେ ଶାଳମାଣିକ୍ୟ,
 ହୁଏ ସେ ନେତ୍ରର ଚୋରୀ, କହୁକ ସଦର ।
 କୁଣ୍ଡଳ ସୁଁ ସେ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସରେ
 ତ କହୁକ ତାହା, ଦୁଷ୍ଟ ପାପିଣ୍ୟ ପଦନ
 ଲଗାଇଛି ହୁଟ ସଦା କହୁକ ଦେହ
 ମୋତେ, ମଧୁପ୍ରାଣରେ କେବେ କରେ ଅଳ,
 କେବେ ତଳ ଦିଏ ଗାଳ, ମରମର ସୁରେ,
 କେବେ ବା ପ୍ରହାର ପଡ଼େ, କେବେ ମୋତେ ହାଲୁ
 ଶତ ଚିତ୍ରାଙ୍ଗ, ମାତ୍ର କେବେ ସୁଧା ତାକୁ
 ନଦିଏ ମୁଁ ମରଦନ, ଯା କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରାପ୍ୟ,
 ତ ଶୁଣେ ଲଭିବ ତାହା ପାଶ୍ରବ ବନ୍ଧବ ?
 ନସ୍ତିତ ଚକ୍ରାଳ ପଡ଼େ ଦେବଭୈରବ ସୁଧା
 ନ ପରଶି, ପିଙ୍ଗ ଦେବା ବରା ହେଉସୁର ।
 କୁଣ୍ଡଳ ଲାଭର କର୍ତ୍ତା ମହାମର କାହିଁ ।
 ହେବେ ଅବଳା ପୁଣି, ସଞ୍ଜଳ-ଦୋଳା,
 ତ କହୁକ, କେବେ କୁଣ୍ଡଳ ପଦର ଯେ ବାସ,
 ହସର ଦେବର କୁଣ୍ଡଳ କୁଣ୍ଡଳ ଦୁଷ୍ଟାବଳ
 ପାଶ୍ରବ ଦୃଷ୍ଟି ଲୁହା ପାଶ୍ରବେଶ ବାସ
 କୁଣ୍ଡଳର ମଧ୍ୟ, କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରାଣର ଅର୍ଗଳ ।
 କେବେ କୁଣ୍ଡଳ ମହାକର, କୁଣ୍ଡଳ ବୋଧ ପ୍ରାଣ

(ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଜୁଲପତି ଶ୍ରୀରାମ-ଶାଳନ)
 ଦେଖି ମୋର ଆମାନ ନ ବଦଳି କିଛି,
 ବସନ୍ତ ଲୁହାର-ଅଶ୍ରୁ ଜାଣେ ଯିଁ ମାରଦେ ।
 ଦୁଇଦିନ ଦୁଇଦିନ ଖୋଜେ ଥିବୁ କରେ ତୁମ୍ଭ
 ଗୁଣର ଗୁରୁତ୍ବ ମୋର, ଗୁରୁତ୍ବୀ ଯେବନ
 ତଳେ ତଳେ ନାଶେ ଶଯ୍ୟର ବାହୁଳ୍ୟ ।
 କାହାକୁ କହିବ ତୁମ୍ଭେ, ଅବୁଝେ ସତ୍ତାର
 ଦୃଢ଼ସ୍ବର ବ୍ୟଥା ଉଠେ ତୁମ୍ଭେ ଗୋଷ୍ଠରେ,
 ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେହେ ମୋ ଅନ୍ତର,
 ଦେହେ ପଥା ଦାବୀନଳ ମୋ ସିତା-ସାବଧେ ।
 ପ୍ରଜାପତି ଆଉ ଏକ ଦୁରନ୍ତ ମଞ୍ଜୁ,
 ଲହରୀକୁ ବଢ଼େଇ ଚୋରର ବୋଧଲେ,
 ରାଜାର ତହିଁରେ ତନୁ, ଅସେ ସେ ଶରଣ,
 ଦବ୍ୟତୁମ୍ଭେ ଶୁଭରବା ଆଶା ବାଜି ମନେ ।
 କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ — ନ ଗୁଡ଼େ ପ୍ରଣୟ
 ଚନ୍ଦ୍ରଚକ୍ରର ରୂପ, ବା ଲହରୀ ସେବା,
 ଗୁଡ଼େ ସେ ଅନ୍ତରତମ ମିଳନ — ଅମୃତ ।
 ପ୍ରଣୟର ଧର୍ମ ଏହା, କର ଗାରେ ଦେହ
 ମହଦେବେ ପରିଣତ ଆତ୍ମର ଶୁଭରେ,
 ସେ ପ୍ରଣୟ ରୁପକ, ସେ ଲତର ପ୍ରଣୟ ।

M 268bxc

07/89/451/M27702P2.

ଅପାତ ସ୍ବରାଜ ଭାବ ଅନ୍ତମେ ବରାଜ,
ଅଧର୍ମ ସେ, ବନ୍ଧେ ତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାମଧ୍ୟମିଆଳ୍ୟ ।
ମାଗେ ମଧୁ ପ୍ରଜାପତି, ନ ପାଇଲେ କୋଷେ
ଉଡ଼ିଯାଏ ମାଧେ ମୋର ତରଣ ପ୍ରହାରୀ ।
କିନ୍ତୁ ଏ ପାତର, ଦୁଃଖ ସମ୍ଭବତଃ ଦନ୍ତ
ବୁଝେ ଯେହୁ ଦନ୍ତେ, ପାଏ ହାତେ ହାତେ
ଅବଳାଧର୍ମଣ ପଳ, ଗ୍ରାସି ତାରୁ ଖଣି,
ଦରେ ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତି, ଭବେ ନେଇ ମାନ,
ମହତର ମାନ ଦିନା ଭଗନ୍ତ ମହତେ ।

ତରୁଣକ ଜେମା ମୁଣି, ମହାମନବଣ,
ଉଦୟେ ଅନନ୍ତସ, ଜନକ ଗୋପବ
ବାଳକର୍ଣ୍ଣ, ଅନନ୍ତଶର୍ମା, କରୁଣାଶିଖା
ଅରବ ଆୟୁଦାତା, ମୁଖାଦୟ ତାଙ୍କ
ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ଦୁଏ ଯାତେ, ଯେବେ ଗଠିତ ।
ବେତେ ବା ବହୁନ ଆଉ, ନୁହେଁ ଏହା ମୋର
ସୈନ୍ଦବ୍ୟ-ନୈତ ହୁଏ—ଅମର ସଦା ଏ ।
ବନ-ସର୍ଗ ଚିତ୍ତେନା ମୁଣି, ଅଗ୍ନି ତହ
ସକଳ ପାବରୁ ଯାଉ, କହୁଛ ମୋ କରୁ,
କେତାରୁ ଶିତଳତା, ଦେହାରୁ ହୁଏ,

DBA000002445ORI

ଅମ୍ବୁକରୁ ମଧୁରମା, ସ୍ନେହ ଶିଶୁଦାସ,
 ଶୁଭଦା ସ୍ବର୍ଗୀ ନରୁଁ, ପଦକୁଁ ଗୌରବ,
 ସୁବାସ ମଳୟ ସାହି, ତାରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ,
 ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁଠାରୁ ଦକ୍ୟ କାନ୍ତ, କୋମଳତା
 କାମଧେନୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତ କବନବନରୁଁ,
 ଏତେ ଜପାଦାନ ଭର କରୁଛି ମୋ କେତେ ।
 ଶାନ୍ତ ସ୍ଥିର ସ୍ଥିର ମୁହିଁ ଖ୍ୟାତିରେ ଜଗତେ,
 ଶାରଦା ସୁନ୍ଦର ଇନ୍ଦ୍ର ନୁହେଁ ମୋକତ ସଦ
 ଶୋଭାପଣେ, ଆଜଞ୍ଜନ, ବେବାଦୁତା ସୁଧୁଁ,
 ମୋ ଦରୁରେ ଅସ୍ତ୍ରମର ସୁନ୍ଦର କବଳ ।
 ଦେବେ କରଣ ମୋର ମଙ୍ଗଳଦାର୍ପଣେ,
 ମଧୁମତୀ ମୋ ଗର୍ଭରୁ ସୁଗନ୍ଧଣ ସଧୁ,
 ପ୍ରବାରେ ଜଗତ ସୁତେ, ଧର ମୋ ସୁନତ,
 ବନ୍ଧୁ ଅଭର ନାମେ ବ୍ୟାସ ଚିନ୍ତାଏ,
 ଶୁଭିତ ଜପସ୍ଥଳନା ମୁହିଁ ଉପସ୍ଥିତ,
 ସେବା ମୋର ଧର୍ମ, ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷିବି ତହିଁ ।
 ଅବର କବଳ ପ୍ରସ୍ତ ଅସୁ ସୁନ୍ଦର,
 ମୋ ସେନ ସେନାରେ ସଦା ରଚନ୍ତି ଭ୍ରମ ।
 ଏତେ ସୁଖ ସେହି ହାସୁ ଲତର ହୃଦରେ
 ଲରେ ମୁଁ ଦୁଗ୍ଧର ଶାନ୍ତି, କି କହିବି ତାହା ।

କର କେତେ ସ୍ଥାନରୁ ତ ଦୁଃଖ ପ୍ରଭବନ
 ପକାଏ ବଞ୍ଚିବାକୁ ତ କଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ,
 ଓଷବଣୀ ବନ୍ଧୁ ହୁଏ ସୁବଣ ଯେହନ
 ବାଳକ ଯେତେବେଳା, ଉପୋଷ୍ଟକେ ଚଳଇ
 ରଞ୍ଜିତ କେତାର ତେଜୀ ଦୁର୍ଗା ଦୁର୍ଗା,
 ବୈଦେହୀଦେବୀ ସାମ ଅନୁପ୍ରସିଦ୍ଧରେ ।
 କାବ୍ୟେ ମୁଁ ଅବତେ ଭକ୍ତି—କହ ମଧୁପ୍ରସାଦ,
 ତର ଏ ଯୋଜନନୀ ଅବତା ଅପ୍ରାପ୍ତ,
 ଦେଖ ଅସି ପ୍ରାଣନାଥ ଦୁର୍ଗା ଦୁର୍ଗା ।
 କହ ମଧୁପ୍ରସାଦ, ମହୁ ଚାନ୍ଦୁକୀଦାସ—
 ରବିକ ଭୂଷରବର, କେ ଜଗନ୍ନାଥ,
 ଅସି କେଉଁ ଜଗର ଏ ରୁଦ୍ଧ କାବ୍ୟରୁ ।
 ଅର୍ଥେ ରୁଦ୍ଧର ଭଣି, ଅନ୍ୟେ ଅବତ,
 କେତେ ପ୍ରାଣେ ଅମା ନ୍ୟୁନାହିଁ ଏ କବିତେ,
 ଅଛି କାହା ରଞ୍ଜିତେ, ଶିଖିବୁ ପକେ,
 ପିତା ବ୍ରହ୍ମ, ପିତୃବ୍ରାହ୍ମଣ, ଶକ୍ତ ଅବତେ,
 ମହୁପ୍ରସାଦେ, ହରିନାମେ, ପ୍ରଭୁର ଶେଷରେ,
 ଏତେ ନ୍ୟୁନତା, କୁହେ ଅବତ ନ୍ୟୁନ
 ମୋ ନ୍ୟୁ କେତେ ପାହା, ବୈଷ୍ଣବ ଶର୍ମା ।
 ବଞ୍ଚେ ଏହି ଦୁଃଖରୁ—କହୁବୀରାବୁଣୀ

ଦାଣେ ଗଲେ କାରମ୍ଭାର, ଅନ୍ଧା ଅନ୍ଧୁଲେ,
 ଭବେ ତହିଁ ଶୋକେ, ହାୟ, ମୋ ଭାଗ୍ୟବେଦିନୀ
 କେଉଁଠି ମୋ ଭାଗ୍ୟପଟେ ଅମଙ୍ଗଳ ଶ୍ଳୋକ
 ଅଙ୍ଗାର ଲେଖିଲେ ମୁନି, ଅମଙ୍ଗଳ ବେଳେ ।
 ବହେଇ ସନ୍ତାପ ପୁଣି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସନ୍ତାପ,
 ବେଳେ ଗୁପ୍ତ ମଧ୍ୟେ ପଡ଼ି ପାହାଣୀର ଦୁଇ,
 ପାହାଣୀର ଶରୀର ଯଥା ପେଟାକଳା ଗୁପ୍ତେ ।
 ଦୂର ସୁ ପୁଣିତା ତହିଁ, ମାତ୍ର ଅପରାଧକୁ
 କେଉଁ ଉଠେ, ପୁଣି, ତବ ଅମୃତ ପରାଦେ,
 ନିଜର ଦମନ ସ୍ପର୍ଶେ ମୁକ୍ତପଦ ଯଥା ।
 ଭାବି ଭାବେ ମୋ ହୃଦୟ ସେ ସିନ୍ଧୁ ପରାଦେ,
 ଅନ୍ଧା ଦୂର କୁଣ୍ଡଳିତ, ଅନ୍ଧା ସେ ସମୟ
 ତ ଅନନ୍ତମୟ, ଭବମୟ, ପ୍ରୀତିମୟ,
 ପ୍ରୀତିମୟ ସଙ୍ଗର ସେ ମଧୁର ମିଳିନେ
 ମର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଆଉ ସୁର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଶୁଣା କେଉଁ ମୁହଁ ପାଇ ।
 କେତେବେଳେ କେତେବେଳେ କେତେବେଳେ ମୁଁ ହୁମୁକୁ,
 ଦବସେନିକେ କେତେବେଳେ ହୋଇ ହୁମୁକୁ କ୍ଳାନ୍ତ,
 ଦର୍ମପିତ୍ର, ପିତାସାହି, ତର ବେ ଶରୀର,
 ମୋ ମଦାରବୋଲେ, ବଳୁ, (ବାବ୍ୟତାସୁ ଯଥା
 ଭାବବୋଲେ) ଭାବ ପ୍ରାୟ ଭାବପାତ୍ର ଗେହେ

ଯେହୁ ଡୋର ଉଠାନ୍ତି ତଳେ ଚଳେଇ,
 ଶେଷେ ଡୋରରେ ହୁଁ ଯେଉଁଠି-ଯୁଗେଇ ।
 ଯେଉଁ ଯେଉଁ କହୁଥାନ୍ତି ହୁଁ ଗୋଟିକେଇ,
 ଗୁମାସ୍ତା ଗୁମାସ୍ତା ଅହୁଁ ଚଳେଇ,
 ଡୋରୀଏ ଡୋରୀଏ ଉଠେ ଗୋଟିକେଇ —
 ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ, ଗୋଟିକେ ଡୋରୀ ।
 ଅହୁଁ, ଗୋଟିକେଇ ଡୋରୀ ଗୋଟିକେଇ
 ଡୋରୀକେଇ ଡୋରୀ ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ
 ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ, ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ,
 ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ,
 ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ,
 ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ,
 ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ,
 ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେଇ ।

ଡୋରୀ ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ,
 ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ, ଡୋରୀ ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ —
 ଡୋରୀକେ, ଡୋରୀକେ ଡୋରୀକେ ଡୋରୀ,

ଦୈତ୍ୟେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚାନ୍ଦ୍ର, ଯୋଗୁଁକରୁ ସେ,
 ଭାବରେ ଯାଇଁ ଦେବମନ୍ତ, ସୁଗନ୍ଧିରେ ।
 ନଦୀରେ ଅନ୍ତେ ବସି ଚନ୍ଦ୍ର-ବା-ସୁଗନ୍ଧ
 କୁସି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖିଥାଏ ପ୍ରକଟେ ମୁହିଁକା ।
 ଦେବ ଏ ଉପକ ଗଳା—ସୁଗନ୍ଧ ବୋଲା,
 ଗନ୍ଧାବାସ ପରେ ଗୋର ଗୋରୁ ସମୟ,
 ପ୍ରାଚୀନ ଗୋର ପିତା, ଦାୟ, କୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣୀକରେ
 ପରମ୍ପରା କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ, ପ୍ରକ୍ତ ଗୋରୁକ
 ପିତାଙ୍କ ଉପାଦେୟେ, ତନୁ ମୋହର
 ଲକ୍ଷ୍ମଣୀ, କଳସୁର ସୁଗନ୍ଧ-ସୁଗନ୍ଧ
 କହନ୍ତି କୁମ୍ଭକୁ କେତେ ଦୃଷ୍ଟିକି ଘରୁରେ
 ଶିଳିକାକୁ ଶବ୍ଦ କୁଞ୍ଜ ଶବ୍ଦ ଅପରାଧ,
 ଭାବର ଏ ପ୍ରାଣପମା ମାତ୍ରା କଳ୍ୟାଣ ।
 ବରଣୀ ଦ୍ରାବଣ, କୁମ୍ଭୀ, ମୁଦେହକ କୁମ୍ଭ
 ଉଦାରଣ ଦୃଷ୍ଟିକରେ ଗୋରୁର ମନ୍ତ୍ର ।
 ଦେବ ସୁନ୍ଦର,—କୃଷ୍ଣକୃଷ୍ଣ ଗୋରୁ ମୋ କୁମ୍ଭକୁ,
 କୁମ୍ଭର କଳସୁ ଗୋରୁ କୁମ୍ଭର ଏ ପ୍ରାଣ,
 ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରାଣ ସୁନ୍ଦର ନ ପରେ ଗୋରୁର
 କୁମ୍ଭକୁ, ଗୋରୁ କୁମ୍ଭେ ଲଗାଇବ ଦନ୍ତ,
 ମୁହିଁ କଳ ଲଗାଇ କୁମ୍ଭ ଗୋରୁକାୟାୟି,

ହୁଏ ଲାଗି ଗତ ମରି ଯେ ଦୁର୍ବି ଜାତ ।
 ଭଲେ ମନ-ପାତେ ଚଳି ଯିବୁ ହୁଏ ପାତେ,
 ମାତ୍ର ସେ ନ ଯାଉ ଚଳୁ ଏ ଗୋରା ଯେତେ,
 କେତେ ଗୁଣିନୀ କଲେ ଯିବି ଗୋରା,
 କାଳେ ତେ ଦେଖାବଳ, ବାହା ବହୁ ହୁଏ
 ପ୍ରଦାନ ହୁଏ ଗତ ଗୋରା, ମାରି ହୁଏ
 କହ ବହୁ ବର, କେ ବୁଝା ଏ ଯାତ୍ରା
 ନ କହୁ କହୁଦାନ ଦେହ ମୋ ଲଥାରେ ।
 ଏକମାତ୍ର ଚଳିବା, ଗପବୁଝା ଗୋରା,
 ଗୁଣିନୀ ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା,
 ଗୁଣିନୀ ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ।
 ଗୋରା ଗୋରା—“ବୁଝି, ନୁହେଁ ଗୋରା,
 ଏ ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା
 ଗୋରା, ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା
 ଏକ ଗୋରା ଗୋରା, ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ।
 ଏକ ଗୋରା ଗୋରା, ନୁହେଁ ସେ ଗୋରା,
 ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା,
 ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ।
 ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା,
 ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା ଗୋରା

ତେ ଦରକ କରଇବୁ ସୁକୁଦା ପ୍ରକାଶ,
 ନ ସମ୍ଭଲେ କହାଯିବ ନୁହେଁ କେଉଁ ଲକ୍ଷ,
 ଭୁଞ୍ଜ ପଛେ ଆଏ ସୁଖ, ନିରୁଦି ନୟନେ,
 ଗୁଡ଼ି ପଛେ ଦିବା ନିଆ, ଶୟା ଶିଳ ପଛେ
 ଆଏ ନିଆ ଉପାୟ ସୁଖର ବନ୍ଧୁ ।
 ଯେଉଁ ପରି କହୁଣୀ ରତ୍ନ କେ ରକ୍ଷି,
 ଭୟ ଅବଧାନ ହେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅବଧାନ
 ଦୁଃଖ, ଆମ ଦେହକର, ଆମ ଦେହ ଲକ୍ଷ,
 ନରନିଶାନର ସଙ୍ଗେ ଶବର ବାଳକେ ।
 ପହଞ୍ଚାଇ କହୁଣୀ ଗୁଡ଼ି ଆଜ ପରାଣ,
 ଗୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ଶବ୍ଦେ ସମସ୍ତେ ଉପାୟ ଦେବେ,
 କହୁଁ ଗୁଡ଼ି ଆମ୍ଭ କେଉଁ କହୁଣୀରୁ
 ବୁଝିପଥ ଉପାୟ, କହୁବ ସେ କହୁବ
 କେଉଁକେବେ ରତ୍ନ ମୋ ପ୍ରାଣ-ପଥେ ।
 କେବେ ଦେହରେ ଅବନତିରେ
 କହୁଣୀ ଜାଣ, ଶୁଣ ପ୍ରକାଶର ଶବ୍ଦ,
 କହୁଣୀରୁ ନାହିଁ, ଅଛି କହୁଣୀରୁ
 କେଉଁକେବେ, କେଉଁ କେଉଁକେବେ କାହା,
 କହୁଣୀରୁ ଆଜ, ଶୁଣ କେଉଁକେବେ
 କେବେ ସେ କହୁଣୀ କହୁଣୀ ସମସ୍ତେ ପଥ ।

୦ ସୁଧୁ କୁକୁଣା ପଥ ।

ବରଦେବ ମହାଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,
 ଦୋଷ ହୁଏ କୋଟି ଶହ । କଳାପଦ୍ମବନ୍ଧୁ,
 ଦେବେଶ୍ଵର କଳା, ଦାସ ନାହିଁ ଦୁଷ୍ଟ ଶତ୍ରୁ
 ଦୋଷରୁ ଦାସ, ମାତ୍ର ଶତ୍ରୁରାସ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,
 ଦୁର୍ଗ ଗର୍ଭ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବହୁର ଶତ୍ରୁ ଦେବଦାସ
 ହେଉ ମୋ—ସ୍ଵାମୀର ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ।
 ଅନାଦର ଦେବେ ଶତ୍ରୁ କଳା ଦୋଷ ବେଦ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଉପାଦେଶ, ଦେଖି ଗୋପୀ
 ବହୁ ସ୍ଵାମୀ-ସ୍ଵାମୀ କଳା, ଦିବ୍ୟବନ୍ଧୁ ।
 ଦୁର୍ଗଦାସଦାସୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ,
 ଅନନ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେଶ୍ଵର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
 ଶ୍ରୀ କଳା ଦୋଷ ଦୋଷ-ସ୍ଵାମୀ—
 ଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେଶ୍ଵର, ଦୋଷଦାସ ।
 କଳା ଦୁର୍ଗଦାସୀ କଳା, ଦେବଦାସୀ କଳା ?
 ନରଦାସ ଦେବ ଦିବ୍ୟ ଦୁର୍ଗଦାସ,
 ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତ ଦେବ, ଦେବ ନରଦାସ,
 (ହିତ ଯା ନରଦାସୀ କଳାଦାସୀ କଳା)
 ଦେବଦାସ, ଦେବଦାସ, ଦେବ ଦେବ ଦେବ,
 ଦେବଦାସ କଳା ଦାସ ଦେବଦାସ,
 ଦେବ ଦେବ ଦେବ ଦେବ ଦେବଦାସ

ନୀଳାଦ୍ରକେଶରୀ, ବଳେ କୁହୁରୁପ ଧର ।

ପରମା ପ୍ରଭାବରୁଣା କରାଣୀ ବାଳକା

ଅଦ୍ୟା ଶକ୍ତି, ମହାବଦ୍ୟା, ଦେବାରାଧା ଦେବୀ,

ଅସକ୍ତ ଅସିଦରୂପେ-ଅଭସାଗଞ୍ଜିତ ।

ନୁହେଁ କଳା ଅସୁନ୍ଦର, କି ସୁନ୍ଦର ଅଦା

କେତକୀ, କୁରଙ୍ଗୀର ଚଳ ଚଳ ଗୋଲା,

କେତେ ରମ୍ୟ ସୁନ୍ଦର କୁହୁଳ କୁହୁଳ,

କେତେ ବା ଜନ୍ମବି ଅଛୁ, ଦେ ସୁନ୍ଦରମଣି,

ଯାହା ସବୁ ମୁକ୍ତିଦାନ ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ-ସୁସ୍ଥିରେ,

କୃଷ୍ଣକାନ୍ତ, ତାହା ତୁମ୍ଭ ଜାନ୍ତରେ ଗଠିତ ।

କି ମଧୁର ସ୍ବର ତବ ହେ ଗାୟକସ୍ବର,

ମଧୁର ଯେବନ ଭାଷି ଉପଦେଶ, କାହା

ସଙ୍ଗେ ବେଶ୍ବର, କେତେ ଶୁଭବିନୋଦନ

ସା ର ଗ ମ ପ ଧ ନି ସା ସ୍ବରର ଅଳାପ ।

ହେ ସଙ୍ଗୀତବିଶାରଦ, ମଣେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭକୁ

ସାଙ୍ଗୀତକ ପ୍ରତିଭାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମୁରୁର ।

ସରଳ ସଙ୍ଗୀତ ତବ ରସ" ରବିମୟ,

ପ୍ରେମେ ତଳ ତଳ, ଯଥା ଭକ୍ତର ଜଣାଣ;

ହେଉ ପଛେ କୁବୋଧ ସେ, ଅଥବା ଅସ୍ମି,

ମାତ୍ର ତାହା ନବବାଣୀ ନବଜୀବନର ।

ପ୍ରହର ସେ ବାଣୀ ମଧ୍ୟେ ଯେ ପରମବାଣୀ,
ଅବାଣୀର ବାଣୀ ତାହା, ଭ୍ରଷ୍ଟାର ସେ ଭ୍ରଷ୍ଟା ।
ସେବା ଦାସପଣେ ଖଟି ଶ୍ରୀମାତାଣି ପାଦେ
ପୁଣିଛୁ ଶରୀର ସ୍ଵର, ତନ୍ତୁ ପିଲସୁଖ,
ନାହିଁ ତହିଁ ତବ କଣ୍ଠ-ଶ୍ରୀମଧୁରମା,
ତବ ସ୍ଵର ଜୁଲନାରେ ତୁଳୁ ମଣେ ତାହା ।
ହେ ଗନ୍ଧବରାଜ ! ଶରେ ବାହୁଡ଼ି ପ୍ରବାସ,
ଅକାଳ ଅମୃତଚନ୍ଦ୍ରୀ, ଅକାଳ ଅମୃତ
ତୁମ୍ଭର କିନ୍ତୁ ଏହି ଅସ୍ଵସ୍ତ ପ୍ରଦଣେ,
ସୁଖି ତର ପ୍ରଭୁ, ତାର ଅତୁଳ ଲଳସା ।

ତୃତୀୟ ସର୍ଗ ।

(ଏକ ପ୍ରତି ଗୁଚ୍ଚରେ ।)

କ ଦୋଷେ ଚକ୍ର ଚୁକ୍ତ ହେ ଶତ୍ରୁବନ୍ଧୁ,
 ଜଗତ-ଶିବିନ ପଳା ଶୁଭରେ ପ୍ରତି—
 ରେ ବୁଝା ଅବଦିନ, କେ ଉଦ୍ଧରିତା ।
 ବିଷୟ ଶତାଧିକ ମୋର, ନେତ୍ରେ ବାଣି କାଞ୍ଚି—
 ମନ-କଷ୍ଟ ଧରଣରେ, ଅନୁର, ଦୁଃଖିକ,
 ହେ ବାରିତ, ତୁମ୍ଭଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା-ବାଣି ବିନା ।
 ତୁମ୍ଭ ପରି ଚିତ୍ତରେ ଥିବୁ ବାରି ବାରି
 ତୁମ୍ଭେ ଲୁଚାଇ ଶୁଣି ଅଧରେ ଦେବର,
 ଆସା ଦିନା ନୂଆପଦ—ଦୀର୍ଘ ଚରଣରୁ,
 ଶରା ଲୁଚାଇ-ସମ୍ଭା, ସଦାସତ୍ତ୍ୱ ଶୁଣ ।
 ପ୍ରତିପାଦ ତୁମ୍ଭେ, ଉଦର, ଶରଣଦେବ,
 ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଆର୍ତ୍ତ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରତିପାଦ ଶରଣେ
 ବାରି ଦର, ଆଜି ଦେବେ କଳାପଦ, ଶିବି
 ତୁମ୍ଭ ଶରଣେ ଧନ, ଏକା ଏ ଚଳୁଥିବି,
 ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଶୁଦ୍ଧରେ ଚଳୁ ଅନୁରୋଧ
 ସବୁ ଦେବେ କେ ଲୁଚାଇବି ।

ଭୂତ, ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ନୃପ ଆତ୍ମାରେ
 ଦର୍ଶିବାର ନୈମିତ୍ତିକ ଚିନ୍ତାକୁ ମନରେ,
 ମହା ପଦ୍ମପୁତ୍ର ଶୁଭା ଶରେ ଶରଣରେ,
 ତାହା ଭଲ ଭାବରେ, ଶୁଭା ଭାବରେ ।
 ଏହା ଭଲ ଭାବ ପ୍ରତି ଶରଣ ସମ୍ପର୍କ
 ତ ଅଛି ଭାବର, ଭାବ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତରେ ।
 ନ ଶାନ୍ତି ତ ପ୍ରଭୁ ଭୁବ ଭୁବର ଭାବ
 ଅସୁର ଯୋ ଦିନ ଭୁବ, ଅସରେ ଚନ୍ଦ୍ର
 ମୋତି, ମୁକୁତାରେ, ଦିନେ, ସାଗରେ,
 ପାଳାର୍ଥେ ସଜଳ ଭାବ, ଭୁବ ଦିନବର,
 ରସେ ତ ଭୁବର ତହିଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ—
 ଦିନ, ସୁମାର୍ଗରେ, ଦିନେ ଶୁଭାକୁ —
 ନେତ୍ରପ୍ରକାଶ । ଧନ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେ ଭୋଗ,
 ତଥା ଅନନ୍ତ, ଶିଖରରେ ଭାବ ଶୁଭାରେ,
 ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିନା ଭୁବ, ସୁଭାରେ ମହତ୍ତ୍ୱ,
 ଦିନ ମହତ୍ତ୍ୱ ସିଦ୍ଧା ମହତ୍ତ୍ୱର ଶାନ୍ତି ।
 ଭୁବ ଭାବ, ଭାବର ତ ମହତ୍ତ୍ୱର ଶାନ୍ତି,
 ନ ଭୁବେ ଶୁଭାରେ, ଭେଦେ ସୁଭା ପ୍ରାଣ
 ଦିନପ୍ରାଣ, ସୁଭାରେ ପ୍ରାଣ, ଭୋଗ ଭଳ
 ଅସିଦ୍ଧା ଦିନେ, ମହା ଦିନରେ ଏବେ

ପାର୍ଶ୍ବ ପ୍ରାକୃତ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଦହ ରବିକରେ,
 ନ ହେଲେ ସେ ପରଶୁବ ପୁନର୍ଜନ୍ମଦ୍ଵାରା,
 ହେବ ନାହିଁ ଭେଦ୍ୟ ମୋର, କିମ୍ବା ସ୍ବର୍ଗମୟ ।
 ସେହୁପରି ସରସୀକ ପ୍ରବୋଧେ ଅବର,
 କମଳପ୍ରସୂତେ, ବୃଥା ଆହ୍ୱାନ ତୋହର,
 ବିଶୁଦ୍ଧ ଗୋକୁଳଧାୟୀ ଶାରଦା ବନ୍ଧନୀ
 କରେ କି ମଦରାମାନ, ଅଛା, କହ ରଜା
 ପରୁରେ ତୋ କଥା ତୋତେ, ତୋ ବନ୍ଧୁ କେନ୍ଦ୍ର
 ତୋଳେ କି ଶୈବାଳ, ପଦ୍ମ କୁମୁଦ ଉପେକ୍ଷି ?
 ତାଳେ ପୁଣି ମହାସିନ୍ଧୁ, ଗରଜ ଗମ୍ଭୀରେ,
 କହେ ମୁଁ ତାହାକୁ, ଅତି ମମତରେ କହୁ
 ତୁମ୍ଭ ବାରବାର, ଅତି ସମ୍ପଦେ ପେରନେ
 ଦୃଷ୍ଟି ଧନକ ଜନ, ଧନଗନ୍ଧମତ୍ତ ।
 ସିନ୍ଧୁରେ କି କାର୍ଯ୍ୟ ମୋର, ଲେଖା ମାନ୍ଦି ବନ୍ଧୁ,
 କାହାର ବା ରୂପପଦ ଲବଣାଳୁ ଜଳ ।
 ହେ ମାଳଜରଦବର, ଗୁଡ଼କଳାବାଣୀ,
 ପ୍ରଦାନ ଦର୍ଶନ, ରଖ ଏ ଦାସୀ ଜୀବନ
 ବିନ୍ଦୁ ଶୀବନ ଦାନେ, ବୋଲିବ ବା ଭ୍ରମେ,—
 “ଦୂରସ୍ଥ ଜନର କାହିଁ ସାମ୍ରାଜ ସୁଲଭ ।”
 କିନ୍ତୁ ଶବ୍ଦ ଦେଖ ନାଥ, ହୁମୁକହୁଁ ବଳ

ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଦବାକର,—କମଳବାନବ,
 ତଥାପି ସେ ନିତ୍ୟ ଅସି, ନ ତର ନ୍ନାଶ୍ଟକ
 ଅମୋକ୍ଷ-କନ୍ୟାଧର ବୁଦ୍ଧି ଅଦରେ ।
 ତୁମ୍ଭାରୁ ବଡ଼ ଭବେ ନିବସନ୍ତ ଶଶି,
 ଶୋଭା-ଶଶି ହେଷୁମଣି ତନ୍ତ୍ରକାବନ୍ଧବ,
 ଗୁଣନ୍ତ ସେ ବୁଦ୍ଧବଳ ନୀରବ ଅହାନ ।
 ପ୍ରୀତିର ସରଣୀ, ନାଥ, ନୁହଇ ତ ଦୂର,
 ଅଥ କହେ ଦୂର ଶବ୍ଦ ପ୍ରୀତି-ଅରୁଧାନେ ?
 ଅଥବା ଦନେଶ, ତୁମ୍ଭେ ବୋଲୁବ ଏମନ୍ତ,—
 ଅଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ସେବକର କାହିଁ ସ୍ଵାଧୀନତା,
 ପଲ୍ଲବିଭୁଲୀ ସେ, ତଳେ ପଲ୍ଲବ ସଙ୍କେତେ ।
 କହୁ ଦେବ, ପରୁଷେ ମୁଁ କଥାଏ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ,
 କାହାର ଅଧୀନ ତୁମ୍ଭେ, କିଏ ତବ ପ୍ରଭୁ,
 ତୁମ୍ଭେହିଁ ତୁମ୍ଭର ପ୍ରଭୁ, ତୁମ୍ଭର ଅଧୀନ,
 ଯଦି କହ ପ୍ରକୃତର ଆଶ୍ଵାସୀନ ତୁମ୍ଭେ,
 ସେ ତ ତୁମ୍ଭ ମାତା, ଶେଳବାରୁ ମାତା କୋଲେ
 ଯାତେ କି ସନ୍ତାନ-ବେବେ ଜନନୀ ଅଦେଶ ?
 ଦୟା ବିଧାତା ଯେବେ ନବଦୃଷ୍ଟି ଯୋଡ଼େ,
 ଦୃଷ୍ଟି ତେନେ ମୁଁ ହୁଏ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଜଣେଇ,
 ନାହିଁ ଶକ୍ତି ଥିଲେ, ଯାନ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତ ଯାଣେ,

ଦେଉ ପଛେ ଯେତେ ଚୁରୁ, ନ ଥାଇ ମୋ ଭାବ,
 ଶତକଳ ଭୋଲ ଯାଇ ତେ ଜଣେ କଣ୍ଠଦେ,
 କି ନିଶ୍ଚୟ ଥୁକୁ ପ୍ରାଣେ ଲୁଚାଇ ମୋ କେଶୀ ।
 କାହିଁ ସେହି ଘୋରବଦ୍ୟ, ସେ ବଦ୍ୟସ୍ତ୍ରସେ
 ଘୁଲି ମୋ ଭୁଲିତମତା ଖବରା ଜଣିବେ,
 ସେ ବଦ୍ୟା ପ୍ରସ୍ତବେ ଜଣେ ବେ ବେଶ, ଛାଡ଼ି,
 ଜଳିବୁ ଭାବିବୁ ପୁଣ୍ୟ ପଦମୁଲେ,
 ଯେ ବଦ୍ୟ ପ୍ରସାଦେ ନର ହୁଏ ଦାମ୍ଭବେ,
 ସେ ବଦ୍ୟା ସଦ୍ୟା କେହି ଦୟା-ଶିଖାରୁ
 ମୋତେ, ପାନ୍ତୁ ଏହି କେହି ଲୁଚି ତର ଜଣ ।
 ବଢ଼ିବୁ ତୁମ୍ଭେ ଭବ, ଦୟା ନା ନିଶ୍ଚୟ,
 କେହି ସେ କପୋର ବଳେ, ବଢ଼ିବୁ କପୋର ସେ,
 ମାତ୍ର କେହି କପୋରତା ମଧ୍ୟ ଅବଶିଷ୍ଟ
 ଅନୁଭବ ମଧୁବଳ, ତାହା ଏକା ବନ୍ଧୁ
 ତବ କେଶବଳ, ମୋର ଗର୍ବର କାରଣ ।
 ଜାଣେ ମୁଁ ତୁମକୁ ସଦା ଅନୁର କଣ୍ଠରେ,
 ପୁଣ୍ୟ-ଦାୟି ତୁମ୍ଭେ ନାହିଁ, ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣଧୁ—
 ଅକାଶକଳ, ଯାଏ ନାହିଁ କିଛି ତାର
 ମୋ କାନ୍ଦିବୁକାନ୍ଦିବୁକ, ଭାବି ନରେ ଶରେ ।
 ବଡ଼ ଦୟାଶୀ ତୁମ୍ଭେ, ନିଆଏ-ବେ ଖୁସି,

“ବନ ଦଥ, ବନ ଦଥ” ପ୍ରଣି ମୋ ଭୁଣ୍ଡୁ,
 ନପଥେ ପାରିବୁ କହୁ “ନ ଦଥ, ନ ଦଥ,”
 ଅମଙ୍ଗଳ-ଧୂଳିରେ ମୋ ଶ୍ରେଣୀ-ନରେ ସେ ।
 ଦେଖି ନନ୍ଦା ପିଣ୍ଡାଚାର ଏ ବ୍ୟର୍ଥ ବୈରତା
 ଧକ୍କାରେ ମୁଁ ଦୁରଦୃଷ୍ଟେ, ଦୁଃଖେ ତାପେ ଶୋକେ;
 ହୋଇ ତହିଁ ବିନୁଲତ, କହେ ମୁଁ ଅକାଶେ
 ବନରେ କାତରେ, ହାୟ ପୃଷ୍ଠାଶ୍ରୁ ନୟନେ,—
 ଶବ୍ଦକହ ! ରୁମ୍ କୋଳେ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତି—
 ହିକ୍ କହୁ, ବହୁ ଭୁଲେ ଉତ୍ତର ପ୍ରାର୍ଥନା
 ଉତ୍ତରାଗ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଆଶାସମ ପଦେ
 ବହୁଗଥ ଅନୁର, ମୋ କ୍ଷୁଦ୍ରନୟନ
 ମୋ ପ୍ରାଣେଶ ପାଶେ, ଦୟା ବହୁ ଫଳା ପ୍ରତି ।
 କହୁ ବୁଝା ଏ ପାତକୀ, ବସନ୍ତ ମିଳିତ,
 ତର ମହାଶୂନ୍ୟାୟିତ ଦୃଢ଼ ସାହାର,
 ତାହୁ ବା ସେ ତରଳ ଅବଳା ବିଳାସେ ?
 ତହିଁ ତାଳି କଳନାତ କହେ ହାତ ଧରି,—
 ଶୂନ୍ୟାୟିତ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ତୋର ଭବେ,
 ନ ପଶେ ଅଳଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ପଶେ ମୟୁଖ,
 ଅବହେଳା ତହିଁ ଭୁଲ ପଣି ପାରୁ ସହ,
 କଷ ବା ଅସାଧ୍ୟ ତୋର, ସୁକ ପାରୁ ଭୁଲ

ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ କୋଟି ବନ୍ଧୁ, କୋଟି ରବି ଶଶି,
 ନରେ ସୁକ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣସର, ପୁଟାର ତହିଁରେ
 ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଶତଦଳ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକୁମୁଦ, କଞ୍ଚାର ।
 ଭୂତଳେ ଭଦ୍ରକୁ ତାରା ତୋହର ପ୍ରସାଦେ ।
 କ୍ଷମେଷେ ତୁ ଭ୍ରମି ପାରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ,
 ପା ଲୋ ସଖି, ଦୂରରୂପେ ଜଳଧର ପାଶେ;
 ନ ଗଣୁ ତୁ ଜମ ଶ୍ରାନ୍ତି, କି ଦୁଃଖ ତୋହର,
 ତଥାପି ସଦାପି ଦୃଢ଼ ଭୁଞ୍ଜିବାରୁ ଦୁଃଖ,
 ସହୁ ତୁ ତେବେ ତାହା ମୋ ଦୁଃଖ ସୁମର,
 ମହତ ସେ, ପରଦୁଃଖ ଫେଡ଼ିବାରୁ ପାଇ,
 ଜଳେ ଦୁଃଖ ସହକାରୁ ନୁହେଁ ସେ କାତର ।
 ବନ୍ଧୁ-ବନ୍ଧବର୍ତ୍ତିକର ତୁ କି କି ମିଶ୍ର ଶ୍ରୀ
 କାନ୍ତ ମୋର ନ ବସିବେ ନୀରନ୍ତାରେ କେବେ,
 ବଶେଷତଃ ଦେବତା ସେ, ନ ହୁଅନ୍ତି ଧରା,
 (ବାସନା-ବିଷୟବେଶେ ଉଦୟ ଯାତ୍ରାକୁ)
 ମାଟିର ଏ ଧରା ସିନା ମାଟିଦେହପାଇଁ ।
 ଥରେ ସେ ବିଚାରୁ ସ୍ଵର୍ଗ ହୁମାଦୁଃଖରେ,—
 ଭରତ-ମହମା-ଶକ୍ତି ମ ହା ମା ନ ଦ ଶ୍ରୀ,
 ଯହିଁ ପଦବାଳାକୁଳ ଛିଡ଼ନ୍ତି ହରଷେ
 କପିତ-କାଞ୍ଚନ-କାନ୍ତ କାଞ୍ଚନ ଶୂଳରେ,

ଅର୍ଚ୍ଚନ୍ତି ଅମରବିନ୍ଦ ଗର୍ଭସ୍ଥାନେ—
 ମଉସାମାନଙ୍କର ଭୂଲେ, ଅସି ଗିରିପୁଲ;
 ରକତରୁପାରତ୍ନ ଧରଳ ଶିଖରୁ
 ଅସି ଗିରିରାଣୀ, ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ସଜ୍ଜାର,
 ତହିଁ ଯାଇ ମୋ ସନ୍ଦେଶ ଅସିରୁ ଜାଣେଣେ ।
 ଯା ଲେ ଗୁଲ, କେ ରୋଷକ ଗନ୍ତପଥ ତୋର,
 ମହାପ୍ରବଳା ତୁ ଦେବ ! ଜଗତେ ଅଜୟା,
 କାମଗତି, କାମଗତି ଯଥା ପ୍ରବଞ୍ଚନ ।
 ତଥାପି ରୋଷକ ଯଦ ଗତି ଅରଣ୍ୟଜା
 କଣ୍ଠକଅମୁଧବିଜା, କହିବୁ ତାହାକୁ,—
 ବଳବ୍ରଜମହାଶୟ ପ୍ରିୟ ତୁମ ମୁହିଁ,
 ଯେଉଁ ଘର ତୋହର ଲେ ଶ୍ରୀ-ସମ୍ପଦଦାତା,
 ପ୍ରାଣଦାତା ପରସୁଷ୍ଟା, ଯାହାର ପ୍ରସାଦେ
 ଧରଣୀ-ଶୁକ୍ଳମଣି ରୁ ସୁମ ସୁନ୍ଦରୀ
 ହୁଏ ତୋର କୋଳେ ବସି, ଯାହାର ପ୍ରସାଦେ
 ଧନବତୀ, ପୁତ୍ରବତୀ, ରାଜ୍ୟବତୀ ହୁଅ,
 ତାହା କାର୍ଯ୍ୟେ ଲାଭାଦାନ ଭବିଷ୍ୟ କି ତୋର ?
 ହେବୁ କି ତୁ ଅପରାଧୀ ଉପକାଶ ପାଶେ,
 ନୁହେଁ ତାହା ଧର୍ମ, କିମ୍ବା ଅତର ଅଧର୍ମ
 ହେବୁ ଅପଣା ହାତେ ଅପଣାର ଗଳା,

କଥା ଏ ବୁଝି ତୋର, ପାଦପ୍ରସନ୍ନତେ,
 ଜଳର ଦିଗେ ଯି ହେଲେ ବନ୍ଧବ କି ମିତ୍ର,
 ବୃତ୍ତକଥା ପ୍ରଦର୍ଶନ ବୃତ୍ତର ବିଧି ।
 କହଲେ ତୁ ଏହା, ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିବ ସେ ପଥ ।
 ଶୋଧିଲେ ଶିଖିବୁଲ ଗତିପଥ ତୋର,
 ପ୍ରକାଶିବୁ ପରମେ, କେ ପାରିବ ଛାଡ଼ି
 ବଦନକଣ୍ଠିନ ଶକ୍ତି ଅଗେ ତୋର, ବେଦ ।
 ଦହୁ ତା କଲେବର ସୁକ ଦାବାନଳ,
 ସୁକ ବଳ ବରୁଣୁ ମନ୍ତ୍ର ତାହାର,
 ସୁକରୁ ଅନଳ ଯେନା, ସୁକରୁ ଅସୁଧ,
 ବଦରୁ ସମର, ସୁକ ଉକ୍ତ ପ୍ରକାଶନ,
 ସମୁଦେ ଉପାଦ ତାକୁ ପିଇବୁ ସୁଦୂରେ ।
 ମଣିବୁ ତୁ ଅନୁଚିତ ଯଦି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟେ
 ଅନର୍ଥ ଘଟଣା, ତେବେ ସାଧୁ କୌଣସି
 କର୍ମ, — ନ ଭାବିବ ଯଦି, ନ ମରବ ସର୍ବ ।
 କହୁ ଦେଖାଇ ଭୟ, ଘଟୁଥିବ ମୁହିଁ,
 ଯେଉଁ ଯିବ ସୁରାସର ମନ୍ଦାବାହନ;
 କି ବଞ୍ଚିବ ଅଧିକ ସୁ ମହେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭାବ,
 କିନ୍ତୁ ଶେଷୀ ସୁଧୁ ହୁଏ, କୁମାରୀ ଯଦି,
 ମୁର ପ୍ରସନ୍ନେଦ ଦଶା, ଅବଧ ସେ ଯଦି

ଅଶ୍ରୁ ଶୟରେ ତୋର, ଝରେ ତହିଁ ସଦା
 ଝରରୁପେ ଅସମାଲେ କଳ୍ପଳ ପ୍ରବାହ ।
 ଜାଣିଲେ ଗଣିବ ଏହା, କାହିଁଛୁ ଜମ୍ବାର,
 ବଜ୍ରବାଣେ ବିରଜୁତ ହେବ ତୋର ସ୍ବର ।
 କେ ନ ଗରେ ଭଲେ, ମୁଣିକେ ନ ଗରେ ବଳେ,
 କଲ୍ପନେ, ଶୁଣିଲେ ଦୁଷ୍ଟେ ରସିନୀ ତୋହର,
 ଭୟଜନ ହାସ ଗଢ଼େ, ହେବେ ସେ ଅନ୍ତର ।
 ଚଳିଯିବୁ ତହିଁ ଖରେ, ଦେଖିବୁ ଦୂରରୁ
 ଯୋଗିବର ହିମାଳୟେ, ସାର୍ଥକରୁ ନେତ୍ର,
 ଦୃଷ୍ଟି ଉଠୁଥିବ ଦେହେ କୁସୁମର ହାସ,
 ଶୋଭୁଥିବ ତାହା ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବ ଶୟରେ
 ଜଳକର ମୁଦ୍ରା ଯଥା, ଦୂରନାମାକିତ ।
 ଥିବେ ତା' ଚୂଡ଼ାରେ ଘନ, ପ୍ରାଣଧନ ମୋର,
 ଶୋଭୁଥିବେ ଶୈଳଶିରେ ଶୁକ୍ଳରୂପ ଧର,
 ଦଶହସ୍ତେ ଯଥା, ଅହା, ଧୂର୍ଜଟି ଜଟାରେ
 ରହିଛି ବହୁଳେ ଲଗି ସୁରଧୂନା ଫେନ ।
 ନ ଦେଖିବୁ ଦୂରୁ ଯେବେ ତହିଁ ଧୂମକାୟେ *
 ନ କରୁ ବ୍ୟର୍ଥ ଶ୍ରମ ଗିରି ଅବେହଣେ,
 ଭଞ୍ଜିବୁ ଅକାଶେ ତହିଁ, ନ ଛାଡ଼ିଲେ ପଥ

ବାସୁ, ମହାବଳୀ ଝୁର, କହୁରୁ ତାହାର,—
 ଶରଦବାହନ ଚୁହୁ, ମୁଁ ତା' ପ୍ରିୟା ଦୁଗା,
 ବାହୁଲ କ ଅନଳ ରୁ, ପ୍ରଭୁପଣୀ କାର୍ଯ୍ୟେ
 ବାଧା ଦେଇ ହେବୁ କିରେ ପ୍ରଭୁପଦେ ଦ୍ରୋଣ ?
 ଶୁଣିଲେ ଏ କଥା, ବାସୁ ହୋଇଯିବ ଅଡ଼,
 ଉଠିବୁ ତୁ ଉତ୍ତରରେ, ତା ଉତ୍ତର, ତା ଉତ୍ତର,
 ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ମହାଶୂନ୍ୟ ଉଡ଼ ।
 ଭେଟିଲେ ଶରଦବରେ, କହୁରୁ ରୁଷାର,—
 ଗୁଳିଗାଳକୁଣୀଧନ ହେ ସୁନ୍ଦର ଘନ,
 ରଖିବାକୁ ବରହଣୀ ପଡ଼ିଣୀକୁ ପାଇ
 ନାଶିବ କି ପରଗୁରୁ ପଡ଼ିଣୀ ଜୀବନ,
 କେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ରନାମ ରଲ, ଅଗ୍ନିତେ ସହାର
 ପର ପ୍ରାଣରକ୍ଷା, କାହୁଁ ଶିଖିଲ ଏ ବିଦ୍ୟା,
 ମରବ ସେ ପଦ, ତେବେ କାହାକୁଟି ଲିଖି,
 ତୁମ ଅଭବରେ ହାସୁ, ହୋଇଛୁ ତାହାର
 ପରମସଙ୍ଗୀନୀ ତୁମ ସୁଦି, ଅଶ୍ରୁ-ବେନି,
 ସୁଦି, ଅଶ୍ରୁ ହୋଇଯାଇ ବହୁଛି ନୟନୁ
 ତାର ଅବିରଳଧାରେ, କି ଦିବା କି ଯାମି ।
 ଦୁଃଖ ନିୟତି ସବୁ ସୁଖ ତାର, ମାତ୍ର
 ଦୁର ନାହିଁ ସୁଦି, ଚରସଂସାର ସେ ତାର,

ଛଡ଼ିଯାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରୂପେ ରସକ, ବୃକ୍ଷମ,
 ପଳ, କରୁ ଛତେ ନାହିଁ ଛୟା କେଉଁବାଳେ,
 ଛଡ଼ିଗଲ ତୁମ୍ଭେ, ଯଦ ଛଡ଼ିଯାନ୍ତା ସୁଦ୍ଧି,
 କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚନ୍ତା ତେବେ ଅସାହା ଅବଳା । .
 ହେ ଜୀବନବନ୍ଧୁ, ତୁମ୍ଭେ ଜଗତ ଜୀବନେ
 ଜୀଅଅ ଜୀବନ ଦାନେ, ମଲେ ତୁମ୍ଭେ ଲାଗି
 ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରିୟା, ଏ ସୁଖ୍ୟତ ରହୁବଟି ଭବେ ?
 ତପ୍ତ ଅଶ୍ରୁ, ତପ୍ତ ଶାସ, ତପ୍ତ ହାହାକାର
 ହୋଇଛି ସମ୍ଭଳ ତାର, କି କରିବ ହାୟ,
 ଦୁଃଖ-ଦେବତାର କୋପଦତ୍ତ ଦାନ ତାହା
 ସହୁଛି ଜରବେ ସବୁ ଅଦୃଷ୍ଟେ ଅଦର ।
 ପଣ କର ବିରହଣୀ ବସିଥିଲା ଦିନେ,—
 ଅଶିଦେଲେ ତୁମ୍ଭକୁ କେ, ପୁରସ୍କାରରୂପେ
 ଅର୍ପିବ ଜୀବନ ତାରୁ, ଭବିଷ୍ୟ ପଶ୍ଚାତେ
 ତୁମ୍ଭେ ତ ଜୀବନ ତାର, ଦେବ କି ତୁମ୍ଭକୁ,
 ଭବିଷ୍ୟ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ତହିଁ, ବିଦ୍ୟା ରସନା ।
 କି କହିବ ବହୁଝଙ୍କ ମୁଁ ମଦବାବାହନ,
 ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ସବୁ ଚିନ୍ତା ତାର
 ଅପିଛି ସେ ତୁମ୍ଭ ପଦେ, ତା' ଚିନ୍ତା-ମୁରୁରେ
 ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଭଲ ପଡ଼େ ନାହିଁ ବଡ଼ ।

ମନ-ମୁଣ୍ଡିଏ ନେଇ ସଦା ଭାବେ ତବ ମୁଣ୍ଡି ।
 ଘନ, ତୁମ୍ଭ ପ୍ରଣୟିନୀ କରି ଘନ ବନେ,
 କେତେ ଯେ ବଳଲେ କାଳେ, ଜାଣେ ତାହା ମୁଁ,
 ଆବର ଜାଣନ୍ତି ସେହୁ ବନ୍ଧୁ-ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
 ଶୁଣି ମହୁମାତଙ୍ଗର ଗଞ୍ଜାର ଗର୍ଜନ,
 ଚମକ ରୌଦ୍ରରେ ଶୁଣି, ତୁମ୍ଭ ଧ୍ବଜ ମଣି,
 ଜହ୍ନାଏ ମୟୂରପୁଞ୍ଜ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଭାଙ୍ଗି,
 ବାଜି ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଶା, ଖୋଜୁଲେ ତବୁ
 ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତ ଗର୍ଭେ, ଇଡ଼ ଇଡ଼ସ୍ତତଃ,
 ଅବଶେଷେ ଜ୍ଞାନବଶେ ହୁଏ ସେ ମୁଣ୍ଡିତା,
 ନ ପାରିବ କହୁ ଆଉ ଅଭାଗୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା,
 ସୁଲେ ତା' ହୁଏ ବାଧି ବ୍ୟସ୍ତ ଶତପା,
 ତୁମ୍ଭ ରୁଦ୍ର ବଜ୍ରାଦାତେ ଗିରିରୂପା ଯଥା,
 ଗୁଲ ସେ ଦୁର୍ଗତି ତାର ଦେଖିବ ସୁନେହେ ।
 ଏସନ ତଥା, ନାଥ, ପେଶେ କଲ୍ଲନାଭୁ,
 କିନ୍ତୁ ହାୟ, କି କହିବ ଖୁରୁ ନାହିଁ ସୁଷା,
 ନ ପାଇ ଡେ ତୁମ୍ଭ ଭେଟ ଫେରି ଅସେ କୁଃଖେ ।

ଲଗିରହୁଅଛି ତବ ଶୋଭା ମୋ ନୟନେ,
 ଲଗିରହେ ଗଳି ଯଥା ହସ୍ତେ, ହେଲେ ଫୁଲ

* ପଞ୍ଚୋତ୍ତାୟ ।

ହୃଦୟତ । ହସେ ଯେବେ ତପଳା ସୁନ୍ଦରୀ
 ତୁମ୍ଭ କୋଳେ, ତରୁକୋଳେ ପଥା କୁସୁମିତା
 ଲତା, ଲନ୍ଥା ଆଏ ବସେ ବହନ ଗୌରବେ
 ରମ୍ୟଧନୁ-ବରମାଳ, —ଦରବଧୁପଦତ୍ତ,
 କି ସୁନ୍ଦର ସେ ଲବଣ୍ୟ, ସେ ଦୃଢ଼ଗରମା,
 ବିରାଜିତ ପ୍ରାଣେ ମୋର ଅଦ୍ୟାପି ହେ ଦେବ,
 ଅକ୍ଷୟ ମହମା ଧର, ଗୁହ୍ୟେ ମୁଁ ତୁମକୁ
 ଅତ୍ୟୁତ ପାଦୁଶାବର ଜନିମେଷ ନେତ୍ରେ
 ଅକୁଳ ଅଗ୍ରହେ, ସେହୁ ଶୋଭାସୁ ଛ ହେତୁ,
 ଏତେ ଦୁଃଖ, ତେବେ ଅତି ମୁଗ୍ଧ ଏ ଜୀବନ ।
 ଅସାଧ୍ୟ ମାସରେ ଲାଗେ ମହାପୁରୀ ତବ,
 ପ୍ରାଚୀନ-ପୁରୀର, କରେ ବହୁଧେ ଅଲଭି,
 ବଳାଏ ମୁଦନ ବଳ, ଦେଖେ ମୁଁ କୌତୁକେ,
 ଦେଖେ ଯଥା କମଳନା ମୁଗ୍ଧନେତ୍ରେ ସୁର୍ଯ୍ୟେ,
 ଅଥବା ଶାରଦଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଞ୍ଜନ ଅଗସ୍ତ୍ୟେ,
 ତପଳା ସପତ୍ନୀବେଶ ବହୁ ମୋ ଉପରେ
 ତାକୁଥାଏ କଟାକ୍ଷର ଅନଳପ୍ରକାଶ,
 କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନ ଗଣେ ତାହା, ନ ଜର୍ଯ୍ୟେ ବୃକ୍ଷେ,
 କରକାପାତର ମଣି ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷେ ପ୍ରାୟ,
 ତୁମ୍ଭ ମଣି କୋଟକଣ୍ଠେ, କୋଟ ମୁହ୍ୟଭୟେ,

ବୁଲୁଥାଏ ଉଡ଼ି ତବ ଶ୍ରେୟା ତଳେ ତଳେ,
 ଟୋପାଏ ସଲିଳ ଅଶେ, ଦଅ ତୁମ୍ଭେ ତାହା,
 ଅଯାଚିତେ ପ୍ରିୟବର, ମଣେ ମୁଁ ତାହାକୁ
 ବ୍ୟାଧାର ବୃଷାମୃତ ମହାଦାନ ପ୍ରାୟ ।
 ସେହୁ ମହୋତ୍ସବ ସ୍ମୃତି ଦହୁଛି ଅନ୍ତର
 ଏବେ, ଖୋଟବନ୍ଧି ତରୁବରେ ଯଥା, ତହୁଁ
 ଅହାର ଗୋପନ କଥା ନ ପାର ସମ୍ଭାଳି,
 ଲେଖିଲି ଏ ଲେଖ, ଅଶ୍ରୁଜଳେ, ଲୁଗାଶରେ,
 ତମନ ପଛବେ, ଦୁଏ ନାହିଁ ପଡ଼ି ଏହା
 ନେହେ, ପଡ଼ିଦୁଏ ମାତ୍ର ଦୁଦୟ-ନେତ୍ରେ,
 ଦୁଦୟବାନକ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତୁମ୍ଭେ ଯେଣୁ,
 ତେଣୁ ମୋ ଭରସା, ପଦ ପଡ଼ିବ କିଷ୍କୟ ।

ଚତୁର୍ଥ ସର୍ଗ ।

(ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରତି ନିଶିଥିଲା ।)

ପଡେ କି ଏ ଦାର୍ପଣ ମନେ, ହେ କୁମୁଦକାନ୍ତ,
ମହାକାଳ-ଦେବକନ୍ୟା ପାଳା ନିଶିଥିଲା,
କୁଲ୍ୟାଅ ଯଦି, ଘେନ ପ୍ରଣୟବିଷାକ୍ତ
ତବ ପ୍ରିୟ ପ୍ରଣୟିନୀ କୁମୁଦନା ଦେହ
ଘେନ ପାଶୁକାଏ, ତହିଁ ଲେଖିଲ ପଦିକା
ଚନ୍ଦନ-ଆସବେ, ତବ ସ୍ମରଣ ନିମନ୍ତେ ।
ଗୁଡ଼ାବନ୍ଧ ସେ ପଟ୍ଟରେ ସମ୍ପ୍ରପେଦ କରି
ପ୍ରଣୟ କୁସୁମହାର, ଗୁଡ଼ା ପ୍ରୀତି-ସୁନ୍ଦେ ।
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସେ କୁସୁମ ପ୍ରଣୟ-କାନନେ,
ଅପିଲ୍ଲ 'ତା' ପ୍ରଣୟର ଉପହାରରୂପେ ।
ପିତା ମୋର କାଳରାଜ, ସ୍ଵରୂପେ ଅର୍ପଣ,
ଅମର, ଅମର ଯଥା ଅନନ୍ତ ଅମର,
ଅବର୍ଣ୍ଣ ଅକସ୍ମ; ଯଥା ମହାବୀର ସିଂହ,
ଅତୁଳପ୍ରତାପୀ, ତାର ଅତୁଳସଙ୍କେତେ
ଚଳେ ଶୟ, ସବେ ଚିକା ତାହା ପଦେ ସଦା,
ମାତ୍ର ମୁଁ ତା କନ୍ୟା, ପିତୃ-ଗୌରବ-ଗର୍ବିତା,

ବିକା ତବ କାନ୍ତପଦେ । କାନ୍ତକାନ୍ତ, ଦେବି
 ସଦୟେ ମିନତି ମୋର, ବିଚେ ହୁଅ ଖରେ,
 ରଖିଛୁ ମୁଁ—ତବପ୍ରାଣା ତବ ପ୍ରେମାଧୀନା,
 ସକାନ୍ତ ପତନେ ବହୁ ପୁଷ୍ପ, ତାରା-ଘାସ,
 ଧୂସରୁପେ ପୁଷ୍ପଗନ୍ଧ, ପୁଲକ ପଦ୍ମର,
 ହୃଦୟର ପ୍ରେମ-ସୁଧା ଅର୍ପିବି ନୈବେଦ୍ୟ,
 ହୋଇଛି ଦେବତାଶୂନ୍ୟ ହୃଦ-ସ୍ନେହାସନ,
 ହେ ଦେବତା, ଖରେ ତହିଁ କର ଅଧିଷ୍ଠାନ ।
 ସକାଳିନି ମନୋମତ କୁସୁମରୂପିଣୀ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭ୍ରମର, ଦେବ, ପିନ୍ଧାଇବି ଶିରେ
 କୁସୁମ-କିରୀଟ, କରେ କୁସୁମ-ବଳୟ,
 କୁସୁମ ଅଙ୍ଗଦ, କର୍ଣ୍ଣେ କୁସୁମ କୁଣ୍ଡଳ,
 ଲମ୍ବାଇବି ବସେ କୋଟି କୁସୁମର ହାର
 କୁସୁମକେଶରେ ଗୁଞ୍ଜା, ଲମ୍ବାଅ ଯେଉଁନ
 ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତରକହାର ହୁମ୍ଭେ ମୋ ଉରସେ,
 ଅବର ମୁଁ ନିଜେ ହୋଇ କୁସୁମ-ନୁଗର
 ଖଟିବି ପଦ୍ମରେ, ମୋର ଚରମାଧ ଏହା ।
 ତୁମ୍ଭ ସେବାଦାସୀ ମୁହିଁ, ଭଗ୍ୟଦୋଷେ ଏବେ
 ହୋଇଛି ମନର ଦାସୀ, ପାଲେ ତାର ଅଜ୍ଞା ।
 ଭଗ୍ୟ ଯଦ ହୋଇଥାନ୍ତା ପଦାର୍ଥବିଶେଷ,

ତେବେ ତାକୁ ଦନ୍ତ କର ଶୁଣାନ ଅନଳେ,
 ନିଷେପନ୍ତି ଉନ୍ନ ତାର ତଣ୍ଡଳ ଧାଳସ୍ୱେ ।
 କପାଳ ପ୍ରଭୃତି ଅସେ, ଅର୍ପିବାକୁ ପରା
 ଦୁଃଖ ଏ ଦୁଃଖିନୀ ପ୍ରାଣେ, କିପାଁ ହୁଏ, ହାସ୍ତ,
 ମିଳନ ସ୍ୱଲ୍ପାୟୁ, ସଥା ଅଭିଶପ୍ତ ଜନ,
 ବଧୂର କରନ୍ତି ବଧୂ, କେ ରୁଷିକ ତାହା,
 କଲ ସେ କାନନ-ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁସମେ ଶିଖାୟୁ,
 ସୁକଲ ଅବର ବକ୍ରବଧୂ ବିଜୁଳିକ
 (କାନ୍ତିକୁଳଠାକୁସଣୀ) ଶଶପ୍ରଭ କର,
 ସବୁ ସୁସମ୍ଭବ ସେହୁ ବଧୂ ବଧାନର,
 ସୁପମା ସୁଲ୍ଲାୟୁଷ୍ମତା ପୃଷ୍ଠିରେ ତାହାର ।
 ଅଶିବ ଏ ଉପା ନିତ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭ୍ରମେ
 ନବ ଅସୁ, ନବ ମୃତ୍ୟୁ ଦନ୍ତ ଭ୍ରମେ ମୋର;
 ହର ସେ ମୋ ହର୍ଷ, ଯାଏ ହାହାକାର ଦେଇ ।
 ନବ ପ୍ରଭୃତିର ନବ ମଙ୍ଗଳ-ମୟଣୀ
 ଉତ୍କଳ ସକଳ ମୁଖ, ମଳିନ କେବଳ
 ମୁଁ, ମୋ ପ୍ରାଣସଖୀ—ସାପଣିଆ, କୁମୁଦିନୀ,
 ମଳିନ ଯେସନ ତୁମ୍ଭେ ବାହୁଗ୍ରାସ କାଲେ ।
 ହେଲେ ସୁଖ କୁମୁଦିନୀ ସପତ୍ନୀ ମୋହର,
 ସେବେ ମୋତେ ଭକ୍ତିରେ ଅଗ୍ରଜାପକାଶ,

କେମନ୍ତେ ଶୁଣିବି ଗୁଣ ତାର, ଗୁଣବତୀ
 ଚର ହୃଦେଷିଣୀ ମୋର, ମୋ ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖିନୀ,
 ମିଶାଏ ମୋ ତପ୍ରାଣୁରେ ତପ୍ର ଅଶ୍ରୁଧାର,
 ଦୀର୍ଘଦାସେ ଦୀର୍ଘଦାସ, ସମ ଦୁଃଖିନୀ ସେ
 ମୋର, ମାନ ଭୁଲି ଚିତ୍ତ ଦୁଃଖ—ଦୁର୍ଦ୍ଦିବହ,
 ନିଏ ମୋର ଦୁଃଖ ଚିତ୍ତ ଶରୀର ମଧ୍ୟକୁ,
 ନେଲା ଯଥା ଚିତ୍ତ ଦେହେ ପିତୃକର ପରୁ,
 ସୁଖକେଳେ ମୋ ହାସରେ ମିଶାଏ ସେ ହାସ ।
 ଏକେ ମୁଁ କରୁପା, ଦୁଃସେ ସଜ୍ଜୁଣୀ ତାର,
 ତଥାପି ସେ ବହେ ନାହିଁ ଈର୍ଷା କିମ୍ବା ଦୃଶା,
 ପ୍ରଣୟ ନ ଖୋଜେ ରୂପ, ଖୋଜେ ସେ ହୃଦୟ,
 ଯେ ପ୍ରଣୟ ରୂପକ, ସେ ସାରଣ୍ୟ, ମୋହ,
 କୁସ୍ଥିତ ସେ, ଗ୍ରାମ୍ୟସ୍ଥିତି ନାମାନ୍ତର ତାର,
 ନାହିଁ ଯଦି ଅସୁଦାନ, ନୁହେଁ ସେ ପ୍ରଣୟ ।

ଅସ ବନ୍ଧୁ, ତୁମ୍ଭ ବନା ଏ ଦରୁଣ ହୃଦୟ
 ଅଳଙ୍କାର ମୋର, ଦୁଃଖ ଅଳଙ୍କାର, ଲୁଚେ
 ତୁମ୍ଭ ତରେ ଗିରିଖୋଲେ—ଅଜ୍ଞାନ-ଅନ୍ତରେ,
 ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ତବ ଗ୍ରାସେ ଅସି ମୋତେ ।
 ଉଦାର ତା' ଗ୍ରାସ ମୋତେ, ଉଦାରଲେ ଯଥା

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ ଛାନ୍ଦିଗ୍ରାସୁଁ ଗଜେ ।
 ଦେଖି ମୋ ଦୁର୍ଗତି, ତମଃକୃତ, କାନ୍ଦେ ବାସୁ
 ହାୟ ହାୟ ରବେ, କାନ୍ଦେ ଶିବା—ମୋ ପ୍ରହରୀ,
 ଛଡ଼ି ଉଠେ ଶ୍ରେ ଶ୍ରେ ରଡ଼ି, କାନ୍ଦେ ବନସ୍ପତି
 ତୁଷାର କଣିକା ବ୍ୟାଜେ ବର୍ଜି ପଦ୍ମ-ନେତ୍ରୁଁ
 ସମବେଦନାର ଅଶ୍ରୁ, ମହାମୁକ୍ତବାନ,
 ଅମରବାହିନୀ ତାହା, ଗର୍ଭ ଜଳୁଁ ପୁତ ।
 କେତେ ନନ୍ଦ କେତେ ସ୍ତୁତି କରୁଁ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନେ,
 ଜନ୍ମେ ନାହିଁ ଦୟା ତେବେ ମସ୍ତକଦୃଷ୍ଟେ,
 ଲେପିଲେ ହୃଦୟ ଦେହେଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତଦନ,
 ହୃଦ ସିନା ପ୍ରକାଶିତ ଆତ୍ମନବୋଧତା,
 ପ୍ରତି ଲୋକମୁଖ ଯାର ପୃଷ୍ଠ ପୁଣିଗନ୍ଧେ,
 କରୁଥେ ବା ପ୍ରବେଶିବ ସୁବାସ ତହିଁରେ ?
 ଅସ ପ୍ରଭୁ, ଅର୍ପ ଉଣେ ସମ୍ମତି ଦଣ୍ଡ,
 କୋଟିମୁନା ମୟୂଖାୟେ ଚନ୍ଦାର ତା' ପିଣ୍ଡ,
 ତାଳି ଦଥ ସବୁ ହୁମ, ଯା ଅଶ୍ରୁ ଉଠାରେ,
 ସେ ପାଞ୍ଜି ମୁଣ୍ଡେ, ମରୁ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧ ପିଣ୍ଡାର ।
 ରଣଜୟୀ ଗର ପ୍ରାୟ ଅସ ନାଥ କେର,
 ଲମ୍ବାଇ ବଜୟମାଳା—ତାରାବଳୀ ଛଳେ
 ବଜୟଗୌରବ-ଶ୍ରୀତ ବଞ୍ଚେଦେଶେ ତବ,

ବନ୍ଦାକର ତୁମକୁ ମୁଁ ଖଦ୍ୟୋତ-ପ୍ରଦାୟେ,
 ଜଳ କର ରଖିଅଛି ପ୍ରାଣେ ତରଳାର,
 ଧୋଇଦେବି ତହିଁ ତବ ଦେହୁଁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ,
 ଅଙ୍ଗଲପ୍ତ ଶୁଷ୍କରକ୍ତ—ପାଣ୍ଡୁର କୁଷ୍ଠାର,
 ଅଭସେ ଯା ଅଳେ ତବ କଳକସକାଶ,
 ଦାସୀର ଶୀତଳ କର ପରଶେ, ପ୍ରାଣେଶ,
 ଦୂର ହେବ ରଣପ୍ରାପ୍ତ ଶୀଅଙ୍ଗ ଆୟାସ ।
 ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଗତି ପଥ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ
 ହୁଏ ଚକ୍ଷୁତାର ମ୍ଳାନ, ଶୁଣେ ନେହୁ ଗର,
 କେତେ ସେ ଅଶକା ଗଣେ, କି କହୁବ ତାହା,
 ହାୟ, ପୋଡ଼ା ମନେଅଗେ ଅସେ ପାପଚନ୍ଦ୍ରା,
 ଭବେଁ ଅବା ଅନୁମଣ କଲ ଦୁଃଖ ରାହୁ,
 ପ୍ରେମର ସ୍ଵରୂପ, ତାହା ଯେତେ ହୁଏ ଗାଡ଼,
 ତେତେ ସେ ଅଶକା ଅଶେ, ଅନୁପପ୍ତିତିରେ
 ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ମନେ, କେ ନ ଜାଣେ ଏହା ।
 ଭବେଁ ଚାହିଁ ବ୍ୟୋମପଥେ ଦେଖେଁ ତବ ଲିପି,
 ଲଭେଁ ତହିଁ ସ୍ଵତଃ ହୃଦେ କ୍ଷଣିକ ଆଶ୍ଵାସ;
 କି ସୁନ୍ଦର ଅହା, ତବ ତାରା-ହୈମଲିପି,
 ତଳ ତଳ ତାହା ପ୍ରେମେ, ଛାବି-ଗୌରବରେ,
 ଭାବି ଅସେ ଭଣା ତହିଁ ରୂପ ପ୍ରାଣ ଧର,

କିନ୍ତୁ ନାଥ, ଯେତେହେଲେ ଲିପିମାତ୍ର ତାହା,
 ଲିପିରେ କି ଦ୍ରବେ ଆତ୍ମା, ଦର୍ଶନ ବ୍ୟଗତ ।
 ଶେଷେ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରଜାତାଙ୍କ କହେ ମୁଁ ସନ୍ତୋଷ,
 “ଫେଡ଼ ଫେଡ଼ ହୈମବାର ଲେ ଦିଗସ୍ତର,
 ଦେଖିବି ମୁଁ ପ୍ରାଣନାଥେ, କଲେ ତୁମ୍ଭେ ଦୟା ।”
 ଏହରୁପେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଦୁରାଶା ପଶ୍ଚାତେ,
 ଛୟା ପଛେ ଶିଶୁପ୍ରାୟ, ହୁଏ ଅବମଳ,
 କିନ୍ତୁ ହାୟ, କି କହୁବି, ଯାଏ ବନ୍ଧ ପାଟି,
 ଅଶା ହୁଏ ଅଶୀବସ ଭାଗ୍ୟଦୋଷେ ମୋର,
 ଯେଉଁ ଅଶା ଅଶିବସ ସକଳ-ଅମୃତ,
 ସେହୁ ଶେଷେ ତାଳିଦ୍ୟ ପ୍ରାଣେ ଶାନ୍ତି ଦିଅ,
 ଅନନ୍ତର ଅସେ ଭାଷା, ବିଭବନୋଦୟ,
 ଭାବିଯାଏ ଖରେ ମୋର ଜାଗତ ସ୍ତବନ,
 ଗମେ ଶକ୍ତି ସ୍ଥାନେ ତହିଁ ତେଜ ଦର୍ଶୟ ।
 କେମନ୍ତେ ପାସୋର ଭଲ ରହୁ ଶଶିଧୃଜି,
 ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ପାଶୁଁ ନିବସେ କି ଦୂରେ,
 ହୁଏ ନାହିଁ ଶତଶ ମାତ୍ର ଅନ୍ତର ଗର୍ଭିନୀ
 ଧରଣୀ ସକାଶୁ, ବରଂ ଧର ସଦା କୋଳେ,
 ଶାନ୍ତିଥାଏ ଶିରେ ତାର ଗଳ ଚନ୍ଦ୍ରାବସ ।
 ଗାରନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରେମ ଗରନ୍ତୁ ମିଳନ ।

କେଉଁ ମହାବଦ୍ୟାବଳେ ଚନ୍ଦ୍ରକାରୁପସୀ
 ନେଲ ତବ ମନ ଧରି, ଦିଅନ୍ତା ଶିଖାର
 ଯଦି କେନ୍ଦ୍ର ମୋତେ ଅରେ ସେ ମଙ୍ଗଳବଦ୍ୟା,
 ତେବେ ମୁଁ ଆସାରେ ଆସା ମିଶାଇ ଅଭେଦେ,
 ନିଆନ୍ତି ତୁମକୁ କର ଚିର ଅପଣାର ।
 ରହୁ ସ୍ୱର୍ଗା ତୁମ୍ଭେ ବଧୂ, ଅଦର୍ଶ ପ୍ରେମିକ
 ଶିବଶିରେ, ନ ଶିଖିଲ ପ୍ରେମର ମାହାତ୍ମ୍ୟ,
 ହର ଗୌରବର ପ୍ରେମ, ଅଦର୍ଶ ପାବନ,
 ଅବହେଦ ତାହା, ନାହିଁ ତହିଁ ତଳେ ପାଦ,
 ବିହେଦର ସୁନ୍ଦର ନ ପ୍ରବେଶେ ତହିଁ,
 ଅର୍ଚ୍ଚହର, ଅର୍ଚ୍ଚଗୌରୀ, ବେନି ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ।

ଶ୍ରୀସିଲେ ଦୁରନ୍ତ ରାହୁ, ହେ ବିଷୟର,
 ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱୟର ତନ୍ତୁ, କାନ୍ଦେ ମୁଁ ନରବେ,
 ମାତ୍ର ଅଜ୍ଞାବଳେ ଘନ, ଅସେ କାହିଁ ଅଶ୍ରୁ
 ଦେବାକୁ ପ୍ରବୋଧ ମୋତେ, ହେ ଦଗ୍ଧ ନେହୁ,
 ଶୋଷିତ ଯି ତାହା ଘନ, ଶୋଷିତଗୁଣ,
 ଶୋଷି ପାରେ ଯେ ବିରାଟ ସୀମାଶୂନ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ,
 ମୋର ଅଶ୍ରୁବିନ୍ଦୁ ଛର କେତେମାତ୍ର ତାହୁ ।
 ଶିଶିର ସମ୍ପଦ ମୋର, ସେହି ମୋର ଅଶ୍ରୁ,

ନ ଥାଏ ସେ ନେତ୍ରେ ମୋର ମେଘାନ୍ତର ରାତ୍ରେ ।
 ସେ ଦନ ମୁଁ ପିନ୍ଧେ ନାହିଁ ତାରା-ଅଳଙ୍କାର,
 କି ଲେଡ଼ା ବା ଅଳଙ୍କାରେ, କି ଲେଟା ସୁବେଶେ,
 ତୁମ୍ଭେ ଏକା ଜୀବନର ସ୍ପର୍ଶମଣି ମୋର,
 ତବ ସ୍ପର୍ଶେ ହୋଇଛି ମୁଁ ବାରବାନା ସୁନା,
 ପତି କି ମହାର୍ଜି ରହୁ ମୃଣ୍ମୟ ବିଶ୍ୱରେ,
 ଜାଣେ ତାହା ଏକା ସିନା ସତ୍ୟ—ପତିପ୍ରାଣୀ,
 ପତି ଯାର ଦେବଦତ୍ତ ଗୌରବବୁଝଣ,
 ଧାତବ ବୁଝଣ ସିନା ଭାର ତାହା ପକ୍ଷେ ।
 ଘନ, ପୁଣି ଘନରାଣୀ ଅନଳରୁପିଣୀ
 ବିଜୁଳି, ଉଦୟେ ମୋତେ କରନ୍ତି ଭ୍ରାସଣ,
 ପ୍ରାଣସଖୀ କୁମୁଦିନୀ ହେଉ ମୋ ଦୁର୍ଗତି,
 ମହାଭୟେ ମହାଦୁଃଖେ ନିର୍ମାଳେ ନୟନ ।
 କପା ନାଥ, ନିରୁଦ୍ୟମ ତୁମ୍ଭେ ହେ ସେବାଳେ,
 ଭାରୁ କ୍ଳୀବ ସୁଖୀ ପ୍ରାୟ, କପା ବା ନାରବେ
 ଜାଣି କର ଦୁରାହାର ଦୁଃସହ ଦୌରାହାର,
 କପା କର ଶମା ତାକୁ, ଶାନ୍ତିଭଜନ ସେ,
 ଶମା ମହାଜନ ଧର୍ମ, ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ,
 ମାତ୍ର ଅପାତରେ ଧମ ଭାବ ଦୁଃଖ ହେତୁ ।
 ଲଭୁ ତୁମ୍ଭ ଦୟା, ବଡ଼େ ଦୁରାକାଂକ୍ଷା ତାର,

ତହିଁ କର୍ମା ଗୁରୁମାସ ଅବମେ ତୁମକୁ ।
 ଭାସିବୁଲେ ତବ ସ୍ବଦ୍ଧ ଅକାଶରେ ନାଥ,
 କେବେ ଅବା ମୁଁ ଧରି କହେ ମୌନେ କଥା,
 ବଞ୍ଚିବୁତ ସେ କଥାରେ କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ,
 କେତେ ହସ କାନ୍ଦ, କେତେ ଅଜାତ ମଧୁର—
 ବ୍ୟଥା, କେତେ ଅଶା, କେତେ ଦୁରାଶା, ନିରାଶା,
 ସେହୁ କଥା—ସେ ପ୍ରାଣର କଥା, ପ୍ରାଣଧନ,
 ଦେଖିଯାଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଜାତରୁ ମୋତେ ।
 ହେଉଛି ମୁଁ ନିତ୍ୟ ଦହ ସେ ସ୍ବଦ୍ଧ-ଅନଳେ,
 ସେ ଦହନ ସୁଖ ମୋର, ସେହୁ ମୋ ଭରସା,
 ନ ହେଲେ ବିଦହ ଅନ୍ଧା ଜନ୍ମ ଦୁଃଖାନଳେ,
 ନ ହୁଏ ବିଶୁଦ୍ଧ କେବେ, ଅନ୍ତଃପିପ୍ପାସରେ
 ଉଠିବୁ ସବୁ ସିନା ନିର୍ମଳ, ଉଜ୍ଜ୍ବଳ ।
 ଖେଳ ଯେବେ ଲୁଚିକାଳ ଘନକୋଳେ, ଶଶି,
 ତବ ଏ ଫ୍ରେସ୍‌ସି ସହ, ଖେଳନ୍ତି ଯେମନ
 ବନମାଳୀ, ରସରାଜ ରସିକଶେଖର
 ରାଧା ଯିଙ୍ଗେ—ମଞ୍ଜୁକାନ୍ତି କୁଞ୍ଜଲେସିନ୍ଧା,
 ବୃନ୍ଦାବନକୁଞ୍ଜେ, କନ୍ୟା କୁଞ୍ଜର ଯେମନ
 ଖେଳେ ବନେ କୁକୁହଲେ କୁଞ୍ଜବିଣୀ ସହ,
 ସେ କାଳର ବିଶାଦକ କେ ବଞ୍ଚିବ ମୋର,

ନ ଆସି ସେବାଳେ କେବେ ମୁହଁ ମୋ ଦେହରେ ।

ମଣେ ଯେତେ କେଉଁ ନବ ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ୱର୍ଣ୍ଣେ

ଦେଖୁଛି ଅନ୍ତଃସୁବୁଦ୍ଧ ସ୍ୱପ୍ନମା ନର୍ତ୍ତନ,

ମହୋତ୍ସବମୟ, ଶୁଦ୍ଧ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଶରୀର ।

ସ୍ୱର ଡାହା ଏବେ, ବସି କାନ୍ଦୁଛୁ ସତତ,

ହୃଦୟରେ ସୁଖ ଲରେ ବଦନ୍ତ ଡୁବୟ ।

ଝୁରୁଛି ମୁଁ ଏବେ, ଭ୍ରମେ କେବେ ବା ଅସିବ

ଫେର ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖ, ସେ ମଙ୍ଗଳ ଦିନ,

ହାୟ, ସୁଖ ଯେବେ ଭବେ ଏଭଳି ତଥଳ,

ବସନ୍ତମାଧୁରୀ କିମ୍ବା ଋତୁଧନୁ ପ୍ରାୟ,

ଏଡ଼େ ଦୁଃଖାବହ ଯେବେ ପରଶାମ ତାର,

କିପାଇଁ ଲୋଭନ୍ତି ତେବେ ଭ୍ରାନ୍ତଜନେ ତାହା,

କାଳବ୍ୟାଳେ ପୁଷ୍ପମାଳ ମଣନ୍ତି କିପାଇଁ !

ମାସକେ ବାକ୍ସୁ ଅସେ ପୁଣ୍ୟେ ସୁନ୍ଦରୀ

ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତେ ଧରି ତୁମ୍ଭକୁ ଶିଖାକ,

ପ୍ରଦାନେ ଜଗତଜନେ ନବୀନ ଆନନ୍ଦ,

ଫେର ଅସେ ଯଥା ଗର୍ଭାକ୍ଷୀ ଗର୍ଭୁଁ, ଧରି

ଦେବତା ନିର୍ମାଳ, ପୁଲ୍ଲ, ଚନ୍ଦନ, ଭୂଲକ୍ଷୀ,

ସୁଖ୍ୟ ଗୌରବରେ ହୋଇ ଝିତ, ଗ୍ରାମଜନେ

ବଦନ ପ୍ରସାଦ, ମଣେ ଅମ୍ଭପ୍ରସାଦ ସେ ।
 ପାଇ ତବ ପୃଷ୍ଠିକଳା, ହସେ ଅସମ୍ଭାଳେ
 ଦୁଃଲେବ, ବୁଲେକ, ହସେ ଲତାକୋଳେ ଫୁଲ,
 ମିଶି ତହିଁ ତବ ହାସ, ଉଦାର, ପ୍ରସନ୍ନ,
 ଲାଗେ ହାସ୍ୟ-ମହୋଦଧି, ବହୁପାଏ ରବେ
 ହସ୍ୟସିଂହ ପରେ ହାସ୍ୟ-ପିୟୁଷପ୍ରବାହ ।
 ପ୍ରଥମେ ତୁମକୁ ହେଉ ଚକ୍ରବାଳ ମୂଳେ
 ବାନ୍ଧିଲୁ, ଅନନ୍ତେ ଉଠେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି,
 ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଫୁଲ ଉଠେ ମୋ ହୃଦୟ-ପିନ୍ଧୁ,
 ଲମ୍ବାଅ ଅଦରେ ତୁମ୍ଭେ ପାରବାର ବନ୍ଧେ
 ଲହରୀ-ସାରକ ହାର, କୋଟିଶତକେଶ ।
 ହେ ଦେବ, ତୁମ୍ଭର ପୁଣ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ମୟୁଖ
 ତୁମ୍ଭେ ଅଗ୍ନେ ଗିରିବୁଡ଼ା, ରାଜେ ସେ ଯେସନ
 କଳ୍ପନାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରଥ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଧୂତଶୋଭା ।
 ଅଳଙ୍କାରେ ତୁମ୍ଭକୁ ମୁଁ, ନରେଶି ସେ ଦୃଶ୍ୟ
 ବଜ୍ରବନା ଅଳଙ୍କାର ଖଟାଇ କୋବିଦେ,
 କହନ୍ତି,—“ଭ୍ରମର କୋଳେ ଶୋଭେ କି କୁସୁମ,”
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବେ କୁସୁମ କୋଳେ ବସେ ମିନା ଅଳ ।

ଶ୍ରୀଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ଅବାସ୍ତବ ଧର୍ମର ଅଭୋପକୁ ବଜ୍ରବନା
 ଅଳଙ୍କାର ବୋଲୁଥାଏ ।

ତୁମ୍ଭ ଗୁଣେ ମୋ ହୃଦୟ ଘାତ, ନିଶାମଣି,
 ଯାଇଛି କି ଭୁଲି ଏହା, ଭୋଳାଶମୁଚୁକା,
 ବସୁନ୍ଧର ମହତ ବ୍ୟକ୍ତି ସଦା ଅମୃତଗୁଣ,
 ଏହା ତ ସ୍ବଚ୍ଛବିଷୟ ଧର୍ମ ମହତର ।
 ତୁମ୍ଭ ସୌମ୍ୟରୂପ ଏକା କରଅଛି ଧନ୍ୟ
 ବିଭବ ଉପମାସୁକ୍ତି, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଗଣିରେ
 କାହିଁ ତୁମ୍ଭ ତୁଲ୍ୟ ମଣି, ତୁମ୍ଭ ରୂପ-ଗର୍ବେ
 ଅବଗାହ ନେତ୍ର ମୋର ହୃଦୟ ଧନ୍ୟ ।
 କୁଷ୍ଠପଥେ, ଶଶଧର, ହୃଦୟ ହେ ତୁମ୍ଭର
 ଅନୁଦାନ ତନ୍ମୁ ଶୀଘ୍ର, ଶୁଦ୍ଧେ ବିପଦତ,
 ତଥା ଲଭେ ଶତ୍ରୁ ବୁଦ୍ଧି ଦୁଃଖ ସୁଖ ମୋର ।
 ଦୁଃଖ ତୁମ୍ଭେ ଜନ୍ମ ଯେବେ ପୌଣ୍ଡ୍ରମାସୀ ଗର୍ଭ,
 ମଙ୍ଗଳ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରାୟ, ବହୁ ପୁଣ୍ଡ୍ରକଳା,
 ଧର ବିଭବମୋହନ ନିଶାନ ମାଧୁରୀ,
 ସେ କାଳେ ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହୁଏଁ, ଯେଣୁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ।
 ପ୍ରତିବନ୍ଧୁରୂପେ ଆସି ଲୁଚି ଲୁଚି ପହଞ୍ଚି,
 ଅଛାଦିତ ହେବେ ତୁମ୍ଭେ ବୃହଦ୍ବଳାନେତ୍ର
 ପ୍ରତିବନ୍ଧୁ-କରେ, ଲଭି ସ୍ବର୍ଗସୁଖ ତବ,
 ସାଜିବେ ତମର ଉଚ୍ଚ ହସେ ସେ ମଧୁରେ,
 ଦେଖି ତାର ସୁଖ, ଦେବ, ଲଭେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ।

ହେଉ ପଛେ ମସୂରୀ ସେଁ ଜଗତ ନେତ୍ରେ,
 ମାତ୍ର ମୋର ପ୍ରାଣାଧିକାରୀ, ବେନିକ ଲାବନୀ
 ଗଢ଼ା ଏକ ଉପାଦାନେ, ତେଣୁ ତାହା ସୁଖେ
 ଆସା ମୋର ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ବିମୁଗ୍ଧ ସତତ ।
 କୁମାରପୁଷ୍ପମା ଶୁଭେ କୁମାରୀକର
 ପୁଜନ୍ତି ତୁମକୁ, ରତ ତବ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି
 ନୈରବ କୁସମେ, ଦବ୍ୟ ବରଲଭ ଅଶେ ।
 ଅର୍ପନ୍ତି କୋମଳ କରେ ଅର୍ଦ୍ୟ ତବ ପଦେ,
 ବନ୍ଦାନ୍ତି ପ୍ରସାଦେ ଲଜା-ବିରଚିତ ଗୁଣେ,
 ଶଙ୍ଖ ଦୁଲହଣୀ ଶବ୍ଦେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳେ ଅବନୀ,
 ହେଉ ସେ ଗୌରବ ତବ, ଅମରଦୁର୍ଲ୍ଲଭ,
 ନିଜକୁ ଗର୍ବିତା ମଣେ ଏ ଦାସୀ ତୁମର,
 ତୁମ୍ଭେ ଅଛା, ମୁଁ ଶୟର, ତୁମର ଗୌରବେ
 ଗୌରବାନ୍ତୁ ଛୁଇଁ ମୋର ସତ୍ୟ, ସ୍ୱରୂପକ ।
 ତୁମ୍ଭେ ଯୋଗେ ସୁନ୍ଦର ମୁଁ, ହେ ସୁନ୍ଦରରୁଦ୍ରା,
 ମୋ ଯୋଗେ ସୁନ୍ଦର ତୁମ୍ଭେ, ସୁନ୍ଦର ଯେସନ
 ପୁଷ୍ପ ପଞ୍ଚପୁଷ୍ପ ବେଳେ ପରସ୍ପର ହେଉ,
 ଡାକୁଛି ତୁମର ପାଇଁ ତୁମକୁ ମୁଁ ବଧୂ,
 ଅସି ପଦ୍ମସାଠ ମାତ୍ରେ, ଏ ବିରହୀକୁ
 କର ହେ ଗୌରବାନ୍ତୁତା ମିଳନ-ଗୌରବେ ।

ବୃଷଣ ଧନକ କଣ୍ଠେ ଘନର ପ୍ରାର୍ଥନା
ନ ପଶି ମିଳାଇ ଯାଏ କଣ୍ଠମୂଳେ ଯଥା,
ଆଶା ଅଛ ମୋ ପ୍ରାର୍ଥନା ନ ହେବ ସେଭଳି,
ସୁରେ ଭବ କରଗତ ହେଉ ଏ ଚିନ୍ତା ।

ପଞ୍ଚମ ସର୍ଗ ।

❧

(ଅଗସ୍ତ୍ୟ ପ୍ରତି ଦକ୍ଷିଣାଶା ।)

ନମେ ତବ ରକ୍ଷିତଦେ, ହେ ରକ୍ଷିତଂ,
 ଦକ୍ଷିଣାଶା,—ଯୋଗିବର ଅନନ୍ତର-ଜନ୍ୟ,
 କର ଅର୍ଶବୀଦ ଯେହେ ଲଭୁ ସେ ତୁମ୍ଭକୁ ।
 କେତେ ଦିନ ଅର୍ଦ୍ଧ ଦାସୀ କାନ୍ଦିବ ହେତେଦେ
 ବସନ୍ତି ବେଦନାତପ୍ତ ସନ ପାର୍ବତୀସ,
 କେତେ ଦିନେ ଦୁଷ୍ପ୍ରସନ୍ନ ସୁନ୍ଦର ତାହାର,
 ଲଭୁବ ସେ ତବ ପଦ-ଅର୍ଚନା ସୌଭାଗ୍ୟ,
 କେତେ ଦିନେ ଯୋଗି, ହେବ ଯୋଗରଙ୍ଗ ତବ,
 ପଡ଼ିବ ଏ ଦାସୀ ମନେ, କହ ତା ଦାସୀକ ।
 ଗୁରୁ ତୁମ୍ଭେ, ଆସ ଖରେ, ଅଗ୍ନିକ ଏ ଶିଷ୍ୟା
 ପ୍ରେମ-ହେମହାର, ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣାସୁରୁପେ,
 ରଖିଛୁ ତା ବହୁଦିନୁ ଗୁଢ଼ି ତୁମ ପାଇଁ
 ପ୍ରଣୟର ପାଟଣୋରେ, ଅରୁଣ ସୁନ୍ଦର ।
 ଦୟାମୟ, ଦୟା ତବ ହେଉ ନିମ୍ନ
 ବଶେତ, ଅର୍ପ ତାହା ଜଗତକୁ ପାରି,
 ଦାନବ୍ରତ, ଖୋଲୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଦାନ ମୁହିଁ,

ପ୍ରଦାନ ଦର୍ଶନ ଅରେ, କର ହେ କୁତାର୍ଥ ।
 ଅବଳା ମୁଁ, ମନୋବ୍ୟଥା କହୁବ କେମନ୍ତେ
 ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି, ଜଳାଞ୍ଜଳ ସମର୍ପି ଲଜ୍ଜାକୁ,
 ତୁମ୍ଭେ ତ ସବୁକି ଯୋଗୀ, ବୁଝ ଯୋଗବଳେ ।
 ନାଶକ ସ୍ବରୂପ ଏହା,—ଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାଣ
 ନ କରନ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତ ଗୁପ୍ତ ଅନ୍ତରବେଦନା,
 ସେହୁ ବ୍ୟଥା, ଲୋଚରୁ କ୍ଳାନ୍ତାବଳୀ ପ୍ରାୟ
 ଦହେ ମର୍ମସ୍ଥଳ, ମାତ୍ର ବାହ୍ୟ ସେ ଶୀତଳ ।
 ବୃଥା କୋମଳ ତନୁ କାଟେ ଦୁଷ୍ଟ କାଟ,
 କହେ କି ସେ ପ୍ରଣାୟକ ଅଳସକେ ତାହା,
 ସେହୁ ହାସ, ସେହୁ ଖେଳ ବାହାରେ ତାହାର,
 ବାହା ନେହେ ନୁହେଁ ବାର ପୀଡ଼ିତା ବୋଲି ସେ ।
 ରତ ଗର୍ଭ ତାସ-ରହେ, ପିନ୍ଧି ତାସ-ହାର,
 ଅବର ଚନ୍ଦ୍ରକାରୁଷ ସ୍ପର୍ଶପାଟେ ବେର,
 ବସିଛି ମୁଁ ଗୃହିଁ ତବ ଅଗମନ ପଥ
 ବ୍ୟକ୍ତନେହେ, ଅସ ପ୍ରଭୁ, ମହତାଠ ମାତ୍ରେ ।
 ତପୋଧନ, ତେଜସ୍ବିନ ଯାହା ଉପଦ୍ରବେ
 ତପୋବିନ ତୁମ୍ଭେ, ସେହୁ ରକ୍ତ-ସନେହର
 ସାର ଦର୍ଶକସ୍ତ୍ର, ଫେରି ଗଲଣି ହୃଦରେ,
 କରୁଣଦ୍ରବ ମୋ ବନ୍ଧି, ତବ ତପୋବନ,
 ଅସ ତହିଁ କର ଦେବ, ଯୋଗ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ଦନରାଜ ସୁନ୍ଦାବାରେ ବାକୁ ନାହିଁ ଅଉ
 ବିଜୟ-ବାଜଣୀ, ଏବେ ନରକ ସେ, ପୁଣି
 ନିଭିଲଣି ରୁଷ୍ଟ ରଜା କୋଥାଗି-ବିଜୁଳି,
 ଦେଲଣି ନିବୁଡ଼ ତାର ରୁଦ୍ଧ ହୃଦୟକାର,
 ନାହିଁ ଅଉ ରକ୍ଷୋଭ୍ରାତ, ଅସ ନିରାଶିବେ ।
 କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧୁ ଲଦ୍ରପନ୍ଥ ଗଲଣି ବାହୁଡ଼ି,
 ପିତା ତାର ଭୋକ୍ତ, ମାତା—ସଲଳକଣିକା,
 କୋମଳ କର୍ଣ୍ଣ ଗାତ ମହାଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେ,
 ଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପେସନ ବୁରୁଡ଼ିବା ଅଭିମନ୍ୟୁ
 ଭଦ୍ରାକର୍ମ-ଶୋଭା-ଶୌର୍ଯ୍ୟ-ମିଳନ ସଜାତ,
 ଶୋଭା ଶୌର୍ଯ୍ୟ ମିଳନହୁଁ ଚରମ ଭଦ୍ରର୍ଥ
 ଜାଗତିକ ଉଲଟିର, ବିଧିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏ ।
 ସେହୁ ପାନନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ସୁନାସୀର ବୃପ
 ଅନ୍ତରାଳ-କୁରୁସେହୁଁ ଦେଲଣି ଘରଡ଼ି
 ଘନ-ସମ୍ପରଥୁଲେ, ଦେଖୁଛି ମୁଁ ତାହା
 ମେଘାବଗୁଣନ ମଧୁ, ବୈରୀ ବୃହାଣୀରେ ।
 ଅସିବ ଶରଦ ଭବେ, ବରଦବୁଝି,
 ଦଶିଲଣି ଚଉପାଶେ ସୁଚନା ତାହାର,
 ବର୍ଷାଭବେ ଭେକଛନ୍ତି ଦେବଲଣି ରେକ,

ହୋଇ ଉଠିଲଣି ଗୁରୁ, ଶିଖିଲା କିଷ୍କାସେ
 ବାୟୁ, ପୁଣି ବର୍ଷାବନ୍ଧୁ ଜାହାଜ ଲାଭକ ।
 ଅଭିଶାପେ ମୃତକଲ୍ଲ। ସରୋଜିନୀ ଧନ,
 କରକ କିନ୍ଦାସ ତାକୁ ଶରତ-ସୁବିକା,
 ପିଆଇ ଭାସିବ-କର-ଅମୃତ-ଔଷଧ,
 ଯଥା ପାର୍ଥ ମହାରଥୀ—ଲୁହ-ଅନୁଗାମୀ,
 (ଅନୁଗାମୀ, ଭସ୍ମାହର ଉଦ୍ୟମ ଯେସନ)
 ଦହଣ ଶାଶୁବବନ, ବଳେ ରୋଗମୁକ୍ତ
 ସବୁଦିନେ ଗୁପ୍ତ, ଚର ଅତ୍ୟୁ ଅନଳେ ।
 ଦୁର୍ବିବ ପଦ୍ମିନୀ ସର, ହେବ ସେହୁ ନିଜେ
 ପରାହୁଟ, ସେ ହାସ୍ୟର ଲାବନ୍ତ ଔଷ୍ଣ୍ୟେ ।
 ହେଲଣି ଉଦ୍ୟାନେ ଉଭା ସୌମ୍ୟା ଶେଫାଳିକା
 ଧର ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳ, ନୃପ ଶରତ ଉଦ୍ଦେଶେ,
 ମଣ୍ଡି ତଣ୍ଡି ନିଦାଗର, ଦୋଳାଏ ମୁଦୁଲେ,
 ଶ୍ଵେତଦ୍ଵୀପ ପାପାସର ଗୁରୁପ୍ରହୋଷମ
 କୁସୁମ-ଗୁମର । ଶୁକ୍ଳ ରାଜହଂସକୁଳ
 ଧାବତ ମାନସମୁଦ୍ରେ, ଲମ୍ବାଳ ନିତମ୍ବେ
 ମୋର ନବକୁସୁମାସେ .ସ୍ଵରକ ମେଖଲା ।
 କ୍ଷୀଣବେ ହରଷେ ତହିଁ ପ୍ରଣୟବିନୋଦେ,

(୧) ପାଶାତ୍ୟଦେଶୀୟ ବିରାଡ଼ ।

ବିଦାନ ପୁଷ୍ପର କୋଷ, ପରସ୍ପର ମୁଖେ
 ହେବେ ଦିଅଦେଇ ତାହା, ମରାଜମିଥୁନ ।
 ଅସିବେ ମା ଦଶଭୁଜା ବୃନ୍ଦାବନାଦିନୀ
 ନିରାଶା, ମର୍ତ୍ତ୍ୟଧାମେ ପୁକାପ୍ରହରୀର୍ଥେ,
 ସମୁଦ୍ର ପରେ ଦେଶ ହେବେ ଶୁଭେ ବିଜେ
 ଭକ୍ତସୁତ ଶୁଭେ, ଅଗ୍ନି ପଦଧଳ ତାକୁ
 ନାଶିବେ ଅଶ୍ବିନ ତାର ଶିବବିନୋଦନା ।
 ହାୟରେ, କେ ଅଛି ଏହି ଭବମରୁଦେଶେ
 ଜନନୀ ସମାନ ଶୀତ ସ୍ବଚ୍ଛ ତରଙ୍ଗିଣୀ
 ସନ୍ତାନ ପତ୍ନୀ, ସୁମିତ୍ରୀ ପ୍ରୀୟମ୍ବରା,

କେ ଅଛି ନିରାଶାବଦେୟ ଭରଣୀ ତାହାର ?
 ଅସ ମା, ଭବାର ତବ ଏ ମୁକ୍ତ ସନ୍ତାନେ
 ଅଗ୍ନି ତା ମୁକ୍ତେ ପଦ, ଯେ ପଦ ପରଶେ
 ଦୁଃସୁତ ଦେବଶିର, ଧନ୍ୟ ଦେବଜନ୍ମ ।
 ମୁକ୍ତ ଯେ, ମା, ଏ ସ୍ବୟାରେ, ମୁକ୍ତି ଧନ ତାର,
 ତେଣୁ ମୁଁ ହୋଇଛି ମୁକ୍ତ, ଆଶା ବାଞ୍ଛ ପ୍ରାଣେ,
 ଦୁରନ୍ତ ମହାପ୍ରାଣ—ସୁଦ ଭବସୁଦ ବଳ
 କିଏ ମା ଜଗତେ ମୁକ୍ତ, ମୁକ୍ତ ସେ ମୁକ୍ତରେ ।
 ପଠା ନା, ମା, ଶେଳବାକୁ ଏ ଦୁର୍ବଳ ସୁତେ
 ବାରମ୍ବାର ଦୁରଦେଶେ, ଦୁଃସୁତ ତହିଁରେ

ବକ୍ କ୍ଳାନ୍ତ, ନ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟର୍ଥ ଖେଳ ମୋର
କ ଚିତ୍ତ ତୁମ୍ଭର ଦେବ, ରଖ ପଦେ ସଦା ।
ଅମୃତର ପୁତ୍ର ମୁହିଁ, କି କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ,
କେ ଇଚ୍ଛେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବସ୍ତୁ ରେ ମୁଖଦୁଃଖ ।
ହେ କୋବିଦେ, କାବ୍ୟୋଦ୍ୟାନବହାରୀ ରସିକେ,
ଭାସିଯାଇ ଦୁଃଖର ଭାବର ଭାବସେ
ହେଲୁ ମୁଁ ପ୍ରସଙ୍ଗଭୁକ୍ତ, ଅଶ୍ରୁଅମୃତରେ,
ଗମିକ ଏ ରସବଦ୍ଧ ଦୋଷ ଶମାସୁଖେ ।

ହେ ବଳେଷ ତରୁନାମା, ରସିକଲଧନ,
କେମନ୍ତେ ଧରିବ ନାମ ତବ, କେମନ୍ତେ ବା
ଲକ୍ଷିବି ମୁଁ ଅର୍ଯ୍ୟକୁଳନତି, ଜଗନ୍ନାମ,
ବୁଦ୍ଧଜନଶୃଙ୍ଖଳାମ, ଏ ଅମୃତ ମୁଖେ
ରକାର ଅକ୍ଷୟ ପାପେ ନ ହେବ ବଳିଷ୍ଠ ।
ଦେଖ ପ୍ରଭୁ, ଜଗନ୍ନାତା ଅଗମନ ଲଗି
ହୋଇଛୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ସେତୁ ମହାକାଶେ ବନ୍ଧା
ଛାୟାପଥବ୍ୟାଚ୍ଛେଦ-ଧ୍ରୁବ, ନୀଳା, ପ୍ରବାଳାଦି
ସମୁଦ୍ର ଶବଳିତ ମଣି ମାଣିକ୍ୟରେ,
ଅସ ନାଥ ଖରେ, ପୁଣ୍ୟ ଶୁଭଦୃଷ୍ଟିଗାତେ
ହେଉ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପଥ ଘାଟ ନିର୍ମଳ ପାବନ ।

ପରଦୃଶେ ଦୁଃଖୀ ହୁମ୍ବେ, ପୋଛନ୍ତି ଅସି
 ଧରଣୀଦେବୀର ଅଶ୍ରୁ-ପକ୍ତି କପୋଳ,
 ବୁଝିଛି ସେ ବଡ଼ ଲେଖ—ପ୍ରାଚୁଷ-ପ୍ରବନ୍ଧ ।
 କି କହୁବି ଅଧିକ ମୁଁ—ଅଜ୍ଞାନା ରମଣୀ,
 ତୁମ୍ଭେ ଶାସ୍ତ୍ରବେଦୀ, ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାତା, ଜାଣ ସବୁ,
 ପୋଛନ୍ତି ଏ ଯେଉଁ ହସ୍ତ ଅଶ୍ରୁ ଦୁଃଖନେତ୍ର,
 ଦେବ ହସ୍ତ ତାହା, ଦବ୍ୟ-ମହମା-ମଣ୍ଡିତ,
 ସେ ହସ୍ତର ଅଧିକାରୀ ଯେଉଁ ମହାଜନ,
 ବରଷେ ତା ପୁଣ୍ୟଶିରେ, ବିଶ୍ୱାସୀବାଦ—
 ନିଷିଦ୍ଧ ଅମୃତେ, ଲିଭେ ନରଦେହେ ସେହୁ
 ବିପୁଳ ଗୌରବମୟ ଅମର ଉପାଧି ।
 ରକ୍ତିକ କଳ୍ପସରବ କଲ୍ଲୋଳିନୀ ଜଳ,
 ତୁମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟଜ୍ୟୋତି, ନାଥ, ହେବ ତାହା ପସେ
 ଝଟକ ସମାନ, ତହିଁ ହେବ ସେ ନିର୍ମଳ,
 ଗୁହ୍ୟ ଶେ, ଗୁହ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଏକାନ୍ତେ ସୋୟୁକେ
 ବିମଳ-କମଳ-ନେତ୍ରେ କମଳ ଆବର,
 ଅବର ଗୁହ୍ୟ ଦେବ, ଏ ଜଣା କିଙ୍କରୀ
 ବିଜୟ ସରଣୀ ତବ, ହେ ହୃଦୟଜ୍ୟୋତି,
 ପ୍ରକାଶିତ ହୁଅ ଅସି ଅଭାଗୀ ହୃଦୟେ ।
 ଗାଉ ମୋ ଅନ୍ତର, ଦର୍ଶେ ପ୍ରାଣର ସଙ୍ଗୀତ,

ନାଚି ଉଠୁ ଆସା ସୁଖ-ମିଳନ-ପୁଲକେ,
ହସ କୁମୁଦିନୀ, ମିଶ୍ର ହାସ୍ୟ-ଜ୍ୟୋତି ତାର
ଜ୍ୟୋତିରେ ତୁମ୍ଭର; ତେଜ ବୁଦ୍ଧି ତ କୁବେଶ
ବିଶୋଭବେଶରେ ଧରା ହେଉ ସୁସଜ୍ଜିତ ।

ରସିସନ, ଶୋଷି ତୁମ୍ଭେ ମହାସିନ୍ଧୁ ନୀର,
ଶବ୍ଦ କଲ ଗଦ ତାର; ଶାସି ବିନ୍ଦ୍ୟ-ଶିଳେ,
ଚନ୍ଦନ-ବନ୍ଦିତ, କଲ ଚର ନିଷ୍ଠାଶ୍ରମ
ଗଗନେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠପଥ, ଏଡ଼େ ଲୋକ ତୁମ୍ଭେ,
ଚର ଅଭିଜନ ମହି, ରୂପ-ଗୁଣ-ସ୍ଥାନ,
ତଥାପି ହେ ନାଥ, ତୁମ୍ଭ ସଧର୍ମିଣୀ ବୋଲି
ଅତୁଳ ଗୌରବାନ୍ବିତା ମଣେ ମୁଁ ନିଜକୁ ।

ନାହିଁ ରୂପ ନାହିଁ ଗନ୍ଧ ଧୂଳିର ଫୁଲର,
ମାନ ସେ ଗୌରବାନ୍ବିତା ଶିବସେବାପଳେ;
କର୍ପୂର ସମ୍ପର୍କ ହେତୁ ବାସେ ସମ୍ପର୍କ ।

ତବ ଯୋଗେ ଗୌରବନା ଏ ପଦ୍ମରଶ୍ମି,
ଲଭିଲେ ତୁମ୍ଭର ପଦ-ସେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ,
ଆବର କୈବଲ୍ୟପଦ ଚରଣ ଦର୍ଶନ,
କୋଟିଗୁଣେ ହେବ ସେହି ଗୌରବ ସଫଳ ।

ବାନ୍ଧବ ମୁଁ ଆଶା, ବସି ପଦପ୍ରାନ୍ତେ ତବ,
ଶୁଣିବ ତାପସ, ପୁଣ୍ୟ ବେଦ ମଧୁ ଧ୍ବଜ

ଅନୁଷ୍ଠାନ ଛନ୍ଦୋବଦ୍ଧ, କୋମଳ ଗନ୍ତର;
 ଶୁଣିବି ଆବର ବଦ୍ଧ ଅର୍ଦ୍ଧଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା,
 ଧର୍ମ ଉପଦେଶ, ଶୁଦ୍ଧ ସୁନାଦିବଚନ,
 ହେ ଲାବନଗୁରୁ, ଏବେ ଧର୍ମଗୁରୁରୂପେ
 ଦୟା ଦାୟା ଏ ଦାୟାକ, ଯାଉ ସେ କିନ୍ତର,
 ମାଗୁଅଛି ଏହି ଭଣ୍ଡା, ପୁରୁଷ କାମନା ।
 ହେ ଯୋଗ-ପୁରୁଷ-ଯୋଗି-ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର-ହୃଦୟ,
 କେତେ ସୁସ୍ଥୁତି ଅତି ଉଚ୍ଛି ଉଦ୍ଧାସି
 ଅସ୍ଥିର ହୃଦୟେ ମୋର ସିପ୍ପିବ ସହ ।
 ଉଦ୍‌ଘଟ-ବେଦାନ୍ତେ ବସି ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ
 ନବ-ବୃଷ୍ଟିକଳାସନେ ରତ ହୁଅ ଯୋଗେ,
 ପୁଣ୍ୟର ଅମୃତ ଜ୍ୟୋତି ଝୁର ଅପରାଧୁ
 ବୁଝାଏ ତାରକାକୁଳ କ୍ଷୀଣତର ଜ୍ୟୋତି,
 ବୁଝାଏ ଯେସନ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଖଦ୍ୟୋତ ଅଲୋକେ,
 ସେ କାଳେ ମୁଁ ଗୁହ୍ୟ ଥାଏ ମୁହିଁକୁ ତୁମ୍ଭର
 ନିର୍ମିମେଷ ନେତ୍ରେ, ବହୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଲଳିତା,
 ଯଥା ଘନେ ବୃତ୍ତିକଳା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତମ୍ଭୀ ।
 ଭାବେ ମନେ, ହୋଇଥାନ୍ତା ଭାବ୍ୟ ମୋର ଯେବେ
 ଲୋପାମୁଦ୍ରା ଭାବ୍ୟ ଭଳି, ପିଅନ୍ତୁ ମୁଁ ତେବେ
 ଏ ରୁପମାଧୁରୀ, ରହି ସ୍ୱାର୍ମପାଶେ ସଦା ।

ଖୋଜେ ନାହିଁ ଭାଗ୍ୟ ତାର ସପତ୍ନୀ ଉର୍ଦ୍ଧାରେ,
 ସଜା ସେ, ହୁଏଲେ ତାକୁ କାହିଁଛୁ ନିସ୍ତାର,
 କେବଳ ମୁଁ କରୁଥାଏ ଭାଗ୍ୟର ଭୁଲନା ।
 କି ତପେ ତାପସୀ ହେଲୁ ତାପସମୋହନ,
 ଭୁଞ୍ଜିଲୁ ସେ ଅବହେଦ ସୁଖ, ଜାଣିଲେ ମୁଁ,
 କରନ୍ତି ସେ ତପ, ହେଉ ପଛେ ସୁନଠୋର,
 ଅନଶନେ, ଅଶୟନେ, ଏକନିଷ୍ଠମନେ,
 କରନ୍ତି ସେ ତପେ ତନୁସ୍ତୟ, ଅସୁସ୍ତୟ,
 ନୁହନ୍ତି ନୋହୁବାପାଏ ଶାନ୍ତି ଉଷ୍ମସିଦ୍ଧି ।
 କିନ୍ତୁ ହାୟ ଅଶା, ଧନ ବଚନସଦସା,
 କଥା ଲେ ନବସ୍ତୁ ତୁମ୍ଭ ମାନବହୃଦୟେ,
 କଥାଉଁ ଦହୁ ଲେ ଅଶା, କାବାନଳରୂପେ
 ମୋର ମନୋବନ, ବଡ଼ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ତୁ ଦୁଷ୍ଟା ।
 ଦେଖେ ନିତି ପ୍ରୀତିକେଳି ପ୍ରଭାତାଥକର
 ପ୍ରଭୁ ସହ, ନରେ ତାର ସହ ତାରେଶର,
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ପୂଜୁଥାନ୍ତି ପାଦ ପଦ୍ମନା କୈରବା,
 ତତ୍ତ୍ଵବାକି ତତ୍ତ୍ଵବାକୀ ବସେ ଏକଶାଖେ
 ରତ ପ୍ରେମାଳାପେ, ଗୁହ୍ୟ ପରସ୍ପର ମୁଖ,
 ଅଭିମାନେ ଉଦ୍ଭିଷାଏ ପୁଷ୍ପବୋକ୍ତି ଅଳ,
 ବାତେ ଦୋଳ ତହୁଁ ଫୁଲ-ସୁନ୍ଦରୀ ସମ୍ରାଜ୍ଞୀ

ଶିର ସମ୍ପାଳନ ଛଳେ ତାଙ୍କେ ପ୍ରାଣନାଥେ,
 କେବେ ଅବା ମାନ ବହୁ ବସେ ମୌନେ ଫୁଲ,
 ଛଳ ଛଳ ନୟନରୁ ତେଜ ଶିଶିରାଶ୍ରୁ,
 ତେଜ ଦୀର୍ଘାସ ବାୟୁ ସନସନ ବ୍ୟାଜେ,
 ରସିକସେଖର ଅଳି ତତ୍ତ୍ୱ ମହାବ୍ୟସ୍ତେ
 କହି ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ସ୍ଵରେ କେତେ ଗୁଡ଼କଥା,
 ଭଙ୍ଗେ ଅସି ମହାମାନ ମାନସା ପ୍ରିୟାର ।
 ହସି ଉଠେ ଫୁଲ, ହସି ଉଠେ କାନ୍ତ ତାର,
 ଗାଏ ମହାନଳେ ଛନ୍ଦ ମିଳନସଙ୍ଗୀତ,
 ମଧୁର ସେ ଅଭିମାନ, ମଧୁର ମିଳନ,
 ସୁଅଗେ ନାୟକ ତୁମ୍ଭେ ନାୟିକା ବଦନ;
 ନାଗର ନାଗସକର, ହେ ନାଗରବର,
 ଦେଖି ସେ ଦାମ୍ଭିକ୍ୟରାଜ, ମଧୁର ପାବନ,
 କି ହୁଏ ମୋ ମନ, ତାହା ଜାଣେ ମୁହିଁ ଏକା ।
 ବନ ପୋଡ଼ିଗଲେ, ନାଥ, ଜାଣନ୍ତି ସକଳେ,
 ମନ ପୋଡ଼ିଗଲେ, ହାୟ, କେ ଜାଣିବ କାହିଁ ।
 କେବେ ତୁମ୍ଭ ସ୍ନେହଧାରା ବହୁବ ଦାସୀର
 ଅତୁଷ୍ଟ-ସାଗର ମୁଖେ, କେବେ ଅବା ଅସି
 ପାଳକ ଏ ସେବକରୁ ପ୍ରୀତି-କ୍ଷୀର ଦାନେ,
 ପାଳେ ଯଥା ହିମବନ୍ଧୁ ସୁକୁମାରୀ ଫୁଲେ,

ବାଳ କାମଧେନୁ ଶୀର ବଦନେ ତାହାର ।
 ଉଠିଲାଣି ତପୋବନୁ ପୁଣ୍ୟ ପଦଧ୍ୱଜ,
 ଉଠୁଛୁ କି ଅହା; ବନ୍ଧୁଶିଳା ଶିଳାଶାଳୁ
 ଧାତୁଧ୍ୱଜ, ତରଳାଏ ଶିଳା ନାନା ଧାତୁ,
 ବରବ ସ୍ୱପ୍ନର ତହିଁ ବର୍ଷାବିଶ୍ୱ-ମନ୍ତ୍ର ।
 କଲଣି ଶରତ କଳେ, କିବାରି ବାରିକ—
 ଶୁକରଥେ, ଦେବାକୁ ଏ ସମ୍ପାଦ ତୁମକୁ
 କହୁଲି ମଧୁପେ ତାକି ବନସ୍ତେ, ଅତୁରେ—
 ଅଳଙ୍କାର, ଅତଳ ସ୍ତ୍ରୀ, ମାତ୍ର ଅଛି ତୋର
 ପଦ୍ମା ଗମନକ୍ରି, ଅବର ରୁଦ୍ଧ ହୁ
 ପ୍ରେମର ମହମା, ଯେଣୁ ପ୍ରେମିକ, ରସିକ,
 ରସିକ ସୁମର ବୋଲି ଅଛି ଜନବାଦ,
 କହୁ ଯାଇ କାନ୍ତେ ଏହି ପ୍ରେମିକା ସମ୍ପାଦ ।
 କହୁକୁ—ହେ ରସି, ବହୁବିବାହ ମୋହର,
 କହୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସରବ ମନ ତୋଷେ ହରାହର—
 ବାହାର ଦର୍ଶନ ଦାନେ, ବାହାର ପର୍ଶନେ,
 ଦକ୍ଷିଣାଶା, ଲୋପାମୁଦ୍ରା, ଦୁଇ ଜାୟା ତବ,
 ବେମନ୍ତେ ହେ ରସିକର, ସମଦର୍ଶୀ ତୁମ୍ଭେ,
 ଗୋଟିକୁ ନିକଟେ ରଖ, ଅଳେ ଦେଖାନ୍ତରେ ?
 ଦେଲି ମୋ ପ୍ରାର୍ଥନା ତହିଁ ଅସ୍ତ୍ର ଶୁଦ୍ଧନେ

ଉଡ଼ିଯାଏ ଭଲ ଭଲ ତୁମ୍ଭ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।
 ମାତ୍ର କି କହିବି ପ୍ରଭୁ, ଅସେ ନେତ୍ରେ ଅଶ୍ରୁ,
 ସ୍ବଭବେ ମଧୁସ୍ବ ସେହୁ, ନିଃଶ୍ବେଦେଶୀ,
 ମନ୍ତ୍ର ସଦା ଗଣାରେଲେ, ପାଥୋରେ ମୋ କଥା,
 କିବା ଶୁଷ୍କ ମତିଛନ୍ତି ଅମଳୀ ଲେଖକର,
 ସଦା ପରବଶ, ପରବ୍ରଜିତ ସଦା ସେ,
 କଥାର ଛାୟାକୁ ତାର ଜାରେ ଗାର ପ୍ରାୟ ।
 ସତ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ତାର ଅନ୍ଧ ମହୁଷ ସମ୍ବନ୍ଧ,
 ଚରମୁତ ପୁଣି ସେହୁ ନୈତିକ ଜୀବନେ,
 ଏ ହାତର କାର୍ଯ୍ୟ ତାର ନ ଜାଣେ ସେ ହାତ ।
 ଚରମୁତ ମାଳବର ସତର୍କ ପ୍ରହରୀ,
 ସେ ଯାହାର କଳ୍ପସିଦ୍ଧି, ଗୌରବ କାଟ ସେ,
 ମହାଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ସେ ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର କୁପାପାତ ।
 ଯାଉ ସେ ଦୃଶିତ କଥା, ପାପର ପସରୀ,
 ଦାଣ୍ଡିଲେ କୁସୁମ, ହାତେ ଲଗିରହେ ବାସ,
 ଅମିଷ ଦାଣ୍ଡିଲେ ଲଭୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କେବଳ ।
 ସବୁ ଯାହାର ସ୍ବର୍ଥ, ତାହାର ଶବ୍ଦନ
 ନିଜପାଇଁ, ଦେଶର ସେ ଗୁରୁଗଳଗଣ,
 ରାଜାର ଶୋଷଣ ପ୍ରଜାକୁଳ ହୃଦୟାଇଁ,
 ଖଣ୍ଡର ଶୋଷଣ ମାତ୍ର ନିଜ ପେଟଭରି,

ଅମ୍ବୁସ୍ନା, ଅମ୍ବୁତ ଯାର ଚରଲକ୍ଷ୍ୟ,
 ତରଳେ କି ପରଦୁଃଖେ ବଜ୍ରହୃଦ ତାର ।
 ହୁଏ ଆଗମନପାଇଁ, ହେ ପ୍ରଣଦେବତା,
 କରୁଁ କେତେ ଦେବତାଙ୍କୁ କେତେ ମାନସିକ,
 ପୂଜା, ଭୋଗ, ଅଳଙ୍କାର, କାହନ ପ୍ରଭୃତି,
 ମାତ୍ର କିଛି ମିଳେ ନାହିଁ ଫଳ, ଭାଗ୍ୟ ଯାର
 ସପ୍ରୟ, କେବେ ତାର ଅନୁକୂଳ ସଦା,
 ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭୋଗ-ପ୍ରସେ ମହୋଷ୍ଠ ସିନା
 ହୁଏ କାର୍ଯ୍ୟକର, ନାଥ, କି ଲେଖିବ ଆଉ,
 ସୁଦ୍ଧା, ଅଶ୍ରୁ, ଭରେ ମୋତେ ନ ଦେଲେ ଲେଖାଇ,
 କହୁବି ସାକ୍ଷାତେ ସବୁ ହୃଦୟର ବ୍ୟଥା,
 ଅସ ଖରେ, ପ୍ରତିପତ୍ନେ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଗନ ।

ପଞ୍ଚ ସର୍ଗ ।

(ମୁଗ ପ୍ରତି ମୁଗତୁଷା ।)

ପାରିବ କି ତହିଁ ଏବେ, ହେ ପଶୁତାପସ,
 କମଳନୟନ, ବନ-ସରସୀ-କମଳ,
 ଗୋଦ୍ରବଜବନ୍ୟା ଘନା ଏ ମୁଗତୁଷାକୁ
 ସମ୍ଭବ ଅନ୍ତେ, ଘେନ ପ୍ରଣବ ମୋହର ।
 ହେ କୁରଙ୍ଗ, ପଶୁକୁଳ-ମହର୍ଷି-ରସର,
 ଦେବଗନ୍ଧ ଅବଗଣ୍ଡ ଚୁମ୍ବିତ ମୁହିଁ,
 ସ୍ବଭବେ ମୁଁ ଦେବବନ୍ୟା, ତୁସେ ରାଜବନ୍ୟା,
 ମାତ୍ର ମୋ ଦୁହସ୍ତ ଚୁମ୍ବିତ ରାଜଧାନୀ ।
 ଦୃଶନ୍ତି ଅମରେ ଧରା, ଅପକୃତ ହେତୁ,
 ତେଣୁ ନ କୁଅନ୍ତି ତାହା, ହୋଇ ସୁଖା ମୁହିଁ
 ନିଦ୍ରାବସିତ, ଅସେ ତୁମ୍ଭମାନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ,
 ତବ ଅବସ୍ଥାନ ହେତୁ, ଏ ମନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳେ
 ମଣେ ମୁଁ ପାବନ ଗର୍ଭ—ସ୍ବର୍ଗ ଗର୍ଭାନ୍ତର ।
 ବଡ଼ ଦୁଃଖିନୀ ମୁଁ, ଦୁଃଖେ ହେଉଛି ମୋ ଦୁଦ
 ଗୁଣିଣ ସମାଧିରେ—ଅଶା ଅବାସ୍ତାବ ।
 କି ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖିତ ମୁହିଁ, ଶୁଣିବ କି ତାହା ?

ଶୁଣି ତେବେ, ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରୀ ପ୍ରାଚୀର ମୋହର
 କେବଣ ଅଛୁ ତ ଶ୍ରେୟ, ପଣି କୁନ୍ଦ-ଦୁର୍ଗେ
 ଅଲକ୍ଷିତେ, ଦେଶ-ଗଲ୍ଲ ମନ-ଧନେ ହାୟ ।
 ନୁହେଁ ସେ ସାମାନ୍ୟ ଶ୍ରେୟ, କି କହୁକି ବରୁ,
 ତା ଦେହେ ସହସ୍ର ଅଖି, ସହସ୍ରାକ୍ଷ ଯଥା,
 ବାୟୁ ପ୍ରାୟ ଗତି ତାର, ନ ରହୁ ସେ ଗ୍ରାମେ
 କିବସେ ଗହନ ବନେ, ତପସ୍ଥାନେ ପ୍ରାୟ ।
 କି ସୁନ୍ଦର ତନୁ ତାର, କି ସୁନ୍ଦର ମୁଖ,
 କନକ କାକତ ପ୍ରାୟ ଚଢ଼ିଲ ଲଲିତ,
 ନୟନ—ଲବଣ୍ୟଲଳା, ଉପମାର ଧନ,
 ଶିରେ ବେନ ଶୁଭ୍ରକଟା, ଯଥା କହୁଣୀ—
 ଶତାବଧି ଲତା, ଶୋଭେ କରୁଟ ସଦୃଶ ।
 ସୁହୃଦେ ସେ ରୁଷି, ପୁଣି ବହେ ରକ୍ଷା ନାମ,
 ଭୁଞ୍ଜେ ଭୁଣି, କାଶେ ନାହିଁ ହୁଂସା ହେଉ ଗୋପ,
 ହେଉ ପଲ୍ଲେ ତପୁର ସେ, ମାତ୍ର ମହାପ୍ରାଣ,
 ପରସର୍ବ ଅସୁବାନେ ନୁହେଁ ସେ କୁଣ୍ଡଳିତ,
 ଅଚରଣ୍ଡ ମାଂସେ-ଦ୍ଵାର ନରେ ପିଢ଼ିଶାଳ,
 କେହି ବା ଉଦରଶାଳ, ମୁଣ୍ୟବନେ ତାର
 ରଚନ୍ତି ତାପସକୂଳ ଅସନ, ବସନ ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ଲୋକ ହୋଇ ହୁଏଲ ମୋ ଚିତ୍ତ,
 ଦେଖିଲେ ତାହାର, ଦୃଢ଼େ ସମାନ୍ତ ମୁଁ ବାନ୍ଧି
 ପ୍ରେମ-ତୋରେ, ଶତଶିଏ ବଳା, ଶତତୋରେ,
 ଏହି ଶାନ୍ତି, ପ୍ରେମଭାବ-ଶାନ୍ତି—ଶୟ-ସିଦ୍ଧ,
 ମଧୁର କଠୋର ଶାନ୍ତି ପ୍ରେମିକର ପ୍ରାପ୍ୟ ।
 ଏତିକରେ ନୋହୁ ଶାନ୍ତି, ପ୍ରତିଲମ୍ବମୟ
 ବିକଳ କଟାକ୍ଷ-ଶିର, ଶାନ୍ତି ଅସିଧାର,
 କର ତାର ଅବଧାନ, ଚିତ୍ତ ଏ ହୃଦୟ,
 ରଖି ତହିଁ ମନଦେରେ, ଦୟା ତା ସିଦ୍ଧି,
 ବୈରଭାବ ଭଳ ଅଶେ ଲୁପ୍ତ ଶେଷନ
 ରଖି ମୁଦ୍ରା ଉପାଧାନେ, ସିଦ୍ଧି କିଏ ମୁଖ ।
 ସେହି ଶୈବ ମୋ ଅସାର ଅବଧ ଦେବତା,
 ସେହି ମୋ ମନର ମନ, ଶାବନର ଧ୍ୟାନ,
 ଏ ପୋଡ଼ା-ନେତ୍ରର ନେତ୍ର, ଧମକର ରକ୍ତ,
 ସେହି ମୋ ଅଶାର ଅଶା, ଶିଶୁ ଏ ସ୍ବପ୍ନାର ।
 ସେହି ମୋ ହୃଦୟ-ବନ-ଦହାସ କୁରଙ୍ଗ,
 ହେ କୁରଙ୍ଗ, ମଣି ନାହିଁ ଏ ଶକ୍ତି ମୋ ବ୍ୟଙ୍ଗ,
 ସୁନ୍ଦର ସୁମନ ସେହି ମୋ ଅଶା-ଲତାର,
 ଚିନ୍ତା-ରହାଜର ରହ, ସପନରସିତ ।
 ଶୂନ୍ୟ ଏ ହୃଦୟ ମୋର ସେ ଶୈବ ବ୍ୟଗତ,

ନରର ନାବନ-ପଲ୍ଲ, ଆଶା ଅତେଜନ,
 ହୋଇଅଛି ନିବାସିତ ଅଧରରୁ ହାସ,
 ନିଶ୍ଚୟ ସତତ ଅନ୍ଧ, ବେହେରା ଶିଶୁରେ ।
 କିଏ ସେହି ଶୈବ, ମୁଗ, ପରବ କି କହୁ,
 ନ କହଲେ ଜାଣିବି ମୁଁ ତୁମ୍ଭେ ସେହି ଶୈବ ।
 ବରହର ତପ୍ତାସେ ନିର୍ମଣିତ ମୋତେ
 ଧାତା, ବାସନା କର, ନିହାର ଅଭବେ,
 ଅଜ୍ଞାତ ଅଭବ, ପ୍ରାଣେ କରୁ ଅନୁରବ,
 ଦେହରୁ ସ୍ୱାସରେ ସବୁ ଅଛି ପୂର୍ବର,
 ମତ୍ର ଏକା ନାହିଁ ମୋର ଶୋକବା ସଦାର୍ଥ,
 ନାହିଁ ମୋର ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି, ନାହିଁ ଆଉ ଅନ୍ଧା,
 କେବଳ ହୃଦୟ ଦେଇ ଅଛି ମୁଁ ସ୍ୱାସରେ,
 ଶୋକରୁ ସେ ହୃଦୟରେ କୁତ ଧନ ମୋର,
 କିନ୍ତୁ କି ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ, ଯାହା ନ ଶୋକେ, ତା' ପାଇଁ,
 ଆଉ ଯାହା ଶୋକେ, ତାହା ପାଏ ନାହିଁ ସ୍ୱପ୍ନେ ।
 ନ ପୁଣି ନିନ୍ଦନକନେ ମୋ ବାସ୍ତବ ଫୁଲ,
 ନାହିଁ ମୋ ଉପରିଷ୍ଠରୁ କୃତେଇ ଉଦ୍ଧାରେ,
 ମୋ ବାସ୍ତବ ସୁଖ ନାହିଁ ସ୍ୱପ୍ନେ—କଳ୍ପନାରେ,
 ଲେଖୁଛି ମୁଁ ଯେ ଅଲୋକ, ନାହିଁ ତା' ଜ୍ୟୋତିଷେ
 ସତ୍ୟବନ୍ତ ହୃଦେ, କିମ୍ବା ସ୍ୱର୍ଗ-କର୍ମରେ ।

କେତେ ବା କହୁବି ଅତି, ବୁଝିଲି କି, ଏଣି,
 କି ଦ୍ରବ୍ୟ ଖୋଜେ ମୁଁ ସଦା, ନ ପାରିଲେ ବୁଝି
 କହେଁ ଶୁଣି, ତୁମ୍ଭେ ଏକା ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଧନ ।
 ଅଥବା ବୋଲିବ ତୁମ୍ଭେ—ଭବୁଛ ଏସନ,
 “କଥାରେ କି ତନ୍ତେ ରୁଚା, ଦୁର୍ବଳା ପଶାତେ
 ଧାଇଁଲେ କେବଳ ଲଭି ଦୁଃଖ, ଅବସାଦ,
 ଜଳ ବିନା ଧୂମ୍ରପାନେ ମେଣ୍ଟେ କି ପିପାସା ।”
 କହୁ ନାଥ, କି କହୁବି ଅଜ୍ଞା ଅବଳା ମୁଁ,
 ତୁମ୍ଭେ ବନ୍ଧୁ, ଜ୍ଞାନଯୋଗୀ; କି ଅଜ୍ଞାତ ତବ,
 ବୁଝି ଭବ ପ୍ରେମ-ତୃଷ୍ଣା ମେଣ୍ଟେ କି ସଲିଲେ,
 ଲୋଡ଼େ ସିନା ପ୍ରେମତୃଷ୍ଣା ଅକ୍ତରର ଭବ,
 ଅବର ପ୍ରାଣର ଗୁଣ, ସ୍ନେହସ୍ପର୍ଶାବୋଳା,
 ନୁହନ୍ତି ଦେବତା ତୁଷ୍ଟ ଶାନ୍ତ୍ୟେ ଅବା ଧନେ,
 ତୁଷ୍ଟ ସେ ଭକ୍ତିରେ ସିନା, ଅଦ୍ରବ୍ୟ-ଦଶେଷ ।
 ଜାଣି ଭବଠାରୁ ବଳି କି ଅତି ବା ପ୍ରେମ,
 ପ୍ରେମକୁ ଯେ ଜନ ମଣେ ବିଳାସ ସାମଗ୍ରୀ,
 କିମ୍ବା ପାପ ଉପାଦାନ—ଭକ୍ତିସ୍ତୁତି, ଭକ୍ତିର,
 ଗଜମୂର୍ଖ ସେବୁ, ନାହିଁ କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନ ତାର,
 ପ୍ରେମ-ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜାପଣେ ନୁହେଁ ସେ ଭଜନ ।
 ପ୍ରଣୟ ପବିତ୍ର ସୁଧା, ପ୍ରଣୟ ଦେବତା,

ନୁହେ ତାହା କେଉଁ କାଳେ ସ୍ଵାର୍ଥ-କଳ୍ପସିଦ୍ଧ,
ଅଶା ପଛେ ଧାଇଁ ମନ ଲରେ ଯେଉଁ ସୁଖ,
ଜାଣେ ତାହା କୁଳଭେଗୀ, ଦେଖ ରବି ତୁମ୍ଭେ
ସାମଲେ ନ ଥାଏ ସୁଖ, ଥାଏ ସେ ଅଶାରେ,
ସହ୍ୟ ହୁଏ, ପ୍ରିୟବର, ଅଶାର ଯନ୍ତ୍ରଣା;
ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାୟନତା, ମାତ୍ର, ଅସହ୍ୟ ସଦୃଶ ।

ବାଞ୍ଛା ମୋର ଚରଦନ ସେଦିନ ସେ ପଦ,
କିନ୍ତୁ ନାଥ, କି କରନ୍ତି, କି ଗୁଣ ବା ମୋର,
ବଢ଼ିବାରୁ ତୁମ୍ଭ ମାସ ସମୁଦ୍ରର ମଧ୍ୟେ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟସୁରେ, ମୋହୋ ପ୍ରତି ବଧର ଅଦେଶ,
ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ବଧର ବଧ, କେ ଲଙ୍ଘିବ ବଳେ ।

ଦୃଢ଼ ବଧାନ ତାର, ଦନକେ ମରଲେ
ପୁଲ—ବନସ୍ପତକନୀ—ବନ-ଶିଖି-ମଣି;
ସୁମା-ମୁକୁଟ-ହସା ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣବୋଧାମିନୀ
ଜାତ ମାତେ ଲରେ ମୃତ୍ୟୁ; ବୁରୁ ଭୟଧନୁ,
ବର୍ଣ୍ଣବଳ-ଅଧରକ, ମିଳାଏ ଶରଣେ ।

କରନ୍ତି ଚନ୍ଦନଦ୍ରୁମ ମୁଷ୍ଟଜନ ଯେହୁ,
ଭୟବେଶେ ପଲଙ୍ଗନ, ନିର୍ଦ୍ଦିତ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାକୁ,
କେଉଁ କଥା ଅମରବ ସେ ବଧ ପଥରେ ।
ସୁଲ୍ଲାସୁ ସୁନର ମାତେ ସୁଷ୍ମରେ ତାହାର,

ସୁଲ୍ଲାୟୁ ଯେସନ ଦୁଃଖମନେ ଧର୍ମଭବ,
 ଅବର ଅସୁଖ ସବୁ—ସୁଖ ଅଣା ଆଦି,
 କେବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ଅସବୁ ବ୍ୟାଧି ।
 ଦବାସୀନୀ ତୁମ୍ଭପାଇଁ ହୁରେ ଏ ନୟନ,
 ହୁରେ ଯଥା ଜୀବଣର କାଦମ୍ବିନୀ ସଦା,
 ସୁଦ ଅଣି ପାଠ କରେ ବରଷ ତାଳକା
 ଅଗତ ସୁଖର, କାନ୍ତ, କର ଅନାୟନ,
 ଏକାକିନୀ ଏ ବାସନିକ, ଛଡ଼ିକଲ ତୁମ୍ଭେ,
 ମାନ ଗଲ ନାହିଁ ସୁଦ, ସେହୁ ମୋ ସଙ୍ଗିନୀ ।
 ଅଣା କର ମୋତେ, ପୁଣି ଦୃଢ଼ ମୋ ପ୍ରାଣ,
 ଦୁର୍ଜନ ପଥକ ଯଥା ଅଣି ପାଳୁଣୀଲେ,
 ଜାଲେ ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ପୁଣି ରକନ ସମୟେ;
 ଯଥାର୍ଥ, ଯନ୍ତ୍ରଣାପ୍ରଦ ଇନ୍ଦରବନ୍ଧୁଣୀ,
 ମାନ ସେହୁ ରଖିଅଛୁ ବଞ୍ଚାଇ ମୋ ପ୍ରାଣ ।
 ଭଜା କରେ ମରବାକୁ, ମାତ୍ର ମରଇ ନାହିଁ,
 ମଲେ ଆଉ ନ ଦେଖିବ ତୁମ୍ଭ ସୌମ୍ୟମୁଖ,
 ନ ସେବିବ ପଦ, ତେଣୁ ତେଜିବି ସେ ବାସନା ।
 କି କହୁବ ଦୁଃଖ କଥା, ହେ କୁରଙ୍ଗବର,
 ପୁଣି ତା କାନ୍ଦବ ନିଶେ ହୁରଙ୍ଗୀ ତୁମ୍ଭର,
 ହେଲେ ସୁଦା ମହାଶୟ ସପତ୍ନୀ ମୁଁ ତାର,

କାଳେ ସେ ବସିବ ଦୁଃଖେ, ଯେ ହୃଦୟକାଳ,
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରମ ଆଉ ସୁମରୁକର,
 ଯାହାପାଇଁ କାଶିରଥ ଦେଲେ ବୁଦ୍ଧପଲ୍ଲୀ,
 ମନ୍ତ୍ରରେ କରୁଛନ୍ତି ଅର୍ଚ୍ଚନା ଅର୍ଚ୍ଚନା,
 ବୀରପୁତ୍ର ସୁଲକ୍ଷ୍ମୀ ହେଲା ଶରଣାର,
 କାଳରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ତାର ରକ୍ତକୁଳକୁ ।
 କି ନ କଲ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, ଦୁରୁଦ୍ଧ-ନୀଳ,
 ଅତ୍ୟାଚାର ପାତ୍ରବଳ ପ୍ରତି, କଲ ପଣ
 କରବାକୁ ଅପାତ୍ରବ ଧରଣୀମଣ୍ଡଳେ,
 ହିଳାୟୀ, ସତଲକ୍ଷ୍ମୀ କ୍ରୋଧବର ଅଶି
 (ହାୟରେ କି ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଦୁଃଖେ ନେତ୍ରେ ଅସେ ଅଶ୍ରୁ)
 ସୁନସର ମଧ୍ୟେ, କଲ ବବସନା ଦୁଃଖ;
 ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ଅପମାନ ପ୍ରତିଶୋଧ ବେଳେ
 ପ୍ରହାରିଲେ ପଦ ଯେବେ ଭ୍ରମ ମହେୟାସ
 ଦର୍ଶନେ ଶିରେ ତାର, କୁରୁପେତ୍ର ରଣେ,
 କାଳରେ ତା ଦେଖି ତେବେ ସୁଧା ମୁଷ୍ଟିର
 ଧର୍ମବୀର, ଦୟାବଳ ଶାନ୍ତ, ମହାବୀର ।
 ଯେ ପ୍ରେମ ହସାଏ, ନାଥ, କନ୍ୟା ସେ ପ୍ରେମ,
 ଯେ ଯାହାକୁ ପ୍ରେମ କରେ, କାଳେ ତା ଅନ୍ତରେ,
 ମାତ୍ର ଯେ ପ୍ରେମିକ, କରେ ଜଗତକୁ ପ୍ରେମ,

କାନେ କି ସେ, ଅଭବରେ-ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷର ?
 ପ୍ରେମ ହେଲେ ସମ୍ପାଦକ, ହୁଏ ଦୁଃଖପ୍ରଦ,
 ସମ୍ପାଦକ ମୋର ପ୍ରେମ, ଏକା ତୁମ୍ଭ ଭଲ
 ନ ହୁଏ ସେ ପ୍ରଧାନକ କାହା ପ୍ରତି ଭବେ,
 ତେଣୁ ମୁହିଁ କାନେ ଦୁଃଖେ ତୁମ୍ଭରି ଅଭବେ,
 ଚିନ୍ତି ଜାଣେ ପ୍ରଣୟ ଯେ, କାନ ଜାଣେ ସେହି,
 ପ୍ରେମରାଜ୍ୟେ ଅବିଚ୍ଛେଦ କାନ୍ଦବ କା ଲାଗି ?

ବସନ୍ତ-ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ-କାଳୁଁ ଅସି, ଗୁରୁନେତ୍ର,
 ଗୋକୁଳ ତୁମ୍ଭକୁ ମୁହିଁ ପ୍ରାକ୍ତରେ ପ୍ରାକ୍ତରେ,
 ମାତ୍ର କାହିଁ ନ ମିଳିଲ ଭେଟ, ଅଜପାୟ ।
 ଅନ ପ୍ରଣୟିନୀ ତବ—ସାଗରସଙ୍ଗିନୀ,
 ଥିବ ପରା ଅକେ ତାର, ଭବି ଏହା ମନେ
 ଗଲ ତାହା କିଛି, ରହ ବାଲୁକା ମୁଲନେ
 ଗୁହିଁଲ ତାହାର ସ୍ବଚ୍ଛ ସଲିଳ-ଦର୍ପଣେ,
 ନ ଦେଖିଲ କାହିଁ ତବ ମୁହିଁ ପ୍ରତିବିମ୍ବ,
 କେବଳ ନିଜକୁ ଦେଖି ସେ ମୁହଁର ମଧ୍ୟେ
 ସୁଖମନେ ତହିଁ ନାଥ, ଅସିଲ ମୁଁ ଫେର ।
 ଶେଷେ ଉଠି ଗିରିରୂପେ—ଅନନ୍ତରଘୁନା,
 ଦୁହିଁଲ ଗୌରବେ ବ୍ୟଗ୍ରେ, ଦଶିଲ କିମ୍ପରେ

ଅନନ୍ତ ସୁସମାସ୍ତତ ଅନନ୍ତ କାନନ,
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ବହୁଗାଳଗାଡେ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯଥା
 ଧନିକ ବଳାସସର—ରତ୍ନ-ଅଳଙ୍କାର,
 ପିକବାଣୀ-ବାମାନସ୍ତସ୍ତୁତି ଗାନେ ।
 ଭ୍ରମରକୁ କେତେ ପଶୁ ବନେ ରତ୍ନତଟ,
 ଗର୍ଜେ କାହିଁ ଜନ୍ମ-ଯମ ଭାଷଣ ଶାର୍ଦୂଳ
 ଫୁଲର ଶରୀର ବୋଧେ, ବୁଲଇ ଲଙ୍ଗୁଳ
 ମହାଅମଙ୍ଗଳହେତୁ ଧୂମକେତୁ ପ୍ରାୟ ।
 ଶୁଣି ସେ ଗର୍ଜନ, ହୁଏ ବିରାଟ ବିରାଟ,
 ଅତି ଉଠେ ଗିରିବନ ଘୋର ଅର ଅର ।
 କାହିଁ କା ଗହ୍ୱରେ ସ୍ୱପ୍ନ ସିଂହ—ଗଜାଦନ,
 ସୁରବେ ସେ ବନରାଜ, ପାଏ ରାଜନିଦ୍ରା
 ସତର୍କ, ଅଶିକ, ଯେବେ ଗୁହଁ ଗପ ଅରେ
 ରକ୍ତାକ୍ତ ଅଳସ ନେତ୍ରେ ଅର୍ଦ୍ଧନୀଳତ,
 ଭ୍ରମର କେ କାହିଁ ତେବେ ଅନ୍ତରାତ୍ମୀ ଗାବେ ।
 ନାହିଁ ତାର ତିଳେ ମାତ୍ର କ୍ଷୟ ବା ଲୁପ୍ତେସ,
 ଉଦାର ନିର୍ଭୀକଚେତା, ନୃପତି ଯେସନ,
 ନାହିଁ ତା' ଲତରହୁଡ଼ି, ଦେଖିଲେ ତା' ମୁଖି,
 ପିଣ୍ଡରୁ ପରଶ ଯାଏ ତପଶେ ବାହାର ।
 କାହିଁ ଅବା ସୂଅନାଥ—ଭ୍ରମ ଦକ୍ଷାବଳ

ବିମନ୍ତେ କାନନସିନ୍ଧୁ, ମନ୍ଦରାଦ୍ର ପ୍ରାୟ
 କାହିଁ ବା ବସନ୍ତବରେ ଟେକି ଶାଶୁ ସଖା,
 ଭଜ ବର ଅହବରେ, ଦଶନ ଦର୍ପଣେ
 ହୃଦୟରେ ଅଗ୍ନିକଣା, ଦେଖି ମାତେ ଭୟ ।
 କମ୍ପିତ ଭସ୍ମିତ କୃରେ,—ଶାଶୁଦର୍ପଣ,
 କଣ ତାବେ ଘଟ ଘଟ, କପରୋଶୀ ପ୍ରାୟ ।
 ଭ୍ରମୁଛନ୍ତି ଗଣ୍ଡା, ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା, ଶଶ୍ୟାଧାର,
 ଏହପର ବେତେ ଜନ୍ମ ଭ୍ରମନ୍ତି କାଳରେ,
 ବେ ପାରିବ କଲ ତାହା, କିନ୍ତୁ ନି ଅସ୍ପର୍ଶ,
 ହେ ରକ୍ତ, ତୁମ୍ଭର ଏହି ପ୍ରଣୟରକ୍ତଶ୍ରୀ
 ନ ଦେଖିଲ କାହିଁ ତୁମ୍ଭ ପକ୍ଷର ଅନଳ ।
 ପରୁରିଲି ତହିଁ ଦୁମ୍ଭେ, ହେ ଲଭାବଞ୍ଚକ,
 ବହୁ ତୁମ୍ଭେ ବଞ୍ଚୁଥିବେ ପ୍ରାଣ, କଲେବର,
 ପୁଣି ସମଦର୍ଶୀ, କର ଛେଦକରୁ ସୁଦ୍ଧା
 ଛୟାବାନେ ତୃପ୍ତ, ସୁପ୍ତ, ପାଏ ବହୁତର
 ଦୃଷ୍ଟି ତବ, ଘେନି ମୋର ମିନତି ଅରତି,
 ହେ ପରୋପକାରକ୍ରମ, ଲୁପ୍ତ-ସ୍ୱର୍ଗ ଦେବ,
 ମୋ କାନ୍ତ ସନ୍ଦେଶ କହୁ ସାର୍ଥକ ସେ ବ୍ରତ ।
 ଚିନ୍ତା ତ ମୋ ବାନ୍ଧେ ତୁମ୍ଭେ, ବନକ୍ରାନ୍ତଣ ସେ,
 ନିବାସ ତାଙ୍କର ତୁମ୍ଭ ପୁଣ୍ୟ ଛୟା ତଳେ,

ଦେଖିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ, କହୁ ଦୟା ବହୁ ।
 ଶୁଣି ମୋ ପୁରାରି ତରୁ, କହଇ କି କଥା,
 ଶାନ୍ତା-ହସ୍ତ ଠାରୁ, ଜାହା ନ ପାରିଲ ରୁଟି,
 ସ୍ବରବେ ସୁଁ ଦେବବାଲା, ଚର ଅମାୟିକା,
 କେମନ୍ତେ ରୁଟିବ ନରପୁରର ସଙ୍କେତ,
 ନରପୁର କୁମାରୀ ଦେବେ ଅଗୋଚର ।
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଧୀର ଗିରେ ପୁଣି କହମେ—
 ଅଳପ୍ରାୟେ, ଶକ୍ତି ହୁ ରୁ ମୋ କୁଦୟନାଥେ,
 କହୁ ସୁନାଲ ସେ, ଲଗି ସେ କହୁ ଶୁଭକ
 ତୋ ଶରୀରେ, ବହାଉଛ ଗୌରବ ତୋହର,
 କହୁ ବାହୁଁ ଛନ୍ଦି, ତୋର ସେ ସୌଭାଗ୍ୟଦାତା ।
 ହା ଦୁର୍ଦ୍ଦେବ, କି ଲେଖିବି ତୁମ୍ଭକୁ ପ୍ରାଣେଶ,
 ଶୁଣି ମୋ ଭରଣା ଭ୍ରଷ୍ଟା ଉଠିଲକ ଦୁସି
 କରକର ହୋଇ ପଦ ମରମର ଛଳେ,
 ଦୁସି ଦୁସି ଗଲ ଗଡ଼, ହାସ୍ୟ ପଛେ ହାସ୍ୟ,
 ତାହା ପଛେ ହାସ୍ୟ, ପୁଣି ହାସ୍ୟ, ଶୁଣି ହାସ୍ୟ,
 ଦୁସିଲ ମର୍କଟାପାୟି. ଏକ ନିନ୍ଦାସରେ ।
 କି ନିର୍ବାକ ବାଞ୍ଛା, କେତେ ନିଷ୍ଠୁର ଚିତ୍ରୁ ପ
 ଦୁଷ୍ଟାର, ସ୍ବରବେ ସେ ତ ବାରଦଳସିନୀ,
 ସହଜେ କଲିହା, ତାର ହାସ୍ୟକୁ ଲାଗିକା,

କେବେ ବାସ ବିଷୁବରେ, କେବେ ଶମୁଣିରେ,
 କେବେ ବା ଗଣେଶପଦେ, କି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହାର ।
 ଯେଉଁ ନିଶ୍ଚା ଅବଦ୍ୟାରେ ମହାବଦ୍ୟାବଦା,
 ଦୃଶିତ କୁରୁରୁ ପୁଣି ପାପ କୁବଦ୍ୟାବ,
 କାହିଁ ଗତି ତାର, ଧକ୍ ଧକ୍ ତା ଲାଗିନେ ।
 ହୋଇ ମୁଁ ବରକୁ ତାର ସ୍ଥାନ ବ୍ୟବହାରେ
 ବାହୁଡ଼ି ତା' ପାଶୁ, ପୁଣି ପୁଞ୍ଜିଲ ଅଳ୍ପଲେ,
 ରୁରୁରଥୀ, ମହାସତ୍ତ୍ୱ ମହାଦାତା ତୁମ୍ଭେ,
 ନ ଯାଉ ପଛକେ କେହି ଗଲ ଗ୍ରହଣାର୍ଥେ
 ପୁଷ୍ପପାଶେ, ବଳେ ବଳେ ନେଇ ତୁମ୍ଭେ ଗଲ
 ଦେଇ ଆସ ଗୁହେ ତାର, ଖୋଜି ଖୋଜି ତାର;
 ଦୟା ମୋତେ ସ୍ୱାମୀଦାନ, ସେନା ମୋ ସାବିତ୍ରୀ,
 ସ୍ୱାମୀ ମୋର ତୁମ୍ଭ ଦାସ, ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ଦାସୀ,
 କର ଅନୁଗ୍ରହ ଘନେ, ସେବକ ବହୁଳ ।
 ଭାଷିଲେ ଜଗତପ୍ରାଣ, ପାଖଲକା ତୁମ୍ଭ
 ମୁଣ୍ଡଟକେ, ବୁଝା ଖୋଜୁ ଏଣେତେଣେ କାନ୍ତେ,
 ଖୋଜି ନିଜ ପ୍ରାଣ ମଧ୍ୟେ, ପାଇବୁ କଷ୍ଟସୁ ।
 କିନ୍ତୁ ହାୟ, କାହିଁ ପ୍ରାଣ, ଖୋଜିବୁ ତହିଁରେ,

ସେ ତ ଅତି ଭୁଲ୍ ପାଶେ, ନ ଅସେ ଡାକିଲେ,
ଅସ ଭୁଲେ, ଅସ ପ୍ରଭୁ, ପ୍ରାଣ ଦେନ ମୋର ।

ଦେଖିଲି ଭୁବନୁ ବନେ, ଦ୍ଵାରୁ କି କହୁବ,
ସକଳ ଅସଦ ତବ ପାଉ ମୋ ଉପରେ,
କେମନ୍ତେ କହୁବ ମେହ ଅମଙ୍ଗଳ କଥା,
ସୁରଲେ ତା ଏବେ ମୁଖା ଶୁଣିଯାଏ ଅନ୍ଧା,
ଦେଖିଲି ସ୍ଵପନେ ଏକ ଭୁରୁଗ ଚରୁତେ
ମାନବ-ଶମଳ, ଭୁବୁ ଅନୁକାଶ କରେ,
କାହାକୁ, ଗାହାକୁ ହୋଇ ପିନ୍ଧୁଅଛ ଭୁବେ,
ବହୁତ ଭୁବରଧାର ଅସୁସତ ଅନ୍ଧୁ,
ସୁଖ-ସ୍ଥିତି-ମୁଖ ତବ ହୋଇଛ ଦିବ୍ୟ,
ବେଶି ତାହା ପଡ଼ଇ ମୁଁ ମୂର୍ତ୍ତି ଯାଇ ତହିଁ,
ତହିଁ ପରଦନ ଦେବ ମଧ୍ୟାନ୍ତ ମାର୍ଗେ
ହୁଅଇଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣବର ଉପାଳିଲେ ମୋତେ ।
ବ୍ୟାକୁଳ ମୁଁ ଭୁବପାଇଁ ସତତ ହେ ରାମ —
ଦାନକ-ଅଯୋଧ୍ୟାବୁର-ନେତ୍ର-ଅଭିରାମ,
ପ୍ରଦାନ ଦୀର୍ଘନ, ପ୍ରଭୁ, ତରୁଣ ପ୍ରାଣ —
ଅଶରୀରୀକ, ଏ ଦୀର୍ଘକ କର କ୍ରୋଧବଦନ ।

ଶ୍ରୀ ପର୍ବ ।

ସପ୍ତମ ସର୍ଗ ।

(କୋକିଳ ପ୍ରତି ରସାଳକଳିକା)

ଦର୍ଶନପ୍ରାର୍ଥନା ଅକ୍ଷ, ପିକକୁଳପତ୍ର,
 ତୁମ୍ଭର ଏ ଦାସୀ—ତର ସମାଧାନମଣ୍ଡଳ—
 ଯୋଗିବର-ସହକାର-କାଳିକା-କଳିକା ।
 ପେଷିଲ ପ୍ରଣୟପତ୍ର, ତବ ଦର୍ଶନର
 ଅଗ୍ରୀମ ମୂଲ୍ୟ ଏ, ମଧୁବନ୍ଧୁ, ଜାଣେ ମୁହିଁ,
 ଭଲୁଷା ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କ,
 ଜାଣେ ସ୍ୱର୍ଗା ମୋର ଏହି ଶୁଦ୍ର ଲପିମୂଲ୍ୟ
 ଅତି ଉଣା, ମୋ ବାନ୍ଧିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ତୁଳନାରେ,
 ହମାଳୟ ତୁଳନାରେ ରେଣୁକଣା ଯଥା,
 କିନ୍ତୁ ପ୍ରଣୟ ତ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ମହତ୍ତ୍ୱ,
 ଭାସ୍କାୟ ମରଣ ହେବୁ, ମୋର ଏ ବ୍ୟାପୀ—
 ହେବ ଏହା ତବ ପାଶେ ଅବୃତ୍ତ, ବୃନ୍ଧତ ।
 ହେ ଦେବତା, ତୁମ୍ଭ ବିନା ମୋ ହୃଦ-ମନ୍ଦିର
 ହୋଇଛି ଦେବତାଶୂନ୍ୟ, ନ ଜାଣି କି କାଥ,
 ତୁମ୍ଭେ ଯେ ମୋ ମୃତ ପ୍ରାଣେ ଅମୃତର କାଳ ।
 ମଣି ହୁଏ, ଏଥରକ ମାରିଲେ ତୁମ୍ଭକୁ

ରଣିବ ମୁଁ ପଣି ଭାବେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ-ପିଞ୍ଜରେ
 ବନ୍ଧ କରି ଚରନାଳ, ଭୁଞ୍ଜାଇବି କିନ୍ତୁ
 ସୁପକ୍ୱ ପ୍ରଣୟ-ଫଳ, ଅମୃତ ମଧୁର,
 ପିଆଇବି ସୁଖୀତଳ ଭକ୍ତି-ଗଙ୍ଗାଜଳ ।
 ବସିବି ମୁଁ—ସୁକୁଳା, ରୁଚିଷିଭୁଞ୍ଜିକା,
 ତୁମ୍ଭ ପ୍ରତାପରେ ବନେ, ଗକୁଳା ପ୍ରାୟ—
 ଧରାଧରା, ବରବଣୀ, କନ୍ଦୁଷି-କନ୍ୟାକା;
 ଅନ୍ଧାର ମଙ୍ଗଳେ ପ୍ରିୟ ସହଚରୀସବୁ—
 ପ୍ରିୟମୁଖା—ମଧୁରାକ୍ଷ, ମଣି ହରଦାଙ୍ଗୀ†
 ତଳ ଅନୁସୂୟା, କେଳି ପ୍ରାଣାୟାମ ମୋର,
 ଅସ ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ବୁଝ, ଦୁଷ୍ଟର ପରସ୍ପେ
 ଅମୃତ ଭୁଞ୍ଜି-ମଣି ଭରତ ମାତାର,
 ହେ ପରବୀର, କର ପରାଜୟ ମୋହେ
 ଶାନ୍ତି ଦବାହେ, ତବ ବୌଦ୍ଧିକ ଶତ୍ରୁମେ ।
 ନୁହଁ ତୁମ୍ଭେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଦାୟୀ, ଦେବୋଦ୍ୟାନ ଭଳ
 ସମ୍ଭବେ କି ଦେବମୁଖ ଅଦେବ ଦୃଶ୍ୟରେ,
 ହେ ବନପ୍ରିୟ, ଶୁଣି ବସନ୍ତ ସମ୍ଭବେ
 ଗୁଳିଯାଅ ତାହା ପିଞ୍ଜେ,—ଅସ୍ଥାବଳୀବନ
 କେବଣୀ ସୁନ୍ଦର ବନେ, ସେ ବନେ କି ପ୍ରଭୁ.

* ଭୃଗୁ ।

† ଦୁର୍ଲଭବସନ୍ତ ।

ହେଉ ପ୍ରୀତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋର ମକଳ ସୁନ୍ଦର ?
 ଜନ ସୁଲ ଅନ୍ତରାକ୍ଷ ସକଳ ସୁନ୍ଦର ?
 ନାଗରୀକ ତୁମ୍ଭେ, ଆସା ସକଳ ମଧୁର ?
 ରାଜା ପ୍ରାୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ସୁଖରେ କାତର,
 ଝରି ବନଜମଣରେ ପଥ ଚୁଡ଼ି ଅବା
 ଅତିକିତେ ଏ ପ୍ରକାସେ ତୁଅ ଭସ୍ମିତ,
 ପାରଣ୍ଡ ସକଳେ ହୋଇ ଦୁଃଖରେ କାତର,
 ସୁଖେ ସେ କାତର ହୁଏ, ସୁଖୀ ସେ ଜଗତେ ।
 ତୁମ୍ଭେ ସଂସାରୀ, ହୁଏ ମୋ ପଥରେ ଶୁଭ,
 ତେଣୁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭକୁ ଲାଭେ, କିନ୍ତୁ କି କହିବି,
 କୁଣ୍ଠା ତ ହାବେଳା ବାଣ, ଉଠିବାବେଳେ ସେ
 ଉଠେ ଅନ୍ତରାକ୍ଷବନ୍ଧ ବିଦାର ପ୍ରଶରେ,
 ପତନ ସମୟେ ତଥା କର ଶତଞ୍ଜଳ
 ବାମୁ-ଜାଲ, ପଡ଼ି ତଳେ ଦ୍ଵିପୁଣୀ ବଳରେ
 ହୋଇଯାଏ ବଢ଼େଇ ତଳ ତଳ ହୋଇ,
 ପାଇଁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭକୁ ନାଥ, ରକ୍ଷକସୁତେ,
 ଦ୍ଵିପଦେ ହସଇ ବସେ ଦୁର୍ବିବସାତନ ।
 ହାୟ, ସେହି ରୁଦ୍ଧୁ ତ, ନ ହୁଏ ସମ୍ଭାଳି,
 କରୁଛି ସେ ହୃଦୟରେ କୋଟି ବଳି ଲେବ ।
 କିନ୍ତୁ ତୁମ୍ଭେ, ପ୍ରିୟ, ଆସୁଛ ଦୁଇସେ,

ମାତ୍ର ଅସୁ ନାହିଁ କିଛି ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଅରେ ।
 କେତେ ବ୍ୟଥା କାରୁରୁଷ ହୋଇଛି ହୃଦୟେ,
 କେତେ ସେ ହେଉଛି ଦଗ୍ଧ ଏ ସାଗଳ ପ୍ରାଣ,
 କହୁବ କା' ଅଗେ ତାହା, ଶୁଣିବ ବା କିଏ,
 ତୁମ୍ଭ ବିନା ଅଭାବର କେ ଅଛି ସମ୍ଭଳ । •

ନାହିଁ ଯେଉଁ ଦେଶେ ଚର ବସନ୍ତ ସୁଗମା,
 ନାହିଁ ଚର ମଲୟର ଅନୁତ ହଞ୍ଜୋଳ,
 ଯା ସ୍ଵର୍ଗେ ପରଶତ ତରୁଏ ତନନେ,
 ପରଶ-ପରଶେ ଯଥା ଲୋହି ବାରବାନୀ,
 ନାହିଁ ଯହିଁ ପ୍ରବଳର ଅଦର ଗୌରବ,
 ନାହିଁ ସତ୍ୟ ପୂଜା, ନାହିଁ ସ୍ଵାର୍ଥ କଳହାନ,
 ଜାଣେ ମୁଁ ସେ ଦେଶେ ନୁହେଁ ତର ଚରବାସ,
 ତଥାପି ଯା ଅରେ ଅରେ ପ୍ରଦାନ ଦର୍ଶନ,
 ସେ ତୁମ୍ଭର ବୃଥା—ମୋର ପ୍ରାକ୍ତନର ବର ।
 କଳକଣ୍ଠ, ମୌନ ତୁମ୍ଭେ ଜନ୍ମରସ ପାନେ,
 ରୁଦ୍ଧକଣ୍ଠ, ରୁଦ୍ଧକଣ୍ଠ ଦୟାପାନେ ଯଥା,
 ଅସ ନାଥ, ପିଅ ମୋର ପୁଣ୍ୟମୃତ ରସ,
 କଳ୍ପତା-ବ୍ୟାଧର ତାହା ଅବ୍ୟର୍ଥ ଉଷଧ,
 ତପ୍ତଶେ ପିଟିବ କଣ୍ଠ, ବଚ ପାନେ ଯଥା
 ଶୁକକଣ୍ଠ—ସୁଶାଗନ୍ଧ-ଆଦ୍ରାଣେ ନାରବ ।

କିନ୍ତେ ମଧୁରୀ ଏବେ କହୁଛନ୍ତି ଦୁର୍ଗେ,
 ପଦ୍ମିନୀ ମିଶ୍ରାଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଳୟ ନିଧାସେ
 କିନ୍ତୁ ନିଧାସ ଧାରା—ସ୍ମିତ ସୁରଭିତ,
 ପ୍ରତିଭା କିନ୍ତୁ ପୁଲ, ଅହା ତଳୁ ତାର,
 ହୋଇଛ ରବିତ ଯେହ୍ନେ ତରୁଣା-ସୁଦାସେ ।
 ଚୌଦଗ ମଧୁର ଏବେ, ମଧୁର ଯେସନ
 ସୁଗ-ସୁନ୍ନ-ସୁତ, କିନ୍ତା ମାତୃତ୍ବରସାବ,
 ପାଉଛ କରଷି କେତେ ମଧୁ ଯେ ମଧୁ—
 ଶୋଭିତେ ଶୋଭା, ମାତ୍ର ପିତ, ତୁମ୍ଭ ବିନା
 ସେ ଶୋଭା ଅଶୋଭା, ପ୍ରାଣହୀନ, ଅହାଶୂନ୍ୟ,
 ପ୍ରତିମାବଦ୍ଧନେ ଯଥା ମଣିମୟ ମେଳ ।
 ମାତ୍ର ନାହିଁ ଧରଣୀର ସେ ନାରସ ଶୋଭା,
 ନ ମାନେ ଅଦନ ପୁଲ ପାଦସେ ଯେସନ ।
 ଶୁଣେ କହୁ ପଶିଷ୍ଠର, ମାତ୍ର ପ୍ରାଣେଶ୍ଵର,
 ତାହା ଶାନ୍ତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣା, ନାହିଁ ତହିଁ
 ମଧୁରତା, ନୋମଳତା, ମୋହମାଦତା
 ତୁମ୍ଭ ସ୍ଵର ଭଳି, କିନ୍ତା ନାହିଁ ଦେବତା
 ଅଥବା କମଳାୟତା, ଶୁଣିବା-ଅବେଗ ।
 କି ସ୍ଵର ସ୍ଵର ତବ ହେ ଗୟନର,
 ଅହ ତହିଁ ଏକାଧାରେ ସହସ୍ର ବଶାବ

ମଧୁର ଝଙ୍କାର, ଦେବ, ଶୁଣିଲେ ସେ ସ୍ଵର
 ବୃନ୍ଦା ଅସାଧ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ଵୟ ସଞ୍ଚାଳନ
 ସବେଗେ ସବେ, କେତେ ମଧୁର ପୁଣି ସେ,
 ନାହିଁ ସେ ମାଧୁରୀ, ଅହା, ଶୁଭ ଗୋକୁଳେ,
 କ୍ଷମା ବାବଦେ, ଅବା ମାଧୁରୀ ଶବ୍ଦରେ,
 ଏ କଲି ମଧୁର ସ୍ଵର ଥିଲେ ଶିଶିଷ୍ଠେ,
 ପ୍ରତେ ଦ୍ଵୟ ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ କ୍ଷମାର ଆଦର ।
 “ଗନ୍ଧବ” ଅଭିଧା ତବ ସାର୍ଥ ହେ ଗାୟକ
 ସ୍ଵରଶିଳ୍ପୀ, ସ୍ଵର ତବ ଉପମାରେ ଗଢ଼ା,
 ମଧୁର-ରଚନା, ଛନ୍ଦ, ମଧୁର ମୂର୍ତ୍ତିନା—
 ହେ କାନନ-କବିବର, ଘଣ୍ଟିତେ ତୁମ୍ଭର ।
 ନାହିଁ ତହିଁ ଅଳଙ୍କାର ପାର୍ବତ୍ୟଞ୍ଜନ,
 ନାହିଁ ଶବ୍ଦ ଅକ୍ଷର, ଉପାର ଗୁହ୍ୟ,
 କ୍ଷମା ଅର୍ଥକଟକତା—ଶିଶୁବ୍ୟାଧିମୟୀ,
 ଅହ ପାହା ଶୁଣିବ କି, ଶୁଣ, ଅହ ତହିଁ—
 ସବୁକ ସରଳ ଭବ, ଅମ୍ଭଙ୍କ ମାଧୁରୀ
 ସଜବା ମୋହନୀ ଶ୍ରେଣୀ, ଅହ ପାହା ଅହ,
 ନାହିଁ ତା’ ଗାୟକରେ, ସେଥେ କେବଣ ପଦାର୍ଥ,
 କହୁବ କେମନ୍ତେ ତାହା, ନାହିଁ ତାର ସଜ୍ଞା—
 ସଜ୍ଞାବୋଧେ, ଅସାଧ୍ୟ ସେ ଶବ୍ଦ ରଚକର ।

ହୁଏ ତହିଁ ପ୍ରାଣ ହୁଏ, ବହେ ହୁଏ-ବନେ
 ଉଦାତ-ଝଟିକା, ପୁଣି ଜାତ ହୁଏ ଦେହେ
 ନିଷ୍ପନ୍ନ ସ୍ଥଳନ, ଦେବ, କି ପଦାର୍ଥ ତାହା
 ରୁହ ଏତିକିରୁ ତୁମ୍ଭେ—ଅନନ୍ତ ଶାନ୍ତିକି ।
 ସବୁ ନୁହେଁ ତିଳେ ହେଲେ ସେ ଗୀତ ପଦକୁ
 ବନ୍ଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ର—ବନ୍ଧୁଟି, ଅକଳ,
 ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁର ମାତ୍ର ମାଧୁରୀ ତାହାର
 ନାହିଁ ନାହିଁ କୋଟି କୋଟି ସୁଧା-ପାସବାରେ,
 ସେ ଗୀତର ଉଦାରଣ-ହୁଣ୍ଡି-ଦରୁଣରୁ
 ଝରେ ସୁଧା ସୁଧା-ଉଷ୍ମ, ସହସ୍ର ଧାରରେ ।
 କେତେ ଅର ଇଚ୍ଛା କରୁଁ ପରୁରକି ବୋଲି,
 ମାତ୍ର ପୋଡ଼ା ଭୁଲ ମନ ଭୁଲିଯାଏ ତାହା,
 ହେ ପ୍ରାଣେଶ, କିପରି କହୁ “କୁ” “କୁ” ବୋଲି ସଦା,
 ଜଗତେ କି ସକଳ ‘କୁ’ ତୁମ୍ଭର ବନ୍ଧୁରେ ?
 ନାହିଁ ନାହିଁ, ଅଛି ସୁ କୁ ଏକାଧାରରେ,
 ଯେଉଁ ଅଗ୍ନି ବହେ ଗୁହ, ସେହି ଅଗ୍ନି ପୁଣି ।
 କରେ ଗୁହ ଅଲୋକିତ—ପାଦ କରେ ଅଳ;
 ଜଳର ଜୀବନ ନାମ, ରୁଗେ ସେ ଜୀବନ,
 ବରୁଣ, ମରଣେ ଜୀବେ ସେହି ଜଳେ ରୁଡ଼ି;
 ସୁଖାଦ୍ୟରେ ପରପୁଷ୍ପ ହୁଏ କଲେବର,

ମାତ୍ର ମାନ୍ୟାଧିକ୍ୟେ ଆଣି ଅନ୍ୟତ୍ରୋତ୍ତମେ ସେ;
 ତେଜେ ସୁଗନ୍ଧ ସହ ନିବସେ ତନ୍ତ୍ରତା,
 ପଣି—ମଣିବୁଦ୍ଧ, କିନ୍ତୁ ଗରୁ ବନ୍ଧାକର ।
 ‘କୁ’ ସୁଦ୍ଧା ତ ଅବଶ୍ୟକ ସୁସାରବଧାନେ,
 ‘କୁ’ ନ ଥିଲେ ଆପଣା କି ‘ସୁ’ର ଗୌରବ ?
 ‘ସୁ’ ହେଉ ‘କୁ’ ହେଉ ଅବା, କରେ ଶିଖିଯାଉ,
 ଶିଖିଯାଉ ସୁଦରକ ଯୋକାଶର ଯଥା,
 କଥା ଯଥା ଉଦ୍ଧୃତେ ସନ୍ଦେହର ଉଦ୍ଧୃତ,
 ଶିଖିଯାଉ ରବ, ହାସ୍ତ, ଶିଖିଯାଉ ମଧ୍ୟେ
 କି ଫଳ ବା ସୁଦ୍ଧ ବାଞ୍ଛ, ବିପଳ ସେ ଚର୍ଚ୍ଚା ।
 ଆଉ ଏକ କଥା ହେଉ କୁର୍ବୁ ମୁଁ ତାହା,
 ରଖି ନାହିଁ ନାଥ, ତୁମ୍ଭେ କୁର୍ବୁର୍ବୁ ଚେଦ—
 ବ୍ୟାଧିରଣ ଶାନ୍ତହେଉ, ବାକ୍ୟ ଉଦାରଣେ,
 ସାର୍ବ ଉଦାରଣ କର—ତୁମ୍ଭ ‘କୁ’ ବର୍ଣ୍ଣର ।
 ଗୁଣି ଗୁଣି, ତୁମ୍ଭେ ମହାଭାଷାକର,
 କୁର୍ବୁ ସାର୍ବ ଉଦାରଣ ଉଦାର ସବଧା,
 ମାତ୍ର ତାହା ଅସୁନ୍ଦର କଥା ଉପାରେ,
 ଉପା—ବାହନିଆ, ଅତି ଶୂନ୍ୟକଲେବର,
 ‘କୁର୍ବୁ’ ତାହାର ମାତ୍ର ଅନନ୍ତ ଅସାର,
 ଅଗାଧ ମହାମା ତାର ପବନାନ ଡାକ,

କେ ସେଧବ ଅଶ୍ରୁଗୁଣି ଗନ୍ଧି, କେ ରଖିବ
 ଅସୀମେ ସର୍ବାମ କର, ଜାଣି ଏହା ତୁମ୍ଭେ,
 ପ୍ରଦାନିତ ତାକୁ ଚରମୁକ୍ତ ସ୍ବାଧୀନତା,
 ଭ୍ରମି ସେ ବିମୁକ୍ତ ସ୍ଥାନେ, ସେବ ମୁକ୍ତ ବାସୁ,
 ଦୈଉଅଛି ପରପୁଷ୍ପ, ପ୍ରବଳ, କର୍ମିଷ୍ଠ ।
 ବ୍ୟାକରଣ-ଲୌହଗୁଣେ ବୁଝେ ଗୁପ୍ତି ତାକୁ
 କରବାକୁ ବିକଳାଙ୍ଗ, ନୁହେଁ ତୁମ୍ଭ ମତ,
 ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଶେ ନିଷ୍ଠୁର ଚୈକିକେ (୧)
 ବାଞ୍ଛଣ ବାଳିକା ପଦ, ଅସି ତାକୁ ହାସ୍ତ
 ପ୍ରାଣାନ୍ତକ କଷ୍ଟ, ଶେଷେ ଗଲୁ ଗଲୁ ଦିଅ,
 ପକାନ୍ତି ବାନର ଗର୍ଜି, ତହୁଁ ଅଭାଗିନୀ
 ଅଜନ୍ମ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଦେ ଭୁଞ୍ଜେ ଶୋଭାସୁଖ ।
 ଯେ ଶୋଭା ଯନ୍ତ୍ରଣାମୟୀ, କୁହାର ତା ପଦେ ।
 ପିତ, ତୁମ୍ଭେ ଜାତମୁର, ଜନ୍ମି ମାତୃଗୃହେ,
 ବାୟୁସୀ ବୋଲରେ ହୋଇ ଲଳିତ ପାଳିତ,
 ସୁଗୋପ ସୁମର ଶେଷେ ମିଶ ସୁସମାଜେ,
 ହାପରେ ଯେସନ କୃଷ୍ଣ—ବୃଣ୍ଣିବୁଲୋଞ୍ଚଣ,
 ଚନ୍ଦ୍ରଲତାକରୁଳ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ରମା,
 ଜନ୍ମି ବସୁଦେବ ଗୁହେ, ବର୍ଜି ନନ୍ଦ ଗୁହେ

ଲଗାଇ ଅଳଙ୍କାରମାୟା ଗୋପଗୋପୀପ୍ରାଣେ,
 ପ୍ରକାଶି ଅନନ୍ତ ଲଳା, ହାୟ ଲଳାମୟ,
 ଲେଲେ ମଥୁରାପୁରେ ଅନ୍ଧର ସହଚେ,
 କର ନିବନ୍ଧନ ନନ୍ଦବୃନ୍ଦ, ଲବ ଦେବ
 ଶୋକ-ଶୈଳ ଯଶସ୍ବିନୀ ଯଶୋଦାହୃଦୟେ ।
 ରାଧାପ୍ରାଣ ଶବ୍ଦ ବାଧା କହୁଲେ ନ ସରେ ।
 ଅସୁଅନ୍ତ ଦୋଳପଦ, ଅସ ନାଥ ହୃଦ,
 ଖେଳବା ଅବର ଖେଳ ରାଧାବୃନ୍ଦ ପ୍ରାୟ,
 ରଚିତ ମୁଁ ହୃଦହୃଦ, ବସ ଅସି ତହିଁ,
 ଦୋଳାଇବ ସମୀରଣ ମଧୁରେ ମଧୁରେ,
 କୋସ୍ଥାୟ କରବା ପରୁ, ହେବା ପିଙ୍ଗାପିଙ୍ଗି,
 ଧରି କୁମ୍ଭେ କୋସ୍ଥାୟୁଠେ, ବୋଳଦେବ ଅଣି
 ସୁଅଗେ ମୋ ମୁଖେ, ହସି ହସି ତହିଁ ମୁହିଁ
 ନେବ ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ, ପିଙ୍ଗି ନେହେ ପରୁ
 ଅଛାଦେ ପଦ-କରେ ନିଜ ନେହ ପୁଣି ।
 ମହି ହେବା ଇଚ୍ଛାସୁଖେ ଅନନ୍ଦ ଭସବେ ।
 ପ୍ରାଣବାନ୍ତ, କ ସୁନ୍ଦର ଗୁରୁକାନ୍ତ ତବ,
 ଲଳିତାନ୍ତେ ଗଜା, ନେହ ପଦ୍ମରାଗର,
 କହେ ସେହୁ କେତେ ନବରସ—ସୁଧାମୟୀ
 ମୌଜଗିରେ, ଗାଏ ପୁଣି ଲରବେ ସେ କେତେ

ପ୍ରାଣର କବିତା ମୋର — ବସନ୍ତ ରାଗରେ ।
 କହେ ତାର ଅନ୍ତରାଳେ ସ୍ନେହ-ମହାକଳ
 ପ୍ରଣୟ-ପମୁଦା, ଯୁଗି ଶୁଭା-ମରାଢ଼ୀ,
 ଗୁଣ୍ୟତୀ ମୋ ପକ୍ଷେ ତା, ହିତବଶୀସଙ୍ଗମ,
 ସ୍ନାନି ତହିଁ ନେତ୍ର ଦ୍ଵୟ ପବନ, ସାର୍ଥକ ।
 କି ସୁନ୍ଦର ଲମ୍ପା ଦ୍ଵାସ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ବଦନେ,
 ପିଏ ସେହି ଦ୍ଵାସ୍ୟ-ସୁଖ ନେତ୍ର-ଭଣ୍ଡେ ମୁହିଁ,
 ବଡ଼ ଦୁଃଖ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ମରଣାକାଞ୍ଚଳ,
 ବେଳେ ବେଳେ ଅଛାଏ ସେ ସେ ଶୋଭା-ସମ୍ପଦେ
 ସାଥେ ମୋ ସହୃଦେ ହାୟ, ନିରର୍ଥକ ଦାର,
 ଦୁର୍ଜନ ସ୍ଵଭାବ — କରେ ବଳେ ପଶି କଳ ।
 କେତେ ବ୍ୟଥା କେତେ ବ୍ୟଥା ସହେ ଏ ପରାଣ
 ମୋର, ଶୁଣିଲେ ତା' ଭ୍ରମେ, ପାବକ କି ପ୍ରଭୁ
 ପୈର୍ବ୍ୟ ଧର, ସେଣୁ ଭ୍ରମେ ମୋ ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖୀ ।
 ବ୍ୟସନ-ସୁରର-ସ୍ଥାତ କାନନେ ନବସି
 ସମୀରଣ, ବାର ମୁକୁତପୁ ବଣ-ବଣୀ
 ତମକାଏ ହୁଅ ମୋର, ତହିଁ ମଧୁକ୍ରୀଡ଼ା
 କହେ ଅସି କାନନେ ତବ ଆଗମନବାହ୍ନି,
 କିନ୍ତୁ ନାଥ, ସବୁ ମିଥ୍ୟା, ସବୁ ପ୍ରତାରଣା,
 ସେ ସ୍ଵର ତ ନୁହେଁ କେବେ ତବ ସ୍ଵର ଭଳି,

ଦ୍ରୁପ କ ହେ ଉଦାରତଃ ଚଣ୍ଡ୍ୟାଳ ସୁଖରେ
 ପବନ ସଫୁଟ ଶ୍ଳୋକ, ଅମର-ଗୌରବ ।
 ଅଶା ଅସି ଗତିଦ୍ରୁପ ତହିଁ ଅତି ଖରେ
 କଳ୍ପନାର ହିତାସନ — ବୈଷ୍ଣବ-ଶୁଣାନେ,
 କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ, କି କହିବି, ନ ପୁରୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ,
 ନୈରାଶ୍ୟ ଆଦେ ତାହା ଦ୍ରୁପ ଧୁଳିସାତ ।
 ମୋହର ସମ୍ପଦ ଅଶା, ନାଶେ ଶେଷେ ମୋତେ,
 ବନ୍ଧ୍ୟାବଳୀ ତରଙ୍ଗିଣୀ ନିଜ ସମ୍ପଦରେ
 ନଜେ ମନୁ ହୋଇ ସିନା ହରାଏ ନିଜକୁ ।
 କି କହିବି, ଅବଳା ମୁଁ, ଅନ୍ଧ ମୋର ଅଶ୍ରୁ,
 ଅସମ ସେ ଶତ୍ରୁ ସଙ୍ଗେ ଶତ୍ରୁତା ସାଧନେ,
 ନୀରବେ ସବଳ ସହୈ କଥାଲେ ଆଦର ।
 ହସିବ ଏ କଥା ଶୁଣି ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣନାହା,
 ମଣିବ ବାହୁଳା ମୋତେ, କିନ୍ତୁ କି କହିବି,
 କରୁଅଛୁ ଅଶା ମୋତେ ଜ୍ଞାନସାଗରୀ,
 ଅଶା ଯାର କେବେ ହେଲେ ଦ୍ରୁପ ନାହିଁ ପୁଣି,
 ସ୍ବରୂପେ ପାଗଳ ହେବୁ, ଅବର ଯାହାର
 ପୁଣି ଦ୍ରୁପ ଅନ୍ଧ ଅଶା, ଅପୁଣି ଅଧର,
 ତତୋଽଧିକ ପାଗଳ ସେ, ବଡ଼ ହୃଦୟୀ,
 ଅନୁପମ ପୁଣି ଦ୍ରୁପ ଅଶାଶୁଣୀ ଯାର,

ତାଠାରୁ ପାଗଳ ବଳ ନାହିଁ ଏ ପ୍ରପଞ୍ଚେ,
 ଏହି ଭିନ୍ନ ପାଗଳରେ ପୁଣି ଏ ଧରଣୀ ।
 ତୁମ୍ଭର ପ୍ରଣୟସୁଦ୍ଧ କରିଛି ପାଗଳ,
 ତା ସଙ୍ଗେ ମିଶିଛି ଅଶା, ଭକାଟ ଅକାଙ୍ଗୁ,
 ଗୋଟିକୁ ତ ବଳ ନାହିଁ, ଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ମୋର,
 “ଏକ ରାମେ ରକ୍ଷା ନାହିଁ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୋଷର,”
 କାହାକୁ ମୁଁ ସମ୍ବଳିବି ସୁଦ୍ରପାଣୀ ନାଶ,
 ଅନାୟୁଡ଼େ ତାଙ୍କର ମୁଁ ହୋଇଛି ପାରିଧି ।
 ଏତିକି ଯଥେଷ୍ଟ, ପ୍ରଭୁ, କି କାର୍ଯ୍ୟ ବାଦୁଲ୍ୟ,
 ଜାଣିବି ମୋ ଦୁଃଖ ତୁମ୍ଭେ, ଯେଣୁ ବେନି ଦୁଦ
 ଗଢ଼ା ଏକ ଉପାଦାନେ, ତେଣୁ ମୋ ଯାତନା
 ହେବ ହେ ବିମିତ ତବ ଦୁଦୟ-ଦର୍ପଣେ ।
 ବସନ୍ତ ଶୈରକୁ ତେଜ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଏବେ
 କରୁଅଛି ରାଜପଣ ଦେବ ବିକ୍ରମରେ
 ସୃଷ୍ଟିରାଜ୍ୟେ, ମଣ୍ଡିଲଣି ରାଜଧାନୀ ତାର
 ଅନନ୍ତ ବିଭବେ, ବର୍ଣ୍ଣେ ଯହିଁ ଦେଖ ତହିଁ
 ବିଭବ ବିଭବ ପରେ, ଅଜସ୍ରଧାରରେ ।
 ଲଗିଅଛି ସୁଗମାର କୋଟି ମହୋତ୍ସବ—
 ଗୁରିଦିଶେ, ଗୁରିକୋଶେ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଅଧୋଦେଶେ,
 ଖେଳୁଛି ସୁଗମା କାହିଁ, ନାରୁଛି ବା କାହିଁ,

ବାହୁଁ ବା ହସୁଛି ବସି ମଧୁରେ ମଧୁରେ,
 ଅସ ନାଥ ଯୋଗ ଦେବା ଦୁହେଁ ସେ ଉତ୍ସବେ
 ହମ-ଦତ୍ତା କମଳା, ବସନ୍ତ ଦର୍ଶନେ—
 ଉଠୁଛି ଅକ୍ଷରି ସରେ ସରୋବର-ଲକ୍ଷ୍ମୀ,
 ମୋ ପ୍ରାଣ ବସନ୍ତ ତୁମ୍ଭେ, ବିଜେ ହୁଅ ଖରେ,
 ନରେଶୀ ତୁମ୍ଭକୁ, ନାଥ, ଦଗ୍ଧପ୍ରାଣ ମୋର
 ଉଠିବ କହେଇ ତଥା, ଧର ଏହି ଆଶା,
 ପ୍ରେରଣ ଏ ସୁଦ୍ଧ ପଦ ଛନ୍ଦୁ ହୁଏର,
 ନ ଧରବ ଲବିଦୋଷ—ଅଜ୍ଞା ଅବଳାର,
 ଅଯୋଗ୍ୟ, ହୃଦୟସ୍ଥାନ ସମାଲୋଚି ପ୍ରାୟ,
 ବିହୀନଧର୍ମୀ ସେ, ଖୋଜେ ଅମେଷର ଗଜ,
 ମାତ୍ର କେବେ ପଶେ ନାହିଁ ଶର୍କରା ସମୀପେ ।
 ଅସ ନାଥ, ଅସ ବେଗେ, ଦେହ ମୋ ମିନତି,
 ଅନନ୍ଦ-ମିଳନାଶ୍ରୁରେ ଧୋଇ ଦେବ ପାଦ ।

ସମାପ୍ତ ।

ଶୁଦ୍ଧପଦ ।

ପୃଷ୍ଠା	ଧାତୁ	ଅଶୁଦ୍ଧ	ଶୁଦ୍ଧ
୪	୧୪	।	—
୫	୧୫	ରଶିନାଥ	ରଶ୍ମିନାଥ
୫	୧୬	।	,
୫	୧୭	୨୦	।
୬	୧୮	ଉପସର	ଉପସର
୮	୧୯	ଦେଖି	ଦେଖେ
୧୦	୧୪	ତହୁଁ	ତହୁଁ
୧୦	୧୬	ନିକୋଥ	ନିବୋଧ
୧୧	୩	ସୋଭା	ଶୋଭା
୧୮	୭	ସମୀପରେ	ସମୀରେ
୪୦	୧୫	ଭକ୍ତଭୋଗୀ	ଭକ୍ତଭୋଗୀ
୫୮	୧୭	କହୁହୁ	କହନ୍ତି
୬୩	୧୦	ପ୍ରଶାସକ	ପ୍ରାଶାସକ
୬୫	୧୭	ଲମ୍ବାଇ	ଲମ୍ବାର
୬୫	୨୦	(୨)	*
୭୧	୨୦	ସମ୍ରାଜ୍ଞୀ	ସାମ୍ରାଜ୍ଞୀ
୭୨	*	ରସକସେଖର	ରସକଶେଖର

ପୃଷ୍ଠା	ଧାତୁ	ଅଶ୍ୱକ	ଶୁଦ୍ଧ
୭୩	୭	ଶୁକ୍ରରଥେ	ଶୁକ୍ରରଥେ
୮୧	୧୩	କନସ୍ତୁତ	କନସ୍ତୁତ
୧୫	୨୭	କୁଦୟ	କୁଦୟ
୧୭	୧୫	ଅଛି	ଅଛି ତହି
୧୭	୧୭	।	,
୧୭	୫	ଗୋରବ	ସୁଗୋରବ

DBA000002445ORI